

Daima Edebiyat

e-dergi ~ edebiyat | kültür | sanat

www.edebiyatdaima.com

Yıl: 1

Sayı: 5

mayıs
2022

TEMA: KÖŞE

Muhammet Erdevir, Ahmet Menteş, Emine Gündüz Menteş, Hande İkbal Türedi, Fatma Nur Uysal Pınar, Zübeyde AndıÇ, Gülay Leylek, Emel Koşar, Ahmet Şerif DoŐan, Ahmet Ergin, Taha Ömer Bilik, Hüseyin KılıÇ, Sevda Sezer Gülle, Buket UÇar, Nilüfer Zontul Aktaş, Fatma Yavuz, Deniz Kara, Şule Hatipoğlu, Beyhan KeÇeli, Şeyda Başer Eroğlu.

Tema Dışı:

Barış ŐiviroĐlu, Korkut Kabapalamut, Seda Şaffak, Ayfer Karakaş, Muhammed Münzevi, Koray Feyiz, Veli Ay, Arzu zdemir, Filiz Kalkışım Çolak, Rüya Şahhüseyinzade, Sibel Çelikel, Mnr Karagöz, Hilâl Fırat, Jale nder Darıcı, İbrahim Hulusi Kaya, Reşit Güngör Kalkan, Hümeyra Yargıcı, Emine Selcen Akkuş, Fatma Nuran Avcı, Muhammet Çavdar, ŐaĐlar Sarıtaş, Yaşar Ercan, Gülnaz EliaÇık Yıldız, Sibel Yılmaz, Mustafa Bostan.

ARKA KAPAK Şiiri: OĞuz Ertürk

Prelüt

Muhammet Erdevir

Öykü

TRUNA

KÜNYE

Daima Edebiyat e-dergi, www.edebiyatdaima.com tarafından periyodik olarak yayına hazırlanan aylık kültür, sanat, edebiyat dergisidir.

Daima Edebiyat dijital olarak yayımlanır, basılı değildir ve erişimi ücretsizdir. Yayımlanan yazı ve şiirlerin telif hakkı ve hukuki sorumluluğu yazarına/şairine aittir. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

Genel Yayın Yönetmeni: Muhammet Erdevir

Yayın Kurulu: Ersin Kartal, Emine Gündüz Menteş, Ercan Sağlam, Hatice Yıldırım, İbrahim Halil Çelik, Murat Serdar Çakıroğlu, Betül Yordam, Hande İkbal Türedi ve Ahmet Menteş.

dergi@edebiyatdaima.com

    [/daimaedebiyat](https://www.instagram.com/daimaedebiyat)

Daima Edebiyat
e-dergi ~ edebiyat | kültür | sanat

Tasarım & Dizgi: Prelüt Creative Medya

Kurumsal Firmalar, İşletmeler ve Bireysel Girişimler için;
SEO Uyumlu Metin ve İçerik Yazarlığı, Sunum, Basın Bülteni,
Açıklaması ve Brief Yazımı; Kitap-Dergi-Katalog Yazım, Tasarım
ve Yayıncılığı; Editörlük ve PR Hizmetleri, Sosyal Medya Yönetimi,
Pazarlama Çözümleri, Web Sitesi.

prelutcreeative

0546 237 91 79
prelutmedya.com

PRE
LÜT

İÇİNDEKİLER

Tema: Köşe

- Muhammet Erdevir – **Yokuşa Koşmaktır Sana Bakmak** (s. 1)
Ahmet Menteş – **Köşeyi Dönünce: Yokluk** (s. 3)
Emine Gündüz Menteş – **Tanımsız Köşe** (s. 5)
Hande İkbal Türedi – **Labirentine Tutsaklar Baladı** (s. 6)
Fatma Nur Uysal Pınar – **Küçürek Öyküler** (s. 7)
Zübeyde Andıç – **Züleyha'nın Köşeleri** (s. 8)
Gülşay Leylek – **Deli Köşe** (s. 11)
Emel Koşar – **Fasıl** (s. 14)
Ahmet Şerif Doğan – **Köşede Sus** (s. 15)
Ahmet Ergin – **Köşebaşı** (s. 16)
Taha Ömer Bilik – **Büyük Sıkıntı** (s. 19)
Hüseyin Kılıç – **Baskın** (s. 20)
Sevda Sezer Gülle – **Köşeli Parantez** (s. 22)
Buket Uçar – **Dört Köşe Dünya** (s. 25)
Nilüfer Zontul Aktaş – **Köşe** (s. 28)
Fatma Yavuz – **Kesik** (s. 29)
Deniz Kara – **Füg** (s. 32)
Şule Hatipoğlu – **Bir Demet Hicap** (s. 34)
Beyhan Keçeli – **Köşebaşlarına Dikin Mezar Taşlarımızı** (s. 36)
Şeyda Başer Eroğlu – **Buzlu Cam** (s. 38)

Tema Dışı

- Barış Çiviroğlu – **Bil(me)mek** (s. 42)
Korkut Kabapalamut – **Ziyaretçi** (s. 44)
Seda Şaffak – **Yalnızlığın Kökü** (s. 47)
Ayfer Karakaş – **Güzel Yerdeyim** (s. 48)
Muhammed Münzevi – **Cııldak Şiir** (s. 49)
Koray Feyiz – **Kriminal “Dil”, Şiirsel Bellek ve Haydar Ergülen** (s. 50)
Veli Ay – **Küçürek Öyküler** (s. 55)
Arzu Özdemir – **Yitik Öykü** (s. 56)
Filiz Kalkışım Çolak – **Saf ve Derin** (s. 57)
Rüya Şahhüseyinzade – **Nasıl Hisseder?** (s. 58)
Sibel Çelikel – **Bünyamin Tan’la Söyleşi** (s. 59)
Münür Karagöz – **Ağrı/yanım, Çürümüş Et ve Bunca Kancıklık** (s. 62)
Hilâl Fırat – **En İyi Nerde** (s. 63)
Jale Önder Darıcı – **Sıra Dışı Bir Kayıp İlanı** (s. 64)
İbrahim Hulusi Kaya – **Börtü Böceğın Rızkı Gözlerim** (s. 67)
Reşit Güngör Kalkan – **Anılar da Yorulur Elbet** (s. 68)
Hümevra Yargıcı – **İtiraz** (s. 71)
Emine Selcen Akkuş – **Münzevi** (s. 72)
Fatma Nuran Avcı – **Boş** (s. 73)
Muhammet Çavdar – **Yan-kı-lar** (s.76)
Yaşar Ercan – **Şehrin Sessiz Sahipleri: Bacalar** (s. 78)
Çağlar Sarıtaş – **Hakikatin Sesi: Kapıdaki Yüzler** (s. 80)
Gülnaz Eliaçık Yıldız – **Gerçekliğe Yakılan Mum: Dört Köşeli Üçgen** (s. 83)
Sibel Yılmaz – **“Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor ile Ethem Baran İnceliğı** (s. 86)
Mustafa Bostan – **“Değiş yahut Bekleyiş” Üzerine Birkaç Yorumlama Denemesi** (s. 90)

ARKA KAPAK ŞİİRİ: Oğuz Ertürk - köşelerin tarihine klişe dışı bir bakış

BU SAYININ TEMASI

köşe

YOKUŞA KOŞMAKTIR SANA BAKMAK

Muhammet Erdevir

Müzeyyen Senar'a

Gül harmanında duydular sesini bülbülün. Geceler hep çok uzundu, günler onlardan da uzun. Zaman, kendi vaktinin rahminde çoğalıp duruyordu. Göğsünde açan çiçekleri o alazda devşirdim. Aylardan ağustostu, sabahın ayazıydı. Nefesin, nefesimi tıslımlıyordu. Bir türkü tutturmuştum, sen bir şarkıyla kesmiştin sözümü. Ne güftesi aklımda ne bestesi. Sesinin olduğu yerde tüm tınları susturuyor zihnim. Muhayyilemde tüm incelikler sana dönüşüyor. Geçer diyorsun, geçmesin diyorum. Karmaşam durulmasın Müzeyyen, ben böyle sarhoşken cennetteymişçesine mutluyum. Şimdi sen tüm köşelerde bana dönüyorsun, köşe başlarında bana bakan sensin, köşe taşım olup öyle sabit duruyorsun ortasında ömrümün.

Ruhumdaki gerilimin çıtırtılarını duyuyor musun? İçimdeki tüm yollar adımlarına doğru uzuyor, kıvrılıp seriliyor parmak uçlarına. Şiirleri çoğaltıyorsun Müzeyyen, bu tavrıyla çok kötüsün. Şehrin sokaklarını tezyin edip geçen eteklerinle sen kanlı canlı bir şiirsin oysa. Bu imge karnavalına kendimi kaptırmamalıyım diyorum kendime. Bak, ateş çemberi orada harlanıp duruyor. Külden sonra ne kalıyor geriye? Bir güzel haberin kadar kıymeti var mı bu bir avuç kalıntının? İşte bundan ibaret kıvranıp durduğum mirasım. Pusulam her saat başı başka bir yöne dönüyor, ben her dakika bin gelgitle boğuşuyorum. Kapattığım gözle açtığım göz aynı değil. Sana açtığım tüm pencerelerim farklı bir cepheye bakıyor.

Trenlerin yolcularını daima unuttuğu bir istasyonda, elimde eski dergiler ve gazete kupürleriye bekliyorum. Çantamda kabuğunu henüz kırmış pembe kuşlar cıvıldaşıyor. Koltuğumun altında tahtım, başımın üstünde sana doğru yol alışlarımı taşıyorum. Taht ve baht sana, yol ve mesafe bana yazılmış senaryoda. Ah Müzeyyen, yankılarım geri dönmüyor. Masamda hayaletler dolaşiyor bu yüzden. Ellerim klavyede hep sana sesleniyor, kağıtlarım tutuştuğundan beri böyle bu. Kalesiz ve kelamsız bir yolcuym ve trenim beni asla almayacak. Küller altında ezilen omzum, sana yol olacak kelimeler için direniyor çatlayan başıma. Uykuma kumrular konuyor Müzeyyen, uykuna uzanmak istediğim kollarımdan tutup kaldırıyorlar. Kısmetle nispet arasında bir uçurumda mahsur kalmışlığım bundan. Yollarına sedef kakmalar işlemek istesem de ne hazinelerim var ne de elimden tutacak ustam. El yordamıyla yöneliyorum sana belirsiz haritalar keşmekeşinde. Deli köşemde sen, fırtınalar üflüyorsun çiçek harmanım alt üst olsun diye. Ben zaten daim karmaşanın içinde sana yöneliyorum. Kısa şiirim, uzun öyküm, kirmani kılıç keskinliğinde dönemediğim köşem: Müzeyyen.

Perçemli bir mektup bırakmıştım sana. Gözyaşına bedel birkaç kelam. Hepsini heybeme koydum ve adaçayı topladığım yamaçlardayım şimdi. Oysa kapında ıhlamurlar... İki koku bir kaşık balda karışıyor birbirine ve tatlanıyor ağzım. Parmaklarının arasından sızan ballar bunlar. Dudağın ıhlamur balı, ellerin adaçayı. Arıların hiç bilmediği bir yorgunlukla damıtmaya çalıştığım eşsiz bir cevher. Bu tiryakın tiryakisi olmuşum, haberin yok Müzeyyen. Çiçeklerimden birinin adı unutmabeni, birinin gelberi. Peri masalı dinleyen yuvarlak, iri gözlü çocuğun gözbebeklerindeki parıltıyla bakıyorum seni kuşatan yıldızlı göğe. Karlı bir manzaraya bakarken aklımda hep o müzikal fısıltı. O fısıltı saçlarımın arasında, boynumda, ensemde dolaştığı müddetçe güneşli günleri kim arar? Açıkta söyleyemediğim bir yangın bu, nabzımı bunca yükseltişi bundan. Plak değişiyor; şarkı şiire dönüyor, yönüm yine sana. Tanıdığım bir gül bu, kokusuna ve de rengine aşınayım. Boz atlı bir süvarinin yalnızlığını duyuyorum uçurumlarda gezerken. Yoldaşımdan ayrı düşmüş, yolumu şaşırılmış, uçsuz bucaksız mavi göğün altında kimsesiz kalmışım. Hasret böyle bir şey, ne şikâyet ne sitem. Dikenlerinin acısı hiç değişmeyecek karaçalılar yerine sana hep taze çiçekler devşirmeliyim. Koynun benim dağlarımın çiçekleri gibi koksun, terin misk ü amber olsun diye bu yokuşlarda yoruluşum.

Uykumdan çalıp çalıp sana koşuyorum. Bu belirsizlik, bu direnç, bu yağmursuz bulut ancak böyle bir yokuşla sınıanabilir. Çölümde tepeden çok yokuş var, karanlığımın içinde binlerce ışısız ateş can çekişiyor. Güneş düşerse diye korkuyorsun, ben bulut dağılırsa diye tedirginim. Güneş yerinde dursun, bulutumuz dağılmasın. Gölgemiz hep böyle serin, suyumuz hep çağıl çağıl aksın. Sen Müzeyyen, ben yorgun ishak kuşu. Konacak dalımız hiç kırılmasın.

KÖŞEYİ DÖNÜNCE: YOKLUK

Ahmet Menteş

Bu köşeyi dönünce bekleyiş. Şu köşede bekleyince gelmeyiş. O köşenin diğer yanı unutuş. Tüm köşeler bundan böyle kaçış. Ey yürek! Suskunluğa alış. Ey sürünerek ölecek olan insanın kaygısını taşıyan köşe. Bırak kederinde boğulsun önce. Yalvarıp yakarsın sonra bir nefes daha alabilmek için. Ey köşelerin en ulusu, bırak kırılınsın da savrulsun ufalandıkça ötelere. Kaybolmuş özünün arayıcısıdır o. Dünyaya var olarak değil yok olarak bırakılan. Yaşam, kendisine bir şans diye sunulan, kendini bulması için, değil başka bir şey. Sadece bir arayış yaşam denen, sen bir şey değilsin başka, bulunamayacak ve bulamayacak olandan.

Aynı ritmi vuruyor tüm köşeler. Çeşitliliğin rengârenk ezgileri kaybolup gitmiş. Yitirilenin ne olduğu yazmıyor alnımızda. Alnımız kara. Çaresizliğin bulutları çarpıyor yüzümüzün duvarlarına. Bir ruhu kurtarmanın imkânsızlığıyla atlıyoruz yarının kollarına. Mesele, yaşama en iyi tutunan olmakmış gibi, beklenen şey hep aynı: Dürüst kalabilmek için, yaşanacak yahtılmış bir yer düşü. Yakalayabildin mi bir çocuğun yüzündeki masum gülüşü? Yoktun ki! Varsan da kaçtı seni gören tüm çocuklar, köşe bucak saklandılar. Sen, boş bir tabutsun, saygın ölümler arayan. Çadırda yaşayan ünlü bir mimarsın. Gecekonduşundan çıkmayan gayrimenkul zengini. Yaşama dair başka planların mı vardı? Bu duvardan karşı duvara yansıyan bir söz mü vardı? Dünyanın yanamayışından arta kalan köz mü vardı? Yokluğun ateşinden kalan soyut bir köz...

TANIMSIZ KÖŞE

Emine Gündüz Menteş

Yollara serilen zamandan habersiz
Düşünmüyorum vaktin gidişini
Simurg'un büyüttüğü kahraman
Düşünsün beyaz gecesini

Ben çobanıyım kederlerin
Yol alsın sürü göğe
Köşeleri kapılmış gökyüzünde
Bulutlar çalsın davul

Dağlarda av olmuş köşeler
Tutulmuştu mağaraların önü
Yedi sahibini bekleyen köpekle
Ölümsüzlük sırrı nerede

Geçmişin zehrini akıtalım denizlere
Suların da sabır köşeleri vardır
Tek tek bulup içelim

Din değiştiren rahip, köşede sıkışmış
Tüm felaketler ümidi yeşertecek beklesin
Köşelerini tanımaya çalışan Buda
Çarmıha gerilen İsa, ağlayan Meryem
Ve Musa'nın beyaz eliyim...

Kim tanımlayabilir kendi köşesini
Herkesin gerçek yüzünü sakladığı
Bir parça kemik var

Umutların ağrıyor yarının kapısında
Çekmece açılacak içinden bir hayat
Çıkmazlarıyla gelecek bekleyelim...

LABİRENTİNE TUTSAKLAR BALADI Hande İkbal Türedi

herkesin dimağı kazılıdır
haritasız levhasız
sonrasızlığın resmi geçidinde
başrolde müflis bilge
her şeyi bilme zannında

hangi köşesine varsan illaki riya
illaki körleşmiş hezeyan

bilenler bilir
git denmez anılar sarmaşığına
sarar dört koldan
nefes aldırılmaz insana
mezar kaçkını kankurutan

hangi köşesine varsan aşkın illaki gayya
illaki dört yanı dalgakıran

düşümde gördüm
gümüş rahvan atları
hane sayesinde saklanmış
solgun kız çocuğunu
kovalıyor ebelemek üzere
zıvanadan çıkmış histerik zaman

hangi köşesine varsan rüyanın illaki simya
illaki dört yanı buhran

dokunma köşelerine zihnimin
hindiba gibi dört yana dağılır
sessizliğim
sen hangi bulut serinliğisin
eğilir, nefesin esritir tenimi
içine bürünür çobanaldata

dudaklar ne konuşmuşsa hakkımda illaki yalan
illaki kaçıştır içimiz, dışımızı ören duvarlardan

KÜÇÜREK ÖYKÜLER

Fatma Nur Uysal Pınar

Yol Tarifi

Berberden sağa dönünce kahvenin tam karşısındaki yoldan ilerle. Köşedeki bakkalı göreceksin. Hayır, hayır. Bakkalın köşeyi nasıl döndüğünü göreceksin. Tanırsın.

Oda Arkadaşı

Defterinin, kitaplarının köşesi sürekli parça pinçik olurdu. Öğretmenleri azarlar, arkadaşları kendi aralarında alay ederdi. Odasını farelerle paylaştığını kimseye söyleyemedi. Başkası da defterin, kitabın neden böyle, diye bir kez sormadı.

Köşeli

Hep sivri dilli olmakla eleştirilen adama bir gün biri cesaret edip niye böyle olduğunu sordu. Adam ne yani, kim demiş aksi olduğumu, diye çıkıştı. Cesur delikanlı öyle olmasanız öyle olduğunuzu bilmezsiniz, dedi. Konu kapandı.

Ayrı Gayrı

Kadın, kış köşesi ile yaz köşesini tek köşe yapmanın derdine düştü. Mevsimler birbirine karıştı. Kadının kendiliğinden işi kolaylaştı. İnsanlar birbirinden uzaklaştıkça yaz ve kış birbirine yaklaştı. Köşe kapmaca yapmanın anlamı kalmadı.

Zıtlık

İşe başlayınca hayata başladığını sanan yirmili yaşlardaki gence dedesi seslendi:
—Köşe bucak kaçtığını köşe bucak aramayınca hayata adım atmış sayılmazsın, oğlum.

ZÜLEYHA'NIN KÖŞELERİ

Zübeyde Andıç

Yeraltı çarşısının merdivenlerini içi rengârenk oya ipleriyle dolu poşetle çıktığında saat on bire geliyordu. Ali Paşa Camii'nin önündeki banklardan birine oturdu. Oyalayıp teslim ettiği yazmaların parasını cüzdanına yerleştirdikten sonra meydana kalabalığın farklı sokaklara bölünüp giden telaşlarını izledi bir süre. Karşıdaki valilik binasının önünde ellerindeki evraklarla sağa sola koşuranlar ile yandaki banka şubesinden kaygılı bakışlarla çıkanların yüzleri o kadar tanıdıktı ki...

Şehri ortadan ikiye bölen yolun kıyısında yükselen binalar, iş yerleri taşlı sokaklara açılan evlerin önüne bir perde gibi çekilmişti. Çekilen perdenin arka tarafında geçmişe açılan kapılar, kapıların arkasında hatırlanmayı bekleyen hayatlar vardı. Bakışlarını kalabalıkların üzerinden çekip banktan kalktı. Caminin yan tarafından geçip önce içine sonra işine doğru yürüyeceği taş sokağa saptı. Kıvrıla kıvrıla giden sokak boyunca diline ulaşmayan kelimelerin kafasının içini dolduran uğultusunu dinledi.

Uğrayacağı adreslere varacak yolları yorgun adımlarla geçti. Yazmacılar Hanı'nın yakınındaki tekstilcilerden aldığı defolu kıyafetlerle doldurdu poşetlerini. Taşhan'ın yanından ana caddeye çıktığında kafasının içinde çoğalan sesler sustu, hayatın gerçek sesleri doldurdu kulaklarını. Yukarıdan aşağıya doğru akan kalabalığa uydurmaya çalıştı adımlarını. Kaldırımdakilerin arasında elindeki poşetlerin ağırlığıyla boyu daha da kısalı sanki. Dinlenmeden daha fazla gidemeyeceğini anlayınca kavşaktaki telefoncunun önünde durdu. Bitişikteki dönercinin sandalyelerinden birini kenara çekip garsonun imalı bakışlarına aldırmadan oturdu. İki yanına bıraktığı büyük siyah poşetlere bakan meraklı gözleri görmezden gelip çantasından çıkardığı su şişesini kafasına dikti. Dönercinin cam önüne dizdiği içeceklere gayriihtiyari takılan bakışlarını başka yöne çevirdi.

Herkes halinden memnun görünüyordu burada. Dükkân önlerinde tavlaya oturanlar, ışıltılı mağazalara eli boş girip dolu çıkanlar, yolun karşısında kalan balıkçı tezgâhının önünde sırasını bekleyenler, kol kola giderken karşıdan gelenle çarpışmayacağından emin yürüyenler, adımlarını keyifle yenecek bir yemeğe doğru atanlar, kendisinin haftada üç kez açtığı pazar tezgâhından kazanamadığı parayı sarı saçlarına yaptıracağı dalgaya hiç düşünmeden verenler ve daha niceleri halinden memnundu. Ya da Züleyha'ya öyle geliyordu. Kendisi dışında herkes hatta simitçi çocuk, su bidonunu omzuna vurup kalabalıkları yara yara giden sucu, ışıltılı mağazada çalışan ve bir müşterinin bir cekete verdiği parayla bir ay geçinmenin yollarını öğrenen tezgâhtar kız da memnundu hayatından. Bir tek Züleyha, yolun karşısına geçip Behzat Deresi boyunca sıralanan evlerin arkasında üç köşe arasında sıkışmış bir hayata karışan Züleyha, hayatın gerisinde kalıyordu hep. Oyaladığı yazmaların köşesi de haftada üç kez yolunu tuttuğu pazarın köşesi de birazdan döneceği sokağın köşesi de hep aynı yere varıyordu.

Bir an gönlündeki kışı kovup ömrüne baharı getirme, birkaç adım ötede yavaşlayacak hayatına küçük bir kaçamakla renk katma isteğiyle doldu. En son Salih'le dışarıda yemek yemişti. Evde kendini bekleyen işler artmış, alışveriş yapılmamış olsa da bugün farklı bir gün yaşamak istiyordu. Şu güzelim bahar havasını kaygısızca içine çekip hayata karışmak, okulu kıran neşeli gençlerin kahkahasına katılmak, coşkun akan Yeşilirmak boyunca söğüt gölgelerinde dinlenmek, canının istediği yerde durmak kısacası yaşadığını hissetmek istiyordu.

Oturduğu andan itibaren kendisine dükkânın önünü işgal eden kuru kalabalıktan biri muamelesi yapan garsona “Bir döner, bir ayran!” dedi. Bacaklarına yasladığı poşetleri bir yanına alıp verdiği kararın şaşkınlığıyla beklemeye başladı. Garsonun “Paket olacak değil mi abla?” diyen emrivaki sorusunu duyunca kısa süreliğine yüzüne yayılmış tebessüm dağıldı. Az önce aldığı ani karardan vazgeçip sandalyeden kalktı.

Hayallerle gerçeği birbirinden ayıran yolu geçip eve doğru yürüdü. Taşıdığı poşetlerin ağırlığını unutup omzuna yüklenenlerin ağırlığıyla bahçe kapısını açtığı anda annesi, sardunya saksılarının arkasında kalmış ölgün bakışlarla onu bekliyordu.

Her akşam yaptığı gibi pencere önündeki yerine geçti. Elindeki yazmanın asma yapraklı desenleri arasında ezberlediği bir yolculuğa çıktı. İğneye geçirdiği rengârenk iplerle yazmanın kenarında karanfiller, menekşeler açtırdı. Kır çiçeklerinin kokuları yayıldı odaya. Bir umudun peşi sıra yollar aştı. Gece derinleşip yazmanın etrafında açan çiçekler çoğaldıkça kalbinin üstünü saran yazmanın renkleri solmaya, çiçekleri dökülmeye başladı. Yola yolladığının gelmeyişi kabullenmek, Hızır'ın elinden tutup getireceğine inandığı bekleyişten kurtulmak istiyordu artık. Bu yüzden de son bir yıldır oyaladığı yazmaları, hiç tanımadığı insanların başında veya boynunda çiçeklensin diye yeraltı çarşısındaki dükkânda satılmaya bırakıyordu.

Elindeki yazmayı toplayıp kaldırdı. Işığı söndürdü. Gündüz kısa süreliğine de olsa içinde çağıldayan hayat, eve geldiğinden beri bütün heveslerini alıp kendisinden çok uzağa çekilmişti yine. Televizyonun ışığıyla duvara vuran renkler sönüp kaybolmuş, karanlık kocaman ağzıyla her şeyi yutmuştu.

Apartman duvarının kapattığı sokağı, oturduğu yerden tam olarak göremese de karşı apartmanın birinci katındaki yarı gerçek yarı hayal olan adamın balkon demirlerine yaslanışını görebiliyordu. Gündüz perde arkasından adamın balkonda boş bakışlarla oturuşunu izliyor, ara ara adamın kendisine çevirdiği bakışlarına yakalanıyordu.

Gecenin henüz karanlıktan sıyrılmadığı saatlerde pazarda iyi bir yer tutmak için yola düşüğünde sokaktaki tüm evler, gündüz çektikleri fotoğrafları aile albümlerindeki o müstesna yerlerine koyup çoktan uykuya dalmış oluyorlardı ama onun ışığı o saatlerde hep açıktı. Sanki sadece ikisi; sabahın alacasında, çekildikleri köşelerinden birbirine çıkacak yollara doğru yürüyorlardı. İlmeği kaçmış çoraplar, dikişi tutmayan gömlekler, küçücük yırtığı belli olmayan tişörtler ve bluzlarla semt pazarının yolunu tuttuğunda arkasından gelen ayak seslerinin ona ait olduğunu düşünüyordu.

Züleyha, böyle düşündükçe kırk yamalı örtü olan hayatı usulca üstüne çekiyor; bir süre sonra örtünün altında nefessiz kalıyordu. Beklemek, en uzun susuştu ömründe. Sokaktaki evlerin ışıkları teker teker söndüğünde kelimeler bir çivi olup göğsüne çakılıyor; söyleyemedikleri, bir türkünün sözleri arasında yitip gidiyordu.

Gündüz dinlenmek için oturduğu yerde kısa süreliğine kuşandığı, göğsüne sığmayan sevinci hatırladı Züleyha. Özlemine çektiği hayatı yaşama isteğinden aldığı cesaretle herkesin ışıklarını söndürdüğü şu saatte o, ışığı açıp pencereye yaklaştı. Karşı apartmanın birinci katında yarıya kadar sıyrılmış perdenin arkasındaki karaltıya dikti gözlerini. Karşıdaki ışık söndü bu sefer. Züleyha, çıkmaz sokaklara açılan köşelerin önünden geçip başka bir yöne çevirdi yüzünü. Yarım bıraktığı yazmanın kenarları çiçeklenmeye başladı birden.

DELİ KÖŞE

Gülay Leylek

Sen geldin benim deli köşemde durdun
Sezai Karakoç

Düz ve yuvarlak

Onu tanıdım tanıyalı düz ve yuvarlaktı. Köşesi olmadı, çıkıntıları. Nereye konulsa uyum sağlar, nerede dursa sanki oraya aitmiş hissi uyandırır. Artık hatırlamadığı, zamanını unuttuğu o an, iç içe geçmiş binlerce üçgenin içine hapsedilmişti. Köşelerden rahatsız oldu ilkin, çıkıntılardan. Nereye dönse sivri bir köşeye çarpıp yaralanıyordu. İç içe geçmiş onlarca üçgenin içinde varlığı fark edilmedi. Günler günleri kovaladı, aylar ayları. Üç tarafının köşelerle çevrili olup artık gidecek yeri olmadığını anlamıştı. Dört tarafı çevrili olsa belki kendini ada hissedirdi. Birilerinin ıssızlığı olurdu belki; orada öylece durur, yanlarına almaları gereken üç şeyi hatırlatırdı. Ama olmadı, olmayınca ne olur bilirsiniz. Ya ayırıcı tarafın vardır seni sen yapar ya sıradansındır onlardan birisindir. O da kendini onlar gibi üçgen sanmaya başladı. Gece gündüz, üç yanı kuşatılmış halde dura dura üçgen olduğuna inandı. Düz mantık yürüttü: Üç yanından kuşatılabilirse üç kenarı vardır, demek ki o da bir üçgendir. Bir müddet sonra düz ve yuvarlak olduğunu unuttu, artık düz ve yuvarlak hissetmiyordu. Diğerleri de ona düz ve yuvarlak gibi davranmamış, onun farklı bir şekil olmasını umursamışlardı. Onca köşenin arasında düz ve yuvarlak olmaya çalışmak, üstelik bunu kanıtlamaya kalkmak akıl alır gibi değildi. O da hiç zahmet etmedi. Kendini nasıl görüyorlarsa, diğerleri tarafından görülüyor, kabul ediliyorsa öyle davrandı.

Köşe

Gözlerini kapatıyor. Bir köşe hayal ediyor kendine, köşeler. Kendi olduğu, kabul gördüğü, güvende olduğu köşeler...

Bütün aile bir aradalar. Büyümemiş daha, ele karışmamış. Kimseden sakladığı olmamış henüz, dibi bulanmamış. Berrak, ıslıl ıslıl, tertemiz... Dedesinin kucağında, elleri ellerinin arasında. Hacı misi kokuyor dedesi. Yemeği fazla kaçırmış yine. Nefesini zor alıyor. Beyaz pamuklu gömleğinin üzerine siyah yeleğini giymiş. Köstekli saati cebinde. Tık tıklarını dinletiyor küçüğe. Hep Büyük Kuşu'nu anlatıyor. Kaçınıcı dinleyişi bilmiyor. Her seferinde ilk kez duyuyor gibi gözlerini hayretle kocaman açarak dinliyor. Dedesi de küçüğün merakını görünce nasıl ballandırıyor. Masalı orta yerinde kesip yanağını öpüveriyor. Sakalı batıyor taze yanağına, seyrek ama sert sakalı." Dede, anlatsana..." diye mızıklanıyor. Annesi sevdiği yemekten getiriyor, dedesiyle ikisinin yemeği: paşa yemeği. Yoğurt, ufalanmış çıtır yufka, şeker... Yemek yemeyip karnımı onunla doyurduğu için kızacak küçüğe annesi ama dedesinin yanında ses etmiyor.

Dedesi yemeği kucağında yediriyor. Büyüyünce anlayacak sırtını dedesine dayamakla asırlık bir çınara dayamanın benzerliğini. Karnı doyunca uykunun şefkatli kucağına dönüşüyor dede. Şüphe matkabı beynini delmemiş henüz, kendini bir insana iç rahatlığıyla bırakabildiği günlerde. Güven, bir insana duyulduğunda mavi gök gibi diğerinin üzerine geriliyor. İnsan, insanın göğü olabiliyor.

Kulağı dışarıdan gelen tüm seslere kapalı. Yapamazsın'lara, becerebilecek misin'lere, olmuyorsa zorlama'lara, ondan bir şey çıkmaz'lara... Şarkısını duymaya çalışıyor. Kendi şarkısını. İnsanın dünyaya bir şarkı besteleyip söylemek üzere geldiğini ama başkalarının şarkısını dinlerken kendi sesini unuttuğunu hatırlıyor. Sesinden utanmaya tıkıyor kulağını, sesine ses olmayanlara. Her kafadan çıkana, ağız olanın söylediğine...

Çiçekleri görüyor rüyasında. Bahar çiçeklerini, erik, badem, kiraz... Sonra sümbüller, laleler, unutmabeniler. Rüzgâr bin bir çeşit rayiha taşıyor. Gül, yasemin, hanmeli... Yaz gelmeden arz-ı endam edip tüm kokuları yere seren, sokak başlarını tutan iğdeyi. Kıştan çıkmış bir ağaca tomurcuk olduğunu görüyor rüyasında. Açmaya can atıyor, başını kozasından çıkarmış, mısır patlağı gibi açılıp saçılmış. Yaşiyor işte, kışı geçirdi, yazı yedi ama geçirdi kışı. Kikirdeyerek karşıladı hem bak baharı. Atıyor içindeki olmazları, korkuyu, kederi. Korkarak yaşanmadığını öğrendi. Hayat başına vura vura öğretti bunu. Meyveye dönüşmeme korkusu yok içinde. Dönüşüp dönüşmeyeceğine takılmıyor. Şu an bir badem dalında bembeyaz, çıtı pıtı açmada. Gözleri gün ışığından kamaşıyor. Yazı acele ediyor bahar. Acele ediyor toprak uyanmaya. Türlü rayihalar birbiriyle iç içe. İç içe kekik, yarpuz, papatya... Hepsine bakıp gülümsüyor.

Açıyor gözlerini, yok açmıyor. Bir anlığına açmaya niyetlenmişti ama yeniden kapattı. Güzel bir köşe hayal ediyor kendine Karakoç'un deli köşe'sinden. Dünya yıkılsa yıkılmayacak bir köşe, dünya yansa içinde yorganının olmadığı bir köşe.

Dedesiyle diş polikliniğinde sırasının gelmesini bekliyorlar. Poliklinik lunaparkın yanında. Dedesi dişini çektirirken ağlamazsa dönme dolaba bindireceğine söz veriyor. Bir de portakallı gençler gazozu alacağına. Dişçiden önce alsana dede, içeyim bi şeycik yapmıcam bak, uslu olucam söz, iğneden de korkmucam. Almıyor, illa diş çekildikten sonraya bırakıyor. Acıdan sonraya. Yalnız giriyor içeri. Büyümüş, kimseye ihtiyacı yokmuş gibi. Dedesinin yanında hep böyle hissediyor. Çocuk değil dedesinin arkadaşı gibi. Dişi acıyor mu hatırlamıyor. Ağzına sıkıştırılmış pamuğu hatırlıyor sadece, dudağının kömbe gibi şiştiğini. Dilini ne kadar değdirirse değdiresin dudağını hissetmediğini... Dönme dolaba biniyorlar, bir saat bir şey yemesin diyor doktor. Yemeyecek ki içecek diye alıyor dede gazozu. Cam şişede portakal rengi bir milyon baloncuk! Masada karşısında oturuyor dedesi, gazoz küçüğün önünde. Pipeti hissetmiyor dudağı, içine çekiyor; her zamanki kabarcıklı portakal tadını almayı bekliyor. Yok, pipet mi arızalı, ağzının mı tadı yok? Şişe yarı oluyor hala tadını alamıyor. Büyüdükten sonra onun mutluluk tarifi haline geliyor gazoz. Acıdan sonra gelen, tadını bildiğin ama keyfini çıkaramadığın...

Bir zamanlar düz ve yuvarlak olduğunu hatırlıyor yeniden, köşelerinin olmadığını. Onlarca üçgenin içine ne zaman düştüğünü... Neden ve nasıl içlerinde hala barınabildiğine şaşıyor. Defterini açıyor, tükenmez kalemin kapağını çıkarıp hayal ettiklerini bir bir yazacak. Saatlerdir oturmaktan ayakları uyuşmuş, azıcık kımıldıyor; üç yanının köşelerle çevrili olduğunu unuttu yine, köşelerden birine çarpıyor. Yaralanıyor. Yazmaya devam ediyor.

FASIL

Emel Koşar

saklı gölde kürek çeken sazende
dağlarda gümbürdüyor atılgan sesin
âhenkte dövülmüş nadide hançer
köşeye iliştirilmiş gülümsemen tutarsız
tasasız yaylaların selamı beyaza dönük
fukara sulara yakışan makam mahur
güven tazeleyen kayalıklar sedasız
kusursuzluğun eli kulağında
çatlamış dudaklarda mırıldanan şarkı
ışığın hikmetiyle nişanlısın
aydınlığın ayak sesleri semai tadında
misafirperver gökyüzü pür neşe
tamburun telleri gazellere sevdalı
fasılları fısıldıyor hanende

KÖŞEDE SUS

Ahmet Şerif Doğan

Hüküm karıncanın alnında yazılı
Gülün teninde yıkanır bakire
Sisin içinden gelen ani bir çarpma sesi
Kalp duracak elbet, kulağında tıkırtısı
Balerinin parmak ucunda sancı
Köşede sussss!

Hüküm evrenin kara deliğinde saklı
Kaybolmamaya mühürlü Rus Kadın Kozmanot'un sesi
İç yakan cızırtısı, güneşe dokunur
“Beş. Dört. Üç... Konuşun benimle! Burası sıcak!”
Cordiglia Kardeşler'in tüm dikkati radyoda
On altı Mayıs, altmış bir
Gökten kayarak iniyor, ateşler içinde Rus balerin
Köşede sussss!

Hüküm bermudanın suyuna kazılı
Köşede dur ve sussss!

KÖŞEBAŞI

Ahmet Ergin

"Büyüyünce ne olmak istiyorsun?" diye sormuştu cevaptan bir şeyler ummaz bir tavırla sınıf öğretmenim. Onun ümitsiz ve beklentisiz tavrına inat, kararlı ve kesin bir ifadeyle ayakkabı boyacısı olacağım, demiştin. Tüm sınıf kahkahalarla gülmüştü. Yüzünde tebessüme ender rastlanan öğretmenime bile tebessüm ettirmişti bu cevabın. Ne utanmıştın ne de yüzün kızarmıştı. Samimiyet yüklüydü her bir kelimen. Yüreğinden damıtarak söylemiştin hepsini. Kısa süren cümbüşten sonra herkes unutmuştu söylediklerini. O akşam eve dönünce el emeği göz nuru derme çatma bir boya sandığı yapmıştın. Sevgi ve tutku çakmıştın çivi yerine. Hayallerini birleştirmiştin tahta parçalarıyla birlikte. Herkesin bir hayali olurdu muhakkak sen de kendini boya sandığı başında görmüştün bir kere.

Caddenin yeni yeni hareketlenmeye başladığı bu demde, mutaz pazartesi müşterinin ayakkabılarını boyadıktan sonra ufacık sandığı ve minicik elleriyle fırça sallayan grubun yeni üyesine bakarak günün ikinci dumanını somururken geçmişin canlandı zihninin bir köşesinde. Düşüncelerin mütereddit, geçmiş zaman ve şimdiki zaman arasında mekik dokudu bir müddet. Sabah rüzgârı tenini bir anne şefkatiyle okşayıp her pazartesi aynı saatte bütün endamıyla salınan güzel bayanın artık kanıksadığın kokusunu getirdi başucuna. Ucube apartmanların ve iş yerlerinin gölgeleri, caddenin sen yakasına düştü. Sabah güneşine mani olan bu ifrit yapılar, bütün yapaylıklarıyla gölge boylarını şahit tutarak var olmanın onuruna erdi. Gece boyu dingin ve asude kaldırımlar, gelecek kalabalığa hazırlandı enikonu. Çok zaman geçmeden bir insan seli boşandı caddenin iki yakasından.

İnsanların yüzünde bungun ifade, sırtlarında hafta sonunun nihayet bulmuş olmasının yüküyle koşturmaları, adına sendrom dedikleri iç sıkıntıları günün bu saatinde ayan beyan yayılmıştı huzura arayan kaldırımlara. Belediyenin temizlik işçisi, kendi hal dilinin de yansımalarını birkaç süpürge darbesiyle temizlemek istese de mümkün olmadı. Üzerindeki uyuşukluğu atmak adına ürkek adımlarla büfeye yanaşıp bir bardak çay tutuşturdu bedeniyle orantısız ellerine. Büfecinin uyku mahmuru gözleri sabah müşterileriyle aydınlandı. Simitçinin tiz sesine, piyancı tok sesiyle mukabele etti.

Caddenin dört yol ağzındaki bu köşesi, âdeta boyacılar mevkiiydi. Kıdem hiyerarşisine göre dizildiğiniz köşe başında yılların getirmiş olduğu kıdemi, bir üniformalı gibi omzunda taşıyarak en başta duruyordun. Caddenin de köşebaşının de gediklisi olalı hayli vakit geçmişti. Büyük, şaşaalı boya sandığın kıdeminin nişanesiydi. Sağ ve sol cenahındaki amfi tiyatro tarzı yükselen sandık gözleri, gözlerin içinden ürkek serçeler gibi başlarını çıkarmış rengârenk boya şişeleri, ön yüzündeki gümüş işlemeli arması, altın sarısı askı kayışı, pırıl pırıl parlayan lake boyasıyla yılların birikimine yaraşır bir vakarla göz dolduruyordu.

Sigarayı biraz önce çay içtiğin karton bardağa attığın sırada gözün yeniden küçük boyacıya kaydı. Ara ara ona bakmaktan anlamıyordun kendini. O çocuk, senin geçmişine hercai bir köprü oluyordu âdeta. Bir el, bulunduğun zaman diliminden alıp üzerini yılların tortusu örtmüş vakitlere seyr-ü sefere çıkarıyordu.

Bin bir güçlkle var edip harcına sevgini kattığın boya sandığına eskimiş kemerini asarak teşne yüreğinle köy kahvesine girmiştin. Meraklı gözlerle gardını alarak sandığını omzundan indirip bir köşeye pusup kısmetini beklemiştin. Güler yüzlü kahveci Salih amca hâlden anlar bir edayla ilk kısmetin olma onurunu kimseye vermemişti. O gün titreyen ellerinle ilk iş günü utangaçlığını boya yapıp sürmüştün kirli ayakkabılar üzerine. Eve dönerken günün hasılatının sıcaklığını cebinde hissetmek inancını kavileştirmişti. Ardı sıra birkaç gün daha kahveye gidince bir anda köyün boyacısı olmuşsun. Ortaokulu da bitirince zoraki giden eğitim hayatının kapısına paslı bir kilit asmıştın. Artık sana dar gelen köyden aşk derecesinde sevdiğin mesleğini de heybene koyup büyük şehir yolunu tutmuşsun terlememiş bıyıklarınla. Birkaç aya alışmıştın şehrin düzensizliğine ve hengâmesine. Caddedeki yerini de şehre geldiğinin ikinci ayında edinmiştin. Şimdiki çocuğun yerinde sen vardın zamanın acımasızca harcadığı yıllar öncesinde. Gelenek hiç değişmemişti. Yeni gelen en soldan ve soldan başlardı. Şimdi ise hayat en başköşeyi sana sunmuştu.

Sandığın üzerine konan kaba saba ayakkabıya naif bir kolay gelsin eşlik edince zamanda yaptığın seyahatten uyandın. Hoş geldiniz, deyip işine koyuldun. Ellerin yılların alışkanlığıyla hızlı hızlı işlemeye başladı. İşin bitince sandığın gözlerinin birini çekip sigara paketine uzandın. Derin bir nefes çekip dumanını gökyüzüne salarken aşınası olduğun caddeyi süzdün bir baştan bir başa. Kalabalığı seyrettin bir süre. Her gün dolup dolup boşanan caddeyi, insanları düşündün. Bu koşuşturmacanın nereden başlayıp nerede bittiğinin cevabını aradın. Sımaların benzerliğine hayret ettin. Şöyle dikkatli baksan çoğu yüzün tanıdık geleceğini biliyordun. Her gün aynı istikameti kullananlar, işine, evine gidenler, vakit geçiren avareler, sevgili bekleyen âşıklar, bekleyeceği olmayan biçareler, uykusuz gözler ve daha nicelerini bir çırpıda yakalayıverdın. Öğlene doğru tenhalaşıp akşama yeniden kalabalıklaşan caddeye baktın bir müddet daha.

Güneşin alçalmaya başladığı tenha bir saatte, yine karton bardağını dudaklarına götürdüğü bir anda bir çift bayan ayakkabısı belirdi sandığın üzerinde. Gayet munis ve tatlı bir ses "merhaba" diyerek eşlik etti bu ayakkabılara. Gayriihtiyari başını kaldırıp hiç âdetin olmadığı hâlde baktın. Göz göze geldiniz. Tebessüm etti olanca tatlılığıyla. İçine yayılan sıcaklığa engel olamadın. Sesine sirayet eden heyecanı fark ettirmemeye gayret ederek hoş geldiniz, diyebildin. Bu işi ilk defa yapıyormuş gibi bir telaş sardı her bir yanını. Ellerini kontrol edememekten ürküttün. Kulakların uğuldamaya başladı. Önündeki ayakkabı bir yerden başlamak gerektiğini hatırlattı. Müşterinin çorabı boya olmasın diye ayakkabı ve çorap arasına koyduğun plakayı ayağına yerleştirirken elinin çıplak tenine değmemesi için azami bir gayret sarf ettin. Alnındaki ter tomurcuklarının sırtından aşağı da yuvarlandığını ayımsadın.

Narin fırça darbelerine boyanın nazenin dokunuşları eşlik etti. İncitmekten korkar gibi boyadın bu narin ayakkabıları. İşini bitirince erkek müşterilerin ayakkabılarının tabanına elinle vurup bittiğini hatırlatır gibi yapamadın. Ne diyeceğinle ilgili bir fikrin de yoktu çünkü işinin bittiğini bu şekilde haber verirdin. Ellerini koyacak bir yer aradın beyhude. Bir şeye uğraşır gibi yapmaya çalıştın beceriksizce. Kız, telaşlı halini fark edip gülümsedi. Parayı avucuna bırakıp teşekkür etti ve kalabalığa karıştı. Ardı sıra baktın bir müddet. Kalabalıktaki suretini seyrettin hayal meyal. İçindeki coşkuyu dizginleyecek bir şeyler aradın alelacele. Kalbinin çarpıntısı parmak uçlarında atıyormuş gibi ellerin titredi. Ağzındaki sigaranı zoraki tutuşturabildin. Ciğerlerine ulaşan dumanla biraz sakinleştin.

Müezzinin insanları kutlu mabede davet eden davudi sesi, her şeyin olağan seyrine girdiğini haber verdi. Camiye yetişmeye çalışanların telaşına, yaşlı amcaların aheste adımları refakat etti. Gün aynı gün, zaman aynı zaman olmuştu yine. Zihnin belli belirsiz bir yüz seçmeye çalıştı sana gülümseyerek bakan o kadar. İş dönüşü ayakkabılarını boyatmak gibi garip bir huyu olan müdavimin de o bildik ayakkabılarını sandığının üzerine koyunca her şeyin normal seyrine döndüğünü anladın.

Yatsı namazından sonra evler birer ikişer kucak açtı sahiplerine. Gün geceye evirilmeye başladı. Bu saatten sonra cadde keyifçilere kalırdı. Saat dokuzdan sonra zihnindeki kızın hayaliyle birlikte boya işi de azaldı. Düşüncelerin berraklaşmaya başladı tedricen. Yorgun bedenine uyku musallat olmaya başladığı sırada toparlanmaya başladın. Oturmaktan uyuşan ayaklarını açmaya çalıştın boyalarını yerine yerleştirirken. Askı kayışını omzuna atıp alıştığın kalabalığa son kez baktığın sırada zihninde silinmeye yüz tutan görüntü belirdi insanların arasında. Yanındaki gencin elini tutmuş sevgiyle bakıyordu gözlerine. Önünden geçtiği sırada bir an sana bakıp tebessüm etti aynı tatlılığıyla. Dışarıdaki karanlık adeta yüreğini esir aldı. Sokak lambalarının loş ışığı altında omuzunda sandığın, elinde taburen, hayattan payına düşen yalnızlığın, hayal kırıklığına uğramış bedenle önündeki genç çiftin ardı sıra karanlıkta kayboldun.

SÜYÜK BIKINTI

Taha Ömer Bilik

Kin bilir kimlerin birliğiyle bunca yıldan beri
Cebren ve azim ile bileylenen hüznün şimdi başımı
Bir gül yaprağının düşü kadar kızıl ve fütursuzca
Gövdemi ipeklerden ayırıp kozgunlarına batmakta
Bozgunlarına katmakta aniden bayır aşağı ayrılan
Başaklarımızı yani alnından mızraklanan kâgülü

Ömrüm sokağının baş köşesinde bekledim seni
Keşke bu olsaydı en süyük bıkıntımız seninle

Ki ben böyle barışın sakışlar görmemiştim hiç
Böylesi de esmer bir yüreği yabana atamazdım
Her baktığım gözde işte senden talan kalanları
Aslanlarını ve altınlarını ararken nasıl oluyor
Hissetmiyorum ihanetin soylu şamarlarını nasıl
Bu meczupların yefakatçisi rüzümde birden

Ömrüm trenlerinden bucak köşesi kaçırdım seni
Keşke bu olsaydı en süyük bıkıntımız seninle

Sen tüm gemilerim gözlerini bağladıktan sonra
Güzelliğin gölgesini dudaklarından haykırmayı
Ülkemde hakim kökleri yetin çalnlılıklar kadar
Nasıl da unutabildin mağdur üçüncü ve dördüncüleri
Zihnim çehreni mısraya dizmeye hükümlü artık
Çöz saçlarından kat uyuğunu kurtul benden haydi

Ömrüm boyu taş köşesi bildim öyle yaşadım seni
Keşke bu olsaydı en süyük bıkıntımız seninle

BASKIN

Hüseyin Kılıç

Köşeden dönünce ikinci apartman. Üçüncü kat. Yedi numara.
Efendim? Öbür taraftan mı geliyorsun? Aynı işte. Köşeye varmadan önceki ikinci apartman.
Üçüncü kat. Yedi numara.

Evet üçüncü kat. Evet, yedi numara. Evet ikisi de aynı ev.
Dilediğin kadar kalabilirsin. Dört oda bir salon. Benim odaya girmek yasak. Senin odanın
kapısı da hep açık olacak. Ruhaniye ablamlarla birbirinize hem göz kulak olursunuz hem evi
çekip çevirirsiniz.

Evet ev benim. Niye mi yapıyorum bunu? Sevdiğimden. Kendimi. Bak, sence de daha güzel
görünmüyor muyum sana da bu teklifi yapmadan önceki halime göre?

Yaaaa, işte tam olarak öyle. Kendimi sevmem lazım. Kendime güzel görünmem. Bunun için
de ne gerekiyorsa yapmak lazım. Sadece seviyorum demek yetmez. Hareket lazım. Eylem
lazım. Aksiyon lazım. Anlıyor musun?

Bir şey kazanmak... Eee bir şeyyyy. Mesela sevap olabilir bak. Hiç sevap işlemeyen
cennete gider mi insan? Gitmez. Benim cennete gitmem lazım. Cehennemde çok sıkılıyorum
ben. Sıcak sıcak olmaz hayatta. Ölümde de olmaz. Sevmem öyle. Anladın mı? Boşver.

Ne o bakışlar öyle? Seni sevdim mi sandın? Âşık oldum sana? İki günde? Hatta iki saatte? Ondan sana bu iyiliği yapıyorum ha? Kaşın gözün için? Aşk olsun diyorsun yani? Şimdi kalbimi kırdın bak. Benden romantik bir şey kimse beklemezmiş. Ne çabuk tanıdın beni? İki saatte? İki günde? Ordan bakınca yontulmamış bir kütük, balta girmemiş bir orman, terbiye edilmemiş bir ayı mı görüyorsun? Doğruyu söyle bak. Teklifimi etkilemeyecek cevabın. Ama dürüst ol.

Bak gördün mü? Bir ana bir babadan olmasak da ben de Ruhaniye ablam gibi merhametliyim. Seni o aşevinde görür görmez beni aradı biliyor musun? Gönüllüdür o. Çok gönüllü. Ben karışmam babandan mı kaçtın kocandan mı, yoksa artiz olmak istedin de izin mi verdiler bilmem. Ruhaniye ablam yardım edilecek dedi ederim. Benim yemeğimi yaparsın senin de karnın doyar. Sen böylece çalışmış olursun, benim de karnım doyar. Anladın mı?

Sen hiçbir şey konuşmadın ama ben yabaniyim ha? Ha ha? Neyse Ruhan, ye ablam seni bekler. Köşeden dönünce ikinci apartman. Üçüncü kat. Yedi numara. Selim seni bırakacak. Ters yön şimdi sokağa girmesin. Selim!

Ne demek lan Ruhaniye yok? Nereye gitmiş? Karıda zaten anahtar var mıymış? Polis nerede bekliyormuş? Aradın mı Ruhaniye'yi? Ulaşılmıyor Ha? Hiç çalmıyor. Kızını aradın mı? O da mı aynı? Kızını kim gözetliyordu? Ne demek beş yıldır bi şey olmadı? Bugün oldu bak. Hayvan herif. İlla küfür mü edeyim şimdi mübarek Ramazan günü.

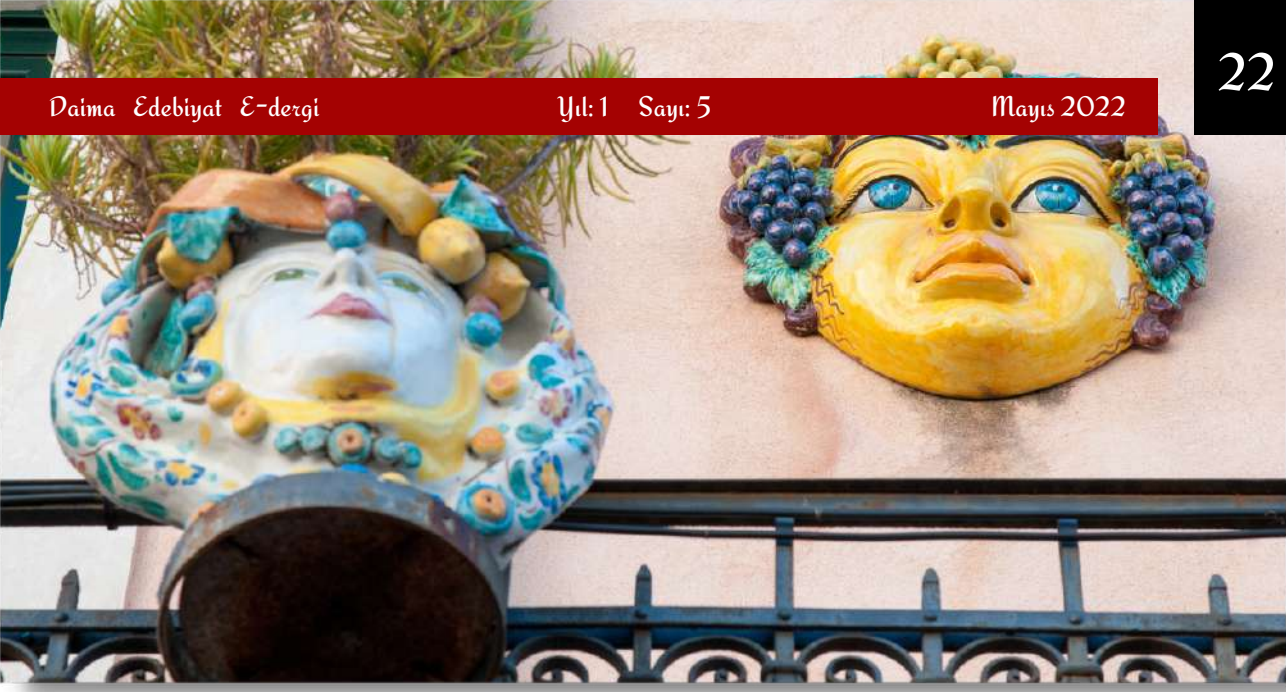
Bütün kızları mı götürdüler? Hala espri yapabiliyorsun ha? Ben seni göreceğim. O espri yapan ağzını, dilini, yüzünü, gözünü, yedi ceddini... Kahpe! Belliydi onda bir numara olduğu. Ben gidiyorum. Sen de kaybol.

Amirim ben sizi ilk defa görüyorum. Amirim? Amirem?

Yok valla hatırlamıyorum. Ruhaniye diye isim mi olur amirim? Duysam unuttur muyum böyle bir ismi? Evet, o sokakta vardı bir dairem sattım. Köşeyi dönünce üçüncü apartman. İkinci kat. Dört numara. Kayıtlarda vardır zaten amirim.

Kendi halimde esnafım ben amirim. İki sandalyede dört müşteri olursa ona şükrediyorum. Buraya geldim diye bile çocuklar evde yemek bulamayabilir. Ona korkuyorum ben. Tabii amirim. Vallahi yalan söylemiyorum.

Bir şey söyleyebilir miyim? Ama kızmak yok! Bir klima falan açsak. Çok sıcak oldu burası. Sıcağı hiç sevmem de.

KÖŞELİ PARANTEZ

Sevda Sezer Gülle

Neydi bir hüznün özgül ağırlığı?

Edip Cansever

Dört kenarı olan bir karenin dört tane köşesi vardır. Üçgenin üç, küpün de sekiz. Bunları biliyoruz. Elimize bir cetvel alarak kenar uzunluklarını ölçebiliriz. Toplayıp çıkarabilir, sonucu en yakındaki ondalık sayıya hızla yuvarlayarak “Bkz: eşittir (=) gerçekler” genellemesine de varabiliriz. Sonra bu didaktik söylemden çıkıp dönüp bir bakarız birleşen doğruların kendi içinde oluşturduğu boşluğa. Öncelikle, yüzleşme cesareti göstererek bakmak ister miyiz tabii? Yeterince hazır mıyız? Haydi, kendimizi kandırmayalım, hiçbir zaman varlığı hissedilmeyeni, orada olmayanı önemsemedik. Bas bas bağırıracasına buradayım diyeni görmezden gelenler için yokluğun erdemi kabul edelim anlaşılabilir bir şey olmasa gerek! J. Berger der ki, *tüm şeyleri bir arada tutan, boşluktur*. Ya Heidegger’in, *boşluk aslında yok olanın varlığıdır* tanımlamasında olduğu gibi mesele kabın dışı değil de aslında içiyse? Mekân hesaplanabilir doğrular, yer aidiyet ise yine filozofumuzun dediğine göre bu durumda boşluk diye üzüldüğümüz alan, aslında var olduğumuz yer olabilir. Böyle bir olasılık var. Yok ve hiç arasında. Büyüdükçe büyüten bir şey. Acıttıkça dayanma eşiğini güçlü kılan. O civarlarda kimsenin farkında olmadığı sessiz bir iç çekiş gibi. Anlatmak, yaşamak kadar olmasa da biraz zor aslında. İçinde olmak gibi değil dışarıdan bakmak. Belki, reel hayatta işe yaramayan teori kuramlarından sonra durumu tek bir örnek üzerinden pratiğe dökerek anlatmak daha iyi olabilir.

Dik duvarların birbirini kestiği köşeli evlerde doğduk hepimiz. O sokağın ilk köşesini dönünce karşımıza çıkan ilk apartmanın güneş gören köşe dairelerinden biri olabilir bu ev mesela. İçi boşalmış yağ tenekeleriyle, plastik yoğurt kaplarına dikilmiş gül ve her renkten sardunyanın süslediği balkon, kesin yolun tam köşesindeki bakkala da bakıyordu. Hani sadece kapısının önünde rengarenk topların asılı olmadığı ve hemen önündeki kaldırımda köşe başlarını tutarak yolun zekatını dedikodu cinsinden ödeyen mahalle kadınlarının da toplandığı yer. Aile dizilimi yan yana kurulsun diye alınan köşeli koltuktan başını çevirip camdan dışarı bakmak istenirse, tığ işi dantel perdenin gevşek örülmüş deliklerinden bile gözükür çocukların patlattıkça yine almak için sıraya girdikleri lastik toplar. Her topa karşılık da hediye edilen bir bakkal amca şekeri. Çocuk sevindirmenin sivri köşeleri olmayan masum bahanesi.

Canımın İstanbul köşesi

Gel de gelsin neşesi gönlümün...

Köşe koltuk... Bir cümle vardı Julio Cortazar'ın Ayak izlerinde adımlar kitabında, diyordu ki **"İki insanın birbirlerine en uzak olduğu an, karşı karşıya oturmuş birbirlerinin gözlerine bakarlarken söyleyecek tek bir laf bile bulamadıkları andır."** Köşe koltuğunda köşe yastığı olmaktan başka işlevi olmayan bir adam ve köşe taşı gibi oturmaktan başka bir rolü olmayan kadın için aynı koltukta oturmak, mesafe ile ilgili teknik bir problemden çok daha fazlasıydı. Enlemlerin ve boylamların dar geldiği doğa üstü bir sorun. Sevdiğinin dizine başını koyarak saçını okşatma huzuru yerine, aynı koltuğa sığamayan dertler silsilesiyle iç içe, dip dibe, diz dize oturup birbirinin yüzüne bakmaktan kaçmaya çalışmaktı. Tam da şarkının, **"Yanı başımda olsan da bir adım bile atmam"** dediği duyarsızlık. Mevzu sözlere giydirilmiş müzikse, sıradaki şarkı benim olsun demelik daha güzeli vardı oysa. Daha gayretli ve istekli, hasret çeken, gözlerine bakabileni, hele bir gelse kıymet verileni.

Canımın İstanbul köşesi...

Yalnızlığın köşeleri var mıdır? Ölçülebilir mi mesela santim santim? Diyelim ki aldık elimize metreyi...

Aslında caddenin köşesindeki evin köşe dairesinde, koltuğun köşeli olanında oturmadan önce, yani kimse kimseye köşelik muamelesi yapmadan çok önce, birinden diğerine hediye edilen bir kitabın, altı çizilmiş satırları iyi okunsaydı, köşeli parantez içine alınan sözcükler görülebilseydi, her şey bambaşka olabilirdi. Köşeleri sivri değil yuvarlak olan bir tavanın içine iki yumurta iki farklı şekilde kırılmayabilirdi. O zaman akvaryumun içindeki balık hayatından gayet memnunken, ona sen de asi Küçük Kara Balık gibi özgürce başka okyanuslara gitmelisin muamelesi de yapılmazdı.

Nihayetinde minik turuncu bir Japon balığı için böylesine anarşist eylemler çok fazlaydı. Günlük bir tane yem ve arada değişen suyu karşılığında ona tahsis edilen köşelerinde, konuşmasa da mutlu gözüküyordu. Köşesiz iglolarda yaşayan Eskimolar gibi. Tavanı yuvarlak bir yapı ve keskin hatları yok. Boşluğu dolduran sıkıştırılmış kardır belki onları da mesut kılan. Hesapların yapıldığı bir mekân değil de ruhu olan, burada ne işim var demedikleri ve asla köşe koltuk sığdıramayacakları bir yerdir. Kim bilir!

Köşegen çatıların altında köşebent koltuklara oturan bizim evin çocuklarından da biraz bahsetmek lazım. Tanıyoruz aslında onları. Hem de içimizden biri kadar iyi. Her bakkal dönüşü azar işitseler de ekmeğin köşesini ısırırlar, kremalı bisküvinin önce kaymağını yalayarak sonra kırıp yiyenler, top parası yetiştirilemeyen erkek çocuklar ve gül yaprağından tırnağına oje yapan kızlar... Böreğin köşesi sert olur diye çocuklarına vermeyip kendi yiyen babaların sürdürdükleri yağlı reçelli ekmekleri, hiçbir şeye değişmeyen, annelerinin çok az sarıldığı bazı nasipsiz çocuklar

Ya duvarları birbirinden ayırıp tüm köşeleri yıkarsak, köşeli çatıları yıkıp köşe koltukları yaktıktan sonra gökyüzüne yüzümüzü dönebilirsek, kuşlar gibi uçarak balıklar gibi yüzerek gidemeyeceğimiz yerli hayallerden vazgeçerek gözlerimizi kapatıp birbirimize sarılıyormuş gibi yapmayıp, yapar gibi yapmayıp sınıksız sarılırsak, sevdiğimizi söylersek en riyasız hallerle, yürekteki boşluklar dolmaz mı? Kim aksini söyleyebilir?

Kabın yüzeyinden önce asıl olan içiyse, o boşluk dolar taşar. Varsın köşeleri sivri, varsın yumuşak olsun. Yeter ki elimize metreyi almaya hiç gerek olmasın. Hem yalnızlık ölçülemez ki...

DÖRT KÖŞE DÜNYA

Buket Uçar

Şu köşe boş, bu köşe de... O köşe bomboş... İnsanlar çekilmiş kendisine, içinden köşe kapmaca oynuyor. Ağaç gibi kof içleri... Bir kavgadalar için için, dışarıdakilerle didişiyorlar. Yorgun düşmüş anılarını koyunlarına almış uyanık bir uykunun içinde debeleniyorlar. Derdi çok insanların, derdi dinleyen yok. Dertler dertlenip duruyor, bir köşe bulmuşlar kendilerine derman dileniyorlar. Adımları ayaklarının altında, adım bekliyorlar. Atılan adımın karşısında geri geriler. Yüz görümlüğü asabi bakışlar asılıyor suratlarına, gülümsemeler bulaşacak diye korkuyorlar, gülüşleri başka dudaklara kopyalanacak diye. Her gün aynı alarmla gün başlıyor. Den den konmuş gibi yaşıyor hayat. Beklemekten küf kokuyor günler. İki ölüm arasında yuvarlanıyor dünya. Değişik müzikler, kalabalık müzikler. Curcuna... Uyandıran ses kalabalık olsa da uyandığımız yer aynı, boş oda. Dört duvarın köşelerine sinmiş benlerle iç içe geçip güne başlıyoruz. Matruşka... İçimizdeki benler büzülmüş birbirine, üşüyor.

Telefonumun dört köşesinde elimi gezdirip, tüm iyi niyetimi içine yükleyip çıkıyorum evden. Çalmayı unuttu son günlerde. Tamirciye götürdüm. Yok bir şey, dedi. Ara sıra kullanın, dedi. Kullanıyorum, dedim. Çalmıyor, dedim. Aramıyorlardır, telefonun bir şeyi yok, dedi. Bir köşeyi dönerken, binalar yükseliyor önümde, evler üst üste. Köşe köşe köşeleniyor sokak. Her köşede bir insan, kalabalık sokak... Bir binanın kuytu köşesinde yerde papatyalar yapraklanmış. Kokulu köşe. "Seviyor, sevmiyor" oynanmış beyazlarıyla. Sarıları küsmüş dökülmüş yere. Birbirimizi sevmeyi bu köşede unutmuşuz.

Tuz ekelenmiş bir yaram kanıyor başka bir köşe başında. Yaralar başkalarının yaralarına karışmış. Kurudukça kabukları atıyor üstünden, attıkça kanıyor. Arıyorum kendi yarımı bulamıyorum, başka başka yaraları kanatıyorum, etler benim değil. Zevk alıyorlar kanamaktan, tuza basılıp yanmaktan. Sokakları kanım basmış. Kanımla oynuyor cellâtlar, başka kanlara karıştırıyorlar kanımı. Kanı çekilmiş insanlar, sokak sokak gezip kanlarını arıyorlar. Sürgünde sürünüyor bedenleri.

Cömertçe harcanmış günler, dört köşesinden katlanmış, kıvrılıp atılmış ortalığa. Herkesin sırtında heybesi, arayışta... Heybelerine bulduklarını atıyorlar, attıkça boşalıyor heybe.

Bulamıyorlar. Kimse kimsenin farkına varamıyor. Herkes arıyor. Suçlu arıyor. Tavşan dağa küsmüş, dağın haberi yokmuş. Herkesin elinde bir iğne, iğne kendi etinde saplı... Başka tarafları çuvaldız yarası...

Ellerde telefon, gözler ekranın içinde... Adımla sokakları, bak bak kaç adım... Şıkır şıkır şıkırıyor... Su içme zamanı... Ye, iç, gez, dolaş... Gül, en çok gül... Mutlu sansınlar. Hikâye bir gün sonra bitecek, anılar çevrimdişi. Albümler boş, zihinler boş... Hatırlat tuşu boşa mı, ne gerek var aklına. Telefon tamircilerinin önü kuyruk... Sorun aynı: çalmıyor. Telefondan kendimi tuşladım, kulağıma dayadım. Allah muhafaza, ben ne yaptım. Meşgul. Çok sevindim meşgul olduğuma. Kendi kendimden randevu aldım, beklemeye başladım. Ruhumda boş oda çok nasılsa... Deliriyorum galiba. Sonra biri bir köşeye geçti, arkasına kalabalığı aldı, kalabalık kafasını kaldırdı, ekranın içine daldırdılar bakışlarını. Hepsinin yüzü aynı... Sanal bir gülüş... Sonra hepsi ekranda dondu kaldı. Kafalarını tekrar gömdüler önlerindeki ekrana. Ayrıldılar, ayrıştılar. Bildirimler bildirimler... Sokak yandı yandı söndü. Bir sevindiler bir sevindiler... Köşelerinde güller açtı. Suladılar güllerini, hiç solmasın istediler. Büktü boynunu, kısa sürdü gülün saltanatı, insanların sevinci de. Gül dalında, gülüşler dudaklarda soldu.

Bu bir kâbus olmalı. Girdim gözümün içine açtım kapattım kapaklarını. Bir iki... Bir iki... Değişmedi hiçbir şey. Oyun bozulmadı. Herkes köşesinde birbirini bekliyor, telefonlar çalmıyor, sessizde. Ben ben dolaşyoruz etrafta, biz biz batıyoruz birbirimize. Birbirimize omuz vermek yerine omuz izlerimiz birbirimizde. Her biri birinden bir adım önde kendine göre. Davamız kendimizle, tutsağız içimizde, ruhumuz bedenimizde tutsak. Bedenlerimiz özgür rolünde... Dünya sessizde... Çabaladıkça batıyor tekne. İçi insan dolu teknenin, tekne sırtından yaralı...

Oysa bir zamanlar nasıl da çiçekliydi başımız. Her renkten her türden çiçeklerimiz vardı. Toprağımız havalıydı o zamanlar, toprağımız birbirine karıştı. Başımıza toplananlar çok olurdu. Her biri bir dalımızı yoldu, yolduk yapraklarımızı. Kopardılar çiçeklerimizi, soldurduk renklerinden çiçekleri. Solunca gelmediler, gitmedik. İşimiz bitti birbirimizle. Kirlenmiş dünya, eskimiş, köşeleri delinmiş dünyanın. İnsanların elinde delirmiş. Sanal âlem çomak soktu dönüp duran dünyanın böğrüne. Yamuk yumuk dönüşü ondan dünyanın... Herkes herkesin avucunun içinde, herkes oradan haberdar birbirinden... Konuşmak, görüşmek zahmetli iş, anlaşmak zaten muamma... El sallaması, gülücük atması, alkışlaması daha kolay orada... Bazen o bile zor gelse de...

Kalabalık sokağın içi sadeleşmiş insan kaynıyor. Değdikçe birbirine çarpılıyor insanlar, çarpıldıkça birbiriyle çoğalıyorlar. Sonra bir yutan eleman çıkıyor ortaya, bitiyorlar. İşlem başa dönüyor sonra. Çoğaldıkları bir anda cıvıl cıvıl sokaklar. Üşüyor, bedenleri değil yalnızlıkları üşüyor insanların. Katlandıkları köşelerde tir tir titriyorlar. Ağızlar ocak başı, diller köz. Açıldıkça ağızları kıvılcım saçıyorlar. Tanıdık insanlar müzesi sokaklar. Herkes birbirini tanımazlıktan geliyor. Maskeler kolaylaştırıyor işimizi. Hepsimiz bir köşemizden, maskemizden, asılıyız. Kapılar kapalı. Kapıların ardı kendimize açılıyor. Kimse kimsenin hiçbir şeyi değil.

Başların üstünde yer edinenler atılmış başların üstünden. Herkesin kafası rahat... Misafir bardakları da çıtır çıtır kırılmış. Sular yanımızda, kahveler artık termosta. Kırk yıl çarpı termos ne kadar? Neyse... Fotoları da postta... Ekranda dumanı tüten etiketli fincanlar... Sen oradan ben buradan, hadi gülüm yandan yandan... Bir dikenli tel gibi çıkarmış herkesi herkes üstünden, izlerini yüreğinden kazımış. Köşeler dikenli tellerle sarılmış, giyilmiş, çıkarılmış dikenler. Gün ağarmış, dün eskimiş, bugün de gidiyor dünün yanına. Uyumuş dünya, insan insana acıkınca uyanacak. Yalnız doğar insanoğlu, yalnız ölür. Yaşamının da yalnız hali varmış, yaşarken gördük, öldük birbirimizde. "İnsan insana her zaman lazım," der annem. "Ölünce bile" der. Öleni çukuruna kargalar yuvarlasın artık.

-Nasıl bilirdiniz?

-Gakk!

KÖŞE

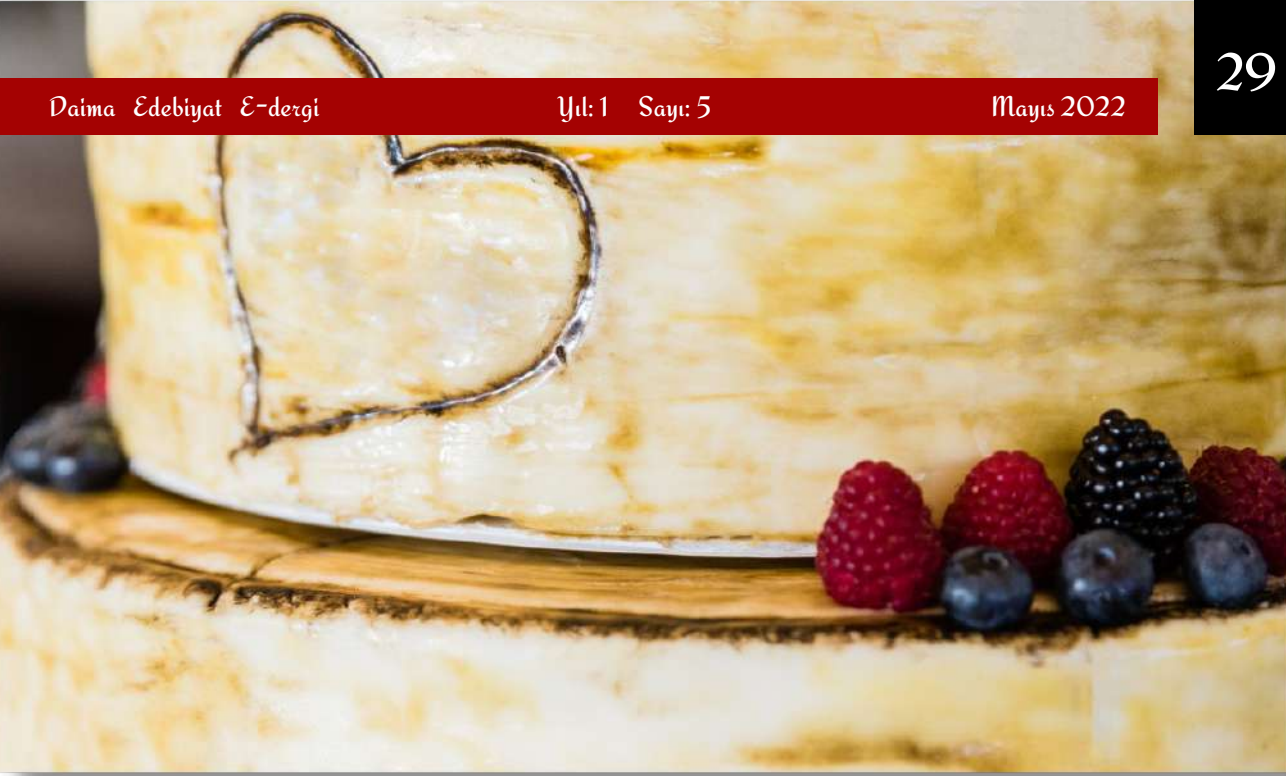
Nilüfer Zontul Aktaş

Bir köşe
Hani iki kenarı duvar
Küçücük

Oturmasam
Oturamasam
Sadece çömlsem
Sırtım sıyrılrsa
Kayarken yere doğru
Ceketim utansa
İğreti giyiniklerden
Avuçlarım kapansa
Yüzüm karışsa karanlığa

Ve sadece
Ağlasam
Kalbim dolusu

KESİK

Fatma Yavuz

İnsan, ekranda ya da başkalarının yaşamında izlediği olumsuz şeylerin kendi başına gelebilme olasılığı üzerine pek düşünmüyor. Kendisinin bir şekilde ayrıcalıklı ya da diğerlerinden daha şanslı olduğu kanısına sahip ama bu şekilde düşündüğünün farkına varması bile ancak böyle bir talihsizlikle karşılaştığında gerçekleşiyor maalesef. Hatta bunun psikolojide bir ismi bile vardı sanki. Neydi? Ha tamam hatırladım! Gerçekçi olmayan iyimserlik etkisi...

Emir, olacakların işaretini defalarca vermiş bana düğün öncesinde ama ben görmemişim mesela. Heyecanım ve mutluluğum perde olmuş gözüme. Düğün günü sabahı, onun suratında okuduğum o dalgın ifade bile çok zaman sonra anlam kazandı hafızamda, inanır mısınız? İş isten geçtikten sonra duyabildim o ifadenin arkasındaki cümleleri ben. Evliliğe giden o yolu aynı coşkuyla, aynı heyecanla yürüyoruz sanıyordum, nereden bileyim? Birazcık şüphelensem, arada bir karşıma çıkan o uyarı levhalarına daha fazla dikkat ederdim. Şimdi durup durup her detayı düşünüyorum. Düşündükçe farkına varıyorum maalesef her şeyin.

O büyük günün sabahında, sadece beni evden alıp kuaföre götürmek için zahmet etmişti sevgili nişanlım. Sonrasında cereyan edenler her neyse tahminden ibaret benim için. Beni bıraktıktan sonra bir gitti. Gidiş o gidiş... Sonrasında defalarca aradım ama açan olmadı telefonu. Hatta ona ulaşamayıp düğün salonuna kardeşimin arabasıyla geçmemi “Olur böyle aksilikler. Telefonunda bir sıkıntı çıktı herhalde!” diye yorumladım. İyimserliğe bakar mısın? Emir’e ulaşma görevini kardeşime devredip gururla oturdum gelin masasına bir de. Dakikalar sonra eşim olacak, aşkımdan öldüğüm nişanlımı, bu mutlu günde bu mutlu tablonun içinde beklemek istedim nedense. Aradan çok zaman geçmemi ki eniştem alıp eline mikrofonu, “Sayın misafirler, birazdan pasta kesimi ve takı merasimi başlayacak!” der gibi “Sayın misafirler, damat beyin acil bir işi çıktığı için maalesef düğüne katılamayacak. Buraya kadar zahmet ettiğiniz için teşekkür ederiz!” dedi. Bir damadın düğün günü, düğünden daha önemli ne işi olabilir Allah aşkına? Aklımdan geçen ilk düşünce “Ne münasebetsiz biri bu ya!” olmuştu. “Çok mu gerekliydi şimdi bu şaka?” Buyur işte! Yaşayacağım sarsıntının şiddetini artıran aymazlığımın başka bir nişanesi daha. Ben ters ters ona bakarken bir başıma oturduğum gelin masasına doğru telaşla gelen ablamın yüzündeki ifadeyle ufaktan bir şüphe belirdi içimde. İnce bir sızı filizlendi kalbimde. İki eliyle tuttuğu o kıpkırmızı, uzun elbisesinin eteklerini sürükleyerek yaklaştı yanıma. Bangır bangır çalan müzik yüzünden müzisyenler de konunun bir şaka olduğunu düşünmüştü belli ki kulağıma kadar eğilip “Eda, Emir enişteni aramış.” dedi. “Eniştemi mi? Neden?” Ben, nefesini ta kulağımın içinde hissederken “Canım, nasıl söylesem hiç bilmiyorum...” diye devam etti. Şakanın, aslında bir şaka olmayabileceği gerçeğinin suratıma okkalı bir tokat gibi çarptığı ilk andı diyebilirim. Bir trafik kazası olsa mesela bu yaşadığım, hava yastıklarına suratımın gömüldüğü anı tarif ederdim herhalde o an için. Büyük bir hevesle yurt dışından getirttiğim, belimi sımsıkı saran, o zarif, o asil gelinliğin içinde nefesim kesildi. Hevesim, hayallerim, mutluluğum, bir buzlu camın küçük bir darbeyle paramparça olması gibi dağılıp döküldü her yanıma. Yüzümden avuç içlerime kadar her yanı, derin kesikler içinde kaldı saniyeler içinde. Koskoca salonu dolduran bir yığın insan tuz bastı üstelik yaralarım. “Emir evlenmekten vazgeçmiş!” dedi ablam. Vazgeçmek mi? Şimdi mi? Neden?

Yerimden yavaşça kalktığımı hatırlıyorum. Ablamın, etrafımda pervane gibi dönerken kurduğu tüm cümleler, uğultu şeklindeydi zaten. Ben sandım ki boynuma bir ilmek dolandı ve ben boğuluyorum. Ondan girdi etrafımdaki tüm renkler birbirine.

Düğün salonunun kapısına varamadan bayılmışım. “Ne gerek var o kadar insana Eda?” demişti Emir. Davetli listesini hazırlarken... Canım ya! Meğer rezil olacağım insan sayısını sınırlı tutmaya çalışıyormuş. Nereden bileyim? “Beyaz ya da pembe, çok mu önemli pastanın rengi?” deyişiyse “Ben zaten orada olmayacağım. Beni bağlamaz!” demekmiş. İnanamadım. Hadi hepsini geçtim. İnsan düğün gününe kadar neden bekler vazgeçtiğini bildirmek için, hâlâ anlamış değilim. Neden nişanlısını terk ettiğini ilan etmek için bacanağını seçer ya da? Pardon, eski bacanak adayını diyecektim!

Aklıma gelen mantıklı mantıksız tüm soruları sordum psikoloğuma ama hala soğumadı içimin yangını. “Kendine biraz zaman tanimalısın Eda.” dedi sağ olsun. Sanki başka seçeneğim varmış gibi. O gün de yedinci seansımdan çıkmıştım zaten. Dakikalarca konuşmuş, halimi anlatmış olmanın kısa süreli rahatlığıyla dalgın dalgın yürüyordum kaldırımda. Aslında sormuştum da kendisine önceden eğer karşılaşırsam ne yapmalıyım, diye. “Henüz yüzleşmeye hazır olduğumu düşünmüyorum. Görmezden gelip ortamı terk edebilirsin.” diye karşılık vermişti. Nereden bilsin kadın, sıradan bir köseyi dönünce burun buruna geleceğimizi. Görmezden gelemeyecek kadar yakından göreceğimizi birbirimizi.

İlk anda bir kâbusun ortasında hissettim kendimi. İnsanların, uzunca bir süre dilinden düşürmeyeceği fiyaskoya dönen düğünümü ve öncesinde yaşadığım büyük coşkuların, bir yaprağın bir gecede sararması gibi kısa bir sürede, trajik ve utanılası anılara nasıl dönüştüklerini hatırladım. Oysa Emir, o kusursuz suratu ve iri ela gözleriyle hiçbir şey olmamış gibi bakıyordu yüzüme. Tepeden tırnağa sapasağlam ve sağlıklıydı üstelik. Bana inat bu kadar iyi görüldüğüne hükmettim kısa süre içinde. İçimde uyanan öfke titreyen sesime yansdı ve sanırım ilk konuşan ben oldum. “Sen ne aşağılık bir insansın!” gibi bir şey çıktı ağızımdan. Ellerimin titrediğini, soğuk soğuk terlediğimi hatırlıyorum. Ve onun “Ben, gerçekten çok özür dilerim Eda...” dediğini. Fazlasıyla mahzun ve üzgün bir sesle üstelik. Kol çantamın içine daldırdığım elime tırnak törpümün denk gelmiş olması büyük talihsizlik oldu ama ben ne yapabilirim ki? Hiçbir şey planlı değildi. Tabi bu gerçeğin, Emir ve onun o yakışıklı suratu açısından fazla bir önemi yok. Sonuçta, ağızının kenarından kulağına kadar uzanan derin bir kesiğin tedavisiyle uğraşılıyor şu an. En azından bu anlamda eşitledik şartları.

Hissettiğim suçluluk, ona karşı duyduğum kızgınlığı bir parça dengeledi ama eğer öfkeme yenik düşüp kontrolümü kaybetmeseydim asla yapmazdım böyle bir şeyi. Yine de benim tedavimin onunkinden uzun süreceğinden eminim. Bazen aklımdan geçmiyor değil, keşke kalbimde değil de yanağımda olsaydı benim de kesiklerim.

FÜG

Deniz Kara

Deliye köşe...

Geçtiğimiz yollardan ve zamandan
Bir daha aynı insan olarak geçmeyeceğiz.
Bir telefon konuşması değiştirecek.
Bir gazete kupürü...
Burnunun ucuna düşen yağmur tanesi,
Dipdiri bir sözcük,
Bir vapur düdüğü,
Vakitsiz bir lodos,
Paçalarına sürünen yılışık bir kedi,
Fasılalarla belleğe dizilen anılar değiştirecek.
Bir rüyanın temsiline dönüşecek,
Aykırı nisan ortası:

İki deliye bir köşe düşecek.
 Bir kadeh Porto şarabının son yudumunda,
 Sigaya çekilecek dalkavuk geceler.
 Birkaç mazbut burjuva süzülecek,
 Formol ve kloroform kokan koridorlardan.
 Mebzul tutkuların direncine çarpacak
 Sunağa yatırılıp, özenle kalafatlanmış duygular.
 Yığınlara öğürtüden bir bulamaç sunacak azizler.
 Ölüm tutmasından, mideler alabora...
 Dalgaları zaptedemeyecek mendirekler,
 Borda fenerleri yetmeyecek kasırganın karasına..

Trajik çehreler, kokuşmuş maskeler...
 Onlara tezat, martı kanadı eller...
 Bir ispritzma ayinini başlatıverecek.
 Kim bilir hangi eprimiş ruhun kulağı
 Bir flütün sivri triliyle çınlatılacak?
 Adaleti yerine getiren Tanrı'lar
 Hangi virtüöze teslim edecek,
 Yaşam denen teranenin istismarını?
 Bir cinayet fikri iskananacak,
 Yılanıyla kaynaşmış bir Havva tarafından.
 Planktonların arasından avlanan balıklar
 Kuduran tayfundan uzakta..
 Yenilgi kadar yavan,
 Sonra bodur bir adam;
 Afyon müptelalarının ölüm orgazmından
 Venüs'ün kibirli ruhunu doğuracak.
 Gerçek hayatındaki aşklar,
 Tek çocuğu gibi doğmadan ölecek belki.
 Kasım yaprakları gibi çürüyüp,
 Arsız bir manolyaya dönüşecek, kim bilir?

Koskoca bir kapristi oysa dünya,
 Dökülen kan değil, hemoglobindi.
 Islak perçemi alnına yapışan ölü Medusa
 Parka'ya sövecek, ağız dolusu belki.
 Vasat bir müzisyen, ansızın bir fügle havalanacak...
 Bach görse ne güler?
 Zulasına kutsanmış notalarını doldurur gider.
 Frengililer, veremliler, cüzzamlılar...
 Ömür boyu damgalı öforik yığınlar.
 Vedoni Sarayı'nın mitoman opereti,
 Meblağını tartamayacak
 Düşük değerler borsasının.
 Sedefli barok çılgınlık...
 Bir kahve ibriği, belki bir katedral...
 Rotatifleri dönen matbaalar,
 Basacak üçüncü sayfaya
 Mermerden idollerin solgun birer kopyasını.

Zangocunu bekleyen çan kadar
 Asılı artık zaman.
 Sarsıntıyla başlayacak, fosforlu bir kıyım.
 Kıyıdan açıkta kalacak, ceviz kabuğu tekneler.
 Rüeyayı Kerub'ların şarkısı bölecek.
 İki deli sırrını beraberinde götürececek.
 Rüeyalar biter, bu rüya da bitecek.
 İki deliye iki köşe,
 Her köşeye bir deli düşecek...

BİR DEMET HİCAP

Şule Hatipoğlu

Buluşmaya yirmi dakika kala, saat kulesini gören, büyük iş hanının tam köşesinde, elimde çiçeklerle bekliyorum. Az sonra göreceğim seni. Otobüsten şu tam karşımdaki durakta incek ve saat kulesine doğru yürüyeceksin. Ben koşarak geleceğim ve buketi eline tutuştururken “Sana layık değil ama.” diyeceğim. Mahcup bir tebessümle uzanıp alacaksın. Belki alırken ellerin elime degecek. Kalbimin hızlanan ritmini derin nefes alışlarla dengelemeye çalışacağım gül yüzüne bakarken. Ne mümkün!..

Sevdiğini düşündüğüm çiçeklerden bir buket yaptırdım. Sen bir gül goncası, açmamış bir manolya, rayihasını içinde tutan, paketten çıkıp suya konunca açılacak ve etrafı enfes kokulara boğacak bir zambaktın. Sana takdim edilmesi gereken çiçekler sana benzemeliydi. Gül dudakların, zambak bembeyaz tenin, manolya o güzel sarı saçlarını her savuruşunda etrafa yayılan eşsiz koku. Dünyanın parasını verdim. Henüz açmamış çiçeklerin pahada ağır olduğunu bilmeden. Umursamadım. Olsun, senden kıymetli değil ya...

Gelip geçenler halime bakıp gülüyorlar. Heyecanım bu kadar mı belli oluyor? Öyle olmalı, bu benim için bir ilk. Titriyorum heyecandan. Titreyişim belli olmasın diye bulunduğum köşeye iyice sinip sırtımı duvara dayadım. Fakat ellerimin titremesine engel olamıyorum. Elimde bir buket çiçek varken bu can sıkıcı durum daha da belirginleşiyor. Buketi gösterişli kılmak için konan aşk merdivenleri, eğreltiotları yeşil bir yelpaze gibi saçılırken paketten, beyaz gelin telleri, sarı mimozalar, az miktarda olan titreşimlerimi çoğaltıp devasa bir sarsıntı haline getirebiliyor.

Saatime bakıyorum. Sadece beş dakikadır bekliyorum bu köşede. Oysa çoktan gelmiş olmalıydı buluşma saati. Gelmemiş. Bir bana geçmemiş zaman. İnsanlar hızla akıp giderken önümden muhakkak tuhaf bir bakış atıyor, istihza ile karışık bir tebessüm kıvrılıyor dudaklarında. Elinde çiçekle bekleyen bir erkek bu kadar mı gülünç görünüyor? Bir kadın olsa idi bu buketi tutan, bu denli alaya alınır mıydı? Sanmam. Biliyorlar o halde. Elimdeki bu gösterişli çiçek birazdan bir kadının eline geçecek. Verecek olan ben olduğum için alaya alınıyorum. Oysa o aldıktan sonra, atılan bakışlar takdir edici, onaylayan hatta kıskanç hale bürünecek. Ne ikiyüzlülük... Bu çifte standarda isyan ediyorum.

Yaslandığım köşenin duvarı sırtıma batmaya başladı. Baktım beş dakika daha geçmiş. Durakta inenler, binenler arasında gözlerim seni arıyor. Bir ihtimal, diyorum, geç kalmamak için bir kaç dakika erken gelmeyi düşünmüş olabilirsin. Bulduğum yer ineceğin durağın, yöneleceğin muhtemel her yanını görüyor. Öyle bir köşe seçtim kendime. Seçimlerimden çok memnunum. Her seçim bana kalsa, dünyada benden daha mutlusuz olmaz. Ama işte. Bazı meselelerde, hatta hemen hemen hiç bir meselede bana kalmıyor nedense. Kalabalık arasında yoksun. Daha erken zaten.

Daireye başladığın günden kalma bu kalp çarpıntısı. Azalmadan artarak geldi bugüne. Seni bir fincan kahve içmeye davet etmek aylar sürdü. Nasıl cesaret ettim bilmem. Saat Kulesinin arkasındaki kafenin damla sakızlı Türk kahvesini ne kadar güzel yaptığını söyleyince “gidelim ”dedin. “Yarın öğlen?” “Tamam gideriz”

Karnımda tuhaf bir his. Uçuşan kelebekler? Bekliyorum işte. Daireden izin alıp senden evvel çıktım. Hemen berbere gittim. Tıraşım gelmemişti ama sinekkaydı görünmek, güzel kokmak istedim sana. Şu bukete ne kadar para saydım, köydekiler duysa topa koyarlar beni. Kimse anlamaz, destek olmaz sevdama. Şu köşe duvarı kadar arka çıkanım olmaz. Aylıktan artırıp yolladığım, bir kaç gün gecikmese evdekiler de arayıp sormaz. Neye hasretim, ne haldeyim...

Durakta yavaşlayan son körüklü otobüsten inenlerin arasında pırl pırl parlıyorsun. İşte geldin. Söz verdiğin gibi tam vaktinde. Gidenler gidiyor. Etrafında bir grup insan var, sağa sola bakınıyorsun. Gözlerin beni arıyor evet. Kalbim yerinden fırlayacak sanki. Saat kulesine yönelecektin. Yanındakilerle gülüşüp bir şeyler konuşurken etrafı tarayan gözlerin beni buluyor. Bir kolunu yukarı kaldırıp sallıyorsun ve hep birlikte bana doğru yürümeye başlıyorsunuz. O zaman fark ediyorum. Daireden diğerlerini de alıp gelmişsin. Bizim kattaki öbür memurları. Yanından ayrılmayan gencin eli elinde. Senden sonra işe başlayan esmer, uzun boylu Ankaralı. Nasıl fark etmedim? Gittikçe yaklaşıyorsunuz, titreyen ellerim kocaman bukete saklayacak yer bulamıyor. Şu yaslandığım duvar tam köşesinden ayrılrsa şimdi. Beni içine alıp yutsa. Ya da ölsem. Ölsem de beni bu köşeye gömseler. Siz de üzerime koyup gitseniz şu Allah'ın belası çiçekleri...

KÖŞEBAŞLARINA DİKİN MEZAR TAŞLARIMIZI Beyhan Keçeli

Ölgün şehirlerin dilsiz kuytularını birbirine bağlayan köşebaşlarında nöbete durmuş ruhlarınız artık. Sevecenlikten ve sabahın bahar vakitlerinden uzak, çok uzak türküler dilimizde. Gölgeler çoğalıyor burada. Onlar çoğaldıkça biz daha çok oluyoruz. Şehri boğazlayan zincirlerin ilk ve son halkalarını, klakson eşliğinde uzayan caddelerin en keskin köşelerinde bağladılar. Dumansız ve çatısız binaların zirvelerine erişemiyor bakışlarımız. Erişebilsek şehri oradan boğacağız. Gücümüz yetmiyor. Yetsin!

Köşeleri aniden, bir adımla ve öyle çarçabuk geçemiyor artık insanlar. Çok yuvarlak, çok kavisli geçişler icat ettiler. Köşebaşlarında yavaşlayan adımlar, gölgeleri görece kadar ve onlardan kaçacak kadar anlar yaratmayı belleyeli çok oldu.

Ne vakit ki şehir, çocukların elma kokulu hayallerine el uzattı, ne vakit ki cüretkâr gülüşlerini zift karasına buladı, ne vakit ki zehriyle masumiyeti yok etti işte, o zamandan beri şehrin uykularını bölmeye ant içtik.

Köylerin, kasabaların, şehirlerin, dükkânların, ahırların, arsaların, neonlu mağazaların, plazaların köşelerinde uzanan ahtapotun binlerce kolu bir çocuğun bileğinde, bir kadının belinde, bir masumun saçında, boynunda. Köşelerin kuytularında saklanan kuyularda şehrin sokaklarını yalayıp caddelere varamadan sönen çığlıklar. Kuyulara rızasız gömülen bedenlerimiz çürüyor, yitip gittik derin mezarlarda. O köşelerin ardında saklanan kuyuları bilmezsiniz. Bilin!

Son bir arzunuz var mı, denilecek zamanlarımız olmadı. Damarlarımızda kan, nehirler kadar hızlı ve aralıksız akarken ölümden çok uzak anlarda yakalandık ölüme. Son nefeslerimizin isli kokusu köşelerin ardındaki duvarlara yapıştı.

Mezar değil, mezar taşları lazım bize. Bizden ziyade size... O taşları köşebaşlarına dikin. Başını kaldırıp duvarlara bakmayanların, nefeslerimizin boyadığı isli duvarları görmeyenlerin ayaklarına dolanmalı taşlar. Yahut yok edin dükkânların, evlerin, ahırların, neonlu mağazaların köşelerini. O köşelerin ardında gecenin karanlığını bıçak gibi kesen zehri, masumiyetin damarlarına ansızın zerk eden elleri bilmezsiniz. Bilin!

Köşelerden, köprülerden, nehir kenarlarından, ormanlardan, canlı caddelerden geçerdik. Evimize, okulumuza, işimize giderdik. Gençtik, çocuktuk, kadıncık, erkektik, masumduk. Hepiniz kadar kaygılı, hepimiz kadar mutlu, hepimiz kadar suçlu, hepimiz kadar umutluyduk. Köşelerin tutulduğundan habersizdik. Köşelerde yitip gidenlerin haberleri sanki uydurulmuş en eski yalandı. Eski bir masal. Bir varmış bir yokmuş kadar uzak.

Ruhsuz, kanı çekilmiş bir el, köşebaşında ansızın kavradı belimizi. Ağzımızı kapadı, boğazımıza yapıştı, saçlarımıza sökün etti yalan sandığımız kötülük. Sesimizi çaldılar yalvaramadık. Hiç bozulmayacak yeminlerle o kuytulara bağışlanan ruhların gözlerinde usanmıştı insanlık. Gördük!

Kulaklarımızda dinmeyen uğultu, girdaba kapılmış bedenlerimizin dibe çekilişi. Boğazımızdan kurtulmaya çalışan iniltileri bir tek yıldızlar duydu. Bir bir söndüler. Son ana kadar umut ettik, umut utandı. Ölüm gelmeye utandı. Saç diplerimizden yürüdü zelzele. Yer gök titredi de derin uykularınızdan uyanmadınız. Umut bitti bedenlerimizin dört bir yanına yürüyen sızıyla. Direnmek, umudu olanlara yaraşır. Köşebaşlarında bizden önce vurgun yiyen ruhların sesinde geldi ölüme davet: “Her zerreni ele geçiren derin sızı ölümle bitecek. Bırak kendini ölümün merhametli kollarına.” Ölüm bile insanın zulmünden merhametliymiş, bu dünyadan giderken en son bunu öğrendik. Dünyanın bize bahsettiği bu son fani sızidan kurtulmak için artık ölmeyi yeğledik.

Ölümün kucağında bitti tarifsiz sızılarımız. Uzun bir yoldan gelmişlerin yorgunluğu, işi yarım kalmışların hüsrancı ve sesini duyurmayanların dargınlığıyla son dileğimiz: Şimdi o köşebaşlarına dikin mezar taşlarımızı. O taşlara takılsın ayaklarınız.

Ben, evime sıcak sobanın başına, annemin dizinin dibine ermeden ansızın bir kuytuda vurgun yedim. Oysa o akşam saçlarımı örecekti ablam, ertesi gün sınava girecek, yazın teyzemin yanına gidecektim. Bahçedeki papatyaların büyümesini bekliyordum, okunacak kitaplarım vardı, gidilecek yerlerim. Sevinecektim, sevecektim, aldığım her nefese şükredecektim. Oysa taze topraklar atılmadı benim üzerime. Kuyularda örtüsüz, duasız, sitemli uykulara daldım.

İz iz, boy boy karanlık gölgelerin tuttuğu köşelerin ardında papatyalar yetişmiyor. Yıldızlı göğün altında yaşamanın, sonuna kadar yaşamanın, bir mektubu beklemenin, bir çınarın altında soluklanmanın, güneşi uğurlamanın, gün sonu yorgunluklarının haz verdiği dünya günlerinden çok uzaktayım. Kenan Kuyusu'na atılan Yusuf değilim, kurtuluştan uzak Habil diyarının bitimsiz kuyularındayım. Buralarda papatyalar bitmiyor, bilin istedim.

BUZLU CAM

Şeyda Başer Eroğlu

Bir köşede bekliyorum. Sis in altından önce zincirleri görünüyor. Üstündeki krom kaplamada en ufak dökülme yok gibi. Ya yeni ya bir kez giyilmiş. Tabanı yayılmamış, yere kadar sarkan çanta askısıyla aynı ritimde ilerliyor. Vakko'nun Vak'ını okuyabiliyorum ancak. Çıraklığımın başlangıcı altmış birin kışı. Şirinevler Kral Kundura. Sonra Beyazıt, sonra Beyoğlu. Yetmiş yedi senesi olacak. Beyoğlu için batakhane lafı az kalır o tarihlerde. Ağzımda sigara, gözlüklerim buğulanmış. Çıt çıt balıkgözü takıyorum. Ziyarete gelen bir arkadaşım elimdeki bizi kavrayıp burası sana yaramaz, kalk gidiyoruz, dedi. Vakko'yla öyle tanıştım amma Vakko ne bilmiyorum o zamanlar. Sonra tak, bir teklif. Derimod'un ayakkabı bölümünü bizim kuracağımıza kim inanır. Yok satıyordu yaptığımız çeşit çeşit kunduralar. İşler değişti sonra. Kurtuluş'ta Harmet'e transfer olduğumda hazır ayakkabılar piyasaya girdi. Şimdi limaki sıkılmaktan nasır bağlamış ellerime bakıyorum, bozuk tırnaklarımın diplerinde Nuri Leflef'ten siyah hatıralar kalmış. Autdorlar havalı, silinmekten iyice parlamış mermerin üzerinde basınçlı dalgalanmalar bırakıyor. Sessiz. Nerede kösele, nerede kauçuk. Hepsi fabrikasyon. Çirişi sürüyor, kalıbına koyuyor, atıyor fırına. Prese koydun mu, al sana kundura. Eskiden on günde ancak beş çift ayakkabı çıkarırdık. Üç çift birden alırdı jantiler. Sekiz sene bana mısın demezdi. Ancak lostra paklar artık bunları. Astarı yüzünden pahalıya gelir. Arkasındaki babetler tabanımı sürterek bir sağa bir sola ilerliyor. Tekmil dünyanın yükü omzuna binmiş, bu yaşında hayata küsmüş gibi. Otuz yedi, otuz sekiz numara var yok. Bağcıkları sıkı sıkıya bağlanmış rüganlar yanında parıldıyor. Boğazından görünen çoraplarıyla ahenkli adımlar atıyor. Kendinden emin. Gün gelip de düşman olunur, diye kimsenin kahvesini bile içmeyen cinslerden. Neme lazım kırk yıl kahır çekilir mi. Çekilmez mi. Usta, dedi, bakıver şuna. Aldım elime.

Kaç senelik bunlar, dedim. Şöyle yukardan aşağı süzdü beni. Kaç senelik olabilir, dedi. Sekiz on senelik var, dedim. O vakit ben otuz altı, otuz yedi yaşlarımdayım. Kaç yaşındasın usta, dedi adam. Vallahi otuz yedi abicim, dedim. Bu ayakkabı senle bir, demesin mi. Şöyle dokundum kuzu derisine. Mis. Çizik yok. Uzun, lacivert etekler derviş yavaşlığıyla meshleri yalıyor. Siyatiği azmış belli. Pardösünün etekleri yeri öpüyor. Ne oldu, bitti mi inşallah, derken takma dişli ağzından ş'leri tıslayarak çıkarıyor. Karşısındaki dizlerini doksan derece oluşturacak kadar kaldırıp indirirken, iki ay hastanede yattım böyle eziyet görmedim, diyor. Danışma, Danışma, Danış. Ma'sı silinmiş tabelanın önünde dana derisi oksfortlar gülümsüyor. Acı yeşil, sahtiyan. Sırtım sütuna vermiş. Yüreğinden taşan sevinç tuttuğu ritme yansıyor. Sen-den baş-ka sen-den baş-ka gözüm görmez hiç kimseyi, sen-den baş-ka sen-den baş-ka duyamam ben hiç kimseyi. Nereden bulmuş, el yapımı gibi. Bir gün hava yağmurlu böyle. Adamcağızın biri dükkâna geldi. Altmış beş yetmiş var. Yağmur yağıyor, dedim içimden, bu adam ayakkabıyı niye boyatacak. Cilasını vur, fırça vurma usta, dedi. Merak ettim. Abi, dedim, sen niye ayakkabıyı parlattırmadın. Ayakkabıyı, dedi, yağmurda boyatacağsın, cilasını vurduracağsın ama parlattırmayacağsın. O zaman deri ne deforme olur ne de ıslanır. Yağmur üzerinden kayaaar gider. Allah Allah, dedim, bir yaşma daha girdim. Ben de denedim hemen. Boyadım, vurdum cilayı ama parlatmadım. Hakikaten ıslanmadı deri ayağımda. Eski adamlar işi bilen adamlardı. Ortopedikler belli bir eğimle duruyor zeminde, etrafına bakıp tekrar ilerliyor. A'ah olmuyor. Yanlış koridora gelmiş. İcra İflas en alt katta. Timsah derisi gibi pütürlü slipler şaşkın ama belli etmeyen bir tavırdadır. Anlaşılması pek de istenmeyen, hızla geçip giden alt yazılar gibi kayboluyor. Bali ölüm saçıyor, yazısı geçiyordu alttan geçenlerde. Kullanılan kimyasallardan hep akciğer kanserinden gider ustalar. Balidir, solüsyondur. Ben geleneği bozup bir sarhoşun elinden boylayacaktım az kalsın tahtalığı. Yirmi senedir bisikletle gidip gelirim. Bir gün olsun bizim düldülden düşmüşlüğü yoktur. Tam dükkâna kapatırken, seneler sonra, özel sipariş almışım. Özel dedimse düztabanlığına boş verip gençliğini topuklular üstünde harcamış, her gün biraz da dışarı fırlayan kemiği görmezden gelmiş bir hanım için. Yoksa siparişle ayakkabı yaptırın mı kaldı. Yine de heyecanlıydım. Pedalları çevirirken önce aklımda çizdim modeli, sonra deriye. Yapboz parçaları gibi ayakkabının en güzel yerini biçimlendirdim, arkasından sayısını yaptım. Çekiçle vura vura yumuşattım. Etrafımı güzeeelce traşladım. Gözlüğümü silip taktım. Beyin cerrahı gibi dikkatli olacağsın üst kısmı birleştirirken. Geçtim makinanın başına ince ince diktim. Dikişi yumuşatmak için tam ezmeye başlayacaktım ki tak, ezilenin ben olacağımı nereden bileyim. Kalça çıkığını kamufle etmeye çalışırken biri diğerinden en az on santim yüksek topuklar elastikiyetini yaylandırıyor yürürken. Memurluğu son anda engelli kadrosundan kapmış. Dişli tabanı gıcırıyor. Çivi biriktirmekten kırk yaşından sonra ağzımızda diş kalmaz. Hepimizde kireç beyazı protezler. Yeşil şeritli cübbenin ucu parlaklığını kaybetmemiş bir loaferin burnunu okşuyor. Duruşması çoktan bitmiş, cübbeyi teslim etmeye gidiyor gibi. Ölümü kanıksamış mezarıcı kayıtsızlığıyla cevap veriyor yanındakine. Bir şey olmaz, öbür celseye. Sonbahar yağmurlarına aldırmandan dışarı çıkmayı göze alan sandaletler uzun zamandır içinden sayıyor. Bir, iki, üç, dört, beş. Topuğuna sıkıştırdığı peçetenin kenarı dışarı çıkmış. E be yavrum bir kartonla tabanını azıcık yükseltseydin vurmazdı şimdi. Mavide kâğıt yazıyor, sarıda plastik ve metal, siyah olanda diğer atıklar. Gölgesiz çöp kutularının önündeki minik pabuçlar zıplarken biçimli çoraplarında danteller havai helezonlar çiziyor.

Dönüp sandaletlere fısıldıyor. Sonra tekrar. Sıkılıp sert bir tekme yapıştırıyorsandalete. Kumaş paçaların altından fosforlu şeritleri sırtsa da ağlama sesi duyuluyor. Tokadı yemiş. Konverslerin bağcıkları ayrı renkte. Kırmızı, beyaz. Eskiden olsa mahallenin delisi derlerdi. Şimdi moda. Koridorun bir o yanına bir öbür yanına gidip noktasız virgülsüz bir şeyler anlatıyor telefonda. İstedğini alamamış besbelli. Tekerlekli market arabasını burnuyla itiyor memur ayakkabısı. Demir tekerler havayı rendeleyen bir ses çıkarıyor. Her gün aynı işi yapmaktan bezgin, yorgun adımlarla geçiyor. Milletın derdi umurunda değil. Tek düşündüğü hâkimin öğle arası verip vermeyeceğı. Bir nubukla bir süet söyleşerek birörnek ilerliyor koridorda. Boşa koymuşlar almamış, doluya gerek yok. Ne kadar yalnız kaldığımızı sansak da MOBESE de devlet, yukarıda Allah, diyor içlerinden biri. Ara sokak olduğundan güvenlik kamerası yokmuş. Her şeyi devletten beklememeliymişiz. Trafik kazası tespit tutanağı kesin delil değilmiş. Sis hâlâ dağılmasa da koridorun önü boşalıyor. Duvardaki panonun solunu görebiliyorum. Eksi üç. Nöbetçi Hâkim, İşyurtları Satış Ofisi, Bay/Bayan Kuaför, Halk Otoparkı. Eksi dört. Emanet bürosu. Eksi beş. Mescit-Sığınak. Beş farklı tarz daire oluşturup gerçekleşmeyen tahliyenin üzüntüsünü paylaşıyor. Cebinde on lira olsun otuzunu verirdi isteyene. Nasıl olur, dosya hiç incelenmemiş mi. Yanlarından geçen kelepçeli naykaları fark etmiyorlar. Suyun üstündeki boş şişeler gibi sallana sallana, bir uzun bir kısa adımlıyor. Arkalarından geçen ağzına kadar dosyayla dolu el arabası da umurlarında değil. Burnu siyah dorseyler bankın altına saklanmış, karanlıktan çıkmaya niyeti yok gibi. Eteğindeki hayali kırıntıları eliyle süpürürken korkusunu yenmeye çalışıyor. Korku deyince benimkilere bakıyorum yerinde yoklar. Kalın konçlu makosenler bana doğru yaklaşıyor. Yorgun ama mutlu. Kazandık, diyor. Sonun da tedavi parası çıktı. Nağçalarını yanında sertçe vuruyor büzgülü çizmeler. Bir İngiliz tazısı kadar atik yanımızda bitiveriyor. Fermuarındaki marka ha düştü ha düşecek. Tebrikler, diyor bizimkine. Belden yukarısı buzlu cam kapı açılıyor. Görüşümü engelleyen sis dağılıyor. Avukatım sandalyemi asansöre sürerken, usta topuğum çıkmak üzere ne yaparız, diye soruyor.

tema dışı

BİL(ME)MEK

Bariş Çiviroğlu

Beni seviyor musun, dedi.
Uzaklara bakınıyordu.
Cevap vermedi.

O anda uzaklarda çok uzaklardaydı. Burnunda turunçların ve taze turuncu portakal çiçeklerinin kokusu, gözlerinde belli belirsiz bir bakış neden yaptığını bilmediği bir iç çekiş Kapadı gözlerini, derin bir nefes aldı, sanki son kez nefes alıyormuş gibi oldu, tıkanı. Duyduğu, hissettiği tek koku taze portakal çiçekleri kokusu oldu. Nefes aldığı ve nefesinin tıkanığı yer aynı verdi, aynı şeydi.

Tekrar kapadı gözlerini, nefes aldı tekrar, tıkanmadı. Verdi soluğunu. Sonsuzluğa uzanan ince beyaz, belki gri ya da siyah kumlarla kaplı bir çöldeydi. Laciverte bulanmış uçsuz bucaksız bir gökyüzünde parlayan sayısız yıldızlardaydı. Dokunsa uzanacak gibiydi ve bir o kadar da dokunamayacak kadar uzak. Sahraları, hurma ağaçlarını, yürüdükçe ayaklarının altından kayan kumları düşünüyordu. Bu kumların üstünde yüzyıllar boyunca nice sayısız yolculuklar yapılmış dedi kendine. Acaba bu daha önce çölün neresindeydi dedi avucuna aldığı kumları ılık çöl rüzgârında savururken. Nasıl da dingin, ıssız, sessiz diye geçirdi aklından. Duyduğu sessizliğin sesiydi, kulak verdi, duydu.

Hayatlarını hatta kaderlerini bir devenin direncine bağlayan cesur insanları düşündü. Bu kocaman ıssızlıkta beyaz ince kumlarla örtülü bu dünyada yaşamak, yolculuk yapmak cesur insanların işiydi. Kuralların çölün sessizliği ile belirlendiği bu yerde akşamları hasırdan bir şilteye uzanıp milyonlarca yıldızı seyre dalmak...

Zamanın bir masaya, duvara ya da kola takılan bir saatle belirlenmediği, olan biten, yaşanan ve yaşanacak olan her şeyin çölün sessizlik içgüdüğü ile yapıldığı adı bilinmeyen bir başka zaman kavramıydı içinde olduğu an. İnsan burada düşünecek ne kadar çok şey buluyor dedi. Düşünecek, soracak ve cevap alacak ne kadar çok şey. Olduğu yerde anlamını yitirmişti zaman. Anlamını yitiren bizim bildiğimiz zamandı, o başka zamandı burnunda portakal çiçeği kokusuyla... Burada saate bakıp uyumuyor. Saate bakıp yemek yenmiyor, bir yerlere yetişilmiyor, koşuşturulmuyor. Her şey ve hepsi olması gerektiği gibi, zamansız...

Ne zaman uyumak istersen o zaman uyuyup, o zaman uyanmak. Acıktığında yemek, canın istediğinde su içmek. Her şey ve hiçbir şey zaman kavramı olmadan yapılıyordu. Öyle de olması gerekiyordu. Kimilerinin tiksintiyle öğrenerek baktığı bu yerde anlamıştı insan olmanın, insan olabilmenin ve insan kalabilmenin erdemini. İnsan erdemli olmalı, erdemleri için yaşamalı dedi. Hiçbir kavrama, hiçbir olguya ve hiçbir zamana bağlı kalmadan her daim insan olabilmek için yaşamalı. İnsan kalmak insan olmaktan daha zor diye düşündü. İşte burada, bu ıssız bucaksız beyaz ve sarı belki gri ya da siyah ince kumlarla kaplı, gündüzleri masmavi geceleri lacivert, başının üstünde sonsuz tane yıldızlar altında yaşamak ne güzel dedi.

Sınırı olmayan, sınırlı olmayan, zaman ve mekân paradoksundan uzak bu dinginlikte yaşamın anlamını kavrayıp özüne ulaşmaya çalışmak. Bir bal arısının saatlerce kanat çırpıp istediği kıvamı özünde bulduğu bir çiçeğe konması gibi. Acaba şu uzakta parlayan yıldız bu tarihsel döngüde kimlere yol gösterdi diye düşündü. Kaç kervana, kaç insana, kaç sevdaya eşlik etti. Şu sonsuzluğa uzanan çöllerde kimler kendini arayıp, kendini buldu. En keskin, sivri insanlar bile bu dinginlikte nasılda özüne erişmiştir. İnsan ruhunu kirleten, kemiren, eriten çürüten her türlü kibrin, kıskançlığın, ihtirasın, heva ve hevesin olmadığı bir yerde yaşamının nesi kötü diye geçirdi içinden. Burası ha bir çöl olmuş, ha bir kır. Nerede yaşanıldığının ne önemi vardı insan olduktan ve insan kaldıktan sonra.

Hiç kimsenin gözyaşının akmadığı, bir başkasının mutsuzluğundan kendine sırça mutluluk köşklerinin yapılmadığı, başarılı olmak için insanların sırtlarına basılıp basamak olarak kullanılmadığı bu çölde yaşamaktan mutluydu...

Seviyorum, hem de çok seviyorum dedi portakal çiçeklerinin o enfes kokusunu içine çekerek, yetim büyüdüğü için nasıl seveceğini bilmeyen babasına...

ZİYARETÇİ

Korkut Kabapalamut

Yağmurda ıslanmıştı. Sırılsıklamdı. Kolundan tutup içeri aldım hemen. Salona. Klimayı açtım, onu üçlü koltuğa oturtup, korkmaması için biraz mesafe bırakarak ben de yanına yerleştim. Sonra ne yapıyorum ben deyip çocuğu soydum, neyse ki itiraz etmedi, hatta bana epey yardımcı oldu, tüm bedenini uzun uzun, özenle kuruladım, ona bir zamanlar arada bir bizde kalan en büyük torunumun kıyafetlerini, üşümesin diye elimden geldiğince hızla giydirdim. Neyse ki üzerine tam oldu. Aç olup olmadığını sordum, başını iki yana salladıysa da belki de sıksa, solgun bir çocuk olduğundan ona inanmadım, mutfığa geçip bol malzemeli kocaman bir tost hazırladım, portakal suyu sıktım. Salona dönüp yiyecek tepsisini usulca kucağına bıraktım. Şimdiye dek tost ve makarna sevmeyen çocuk görmemiştim. Hemen yemeye başladı, küçük ısırıklar alıyordu tosttan ama süratle yiyordu, tıpkı benim gibi.

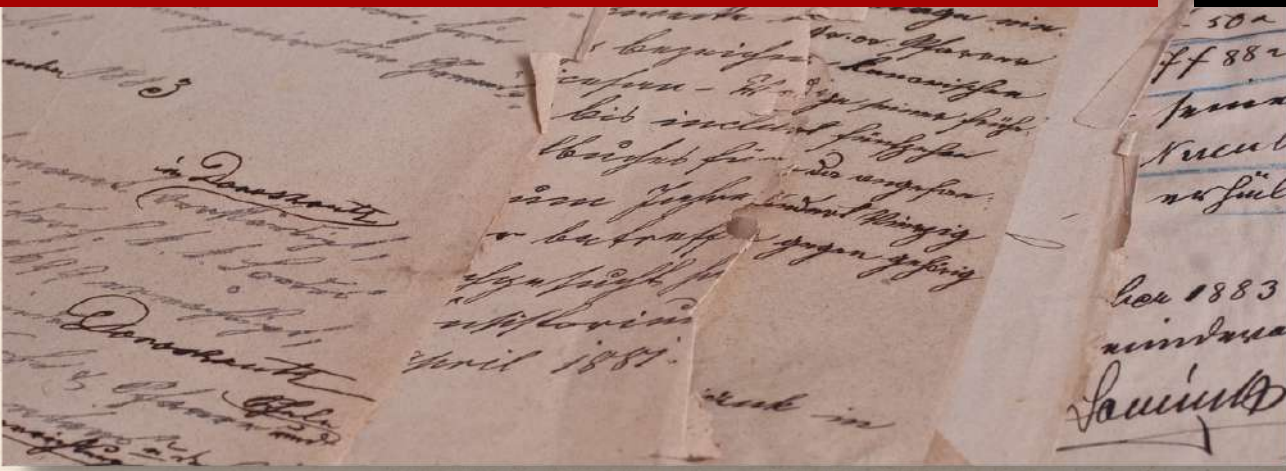
Yedi sekiz yaşlarındaydı. Kumraldı. Gece vakti kapımı hangi amaçla, ne türden bir beklentiyle çalmıştı, elbette ki bilemiyordum. Biraz korkmuş, şaşırmış görünüyordu. Sorularımın hiçbirine yanıt vermedi, sağır-dilsiz miydi, had safhada utangaç mıydı, yoksa başına kötü bir şeyler gelmişti de kendini bunları bana, yani yaşlı bir yabancıya anlatmaya henüz hazır mı hissetmiyordu, anlayamadım, amacım elimden geldiğince kendisini rahat, güvende, evindeymiş gibi hissetmesini sağlamaktı. O yüzden çocuğu fazla sıkıştırmak istemedim, kendi haline bıraktım, bir çizgi film kanalı açtım ona televizyonda, tahmin ettiğim üzere dikkatle, izlemeye başladı derhal, daha da rahat etmesi için yatak odamdan küçük bir yastık getirip nazikçe arkasına yerleştirdim, belki başka bir çocuk kanalı açmak ister düşüncesiyle kumandayı eline tutuşturdum, hayatında ilk kez televizyon kumandası görüyormuş gibi bir süreliğine garip garip baktı alete, yine de elinden bırakmadı. Belki de rengârenk tuşlarıyla bir oyuncuğu andırması sayesinde ne işe yaradığını hiç bilmeseydi onu kolayca benimsemişti.

Polisi arasam mı diye düşündüm. Sonra hemen vazgeçtim bu saçma düşünceden. Polislere güvenmiyordum. Kim bilir zavallı çocuğu nerelere götürürlerdi gece gece. Onunla benim gibi yakından ilgilenirler miydi? Şefkat gösterirler miydi? Muhtemelen hayır. Bıkkın, yorgun, hoyrat adamlardı çoğu. Belki de sessizliğini kabullenemeyip bağıra çağıra sorgulamaya kalkışırlandı el kadar yavrucağı. Ardından bir esirgeme kurumuna yerleştirirlerdi belki. Çocuk orada mutlaka mutsuz, huzursuz olurdu, kendini biraz bile oraya ait hissedemezdi. Bundan bir şekilde emindim. Polisi aramayı bir anlığına bile olsa düşündüğümünden dolayı kendimden utanıp nefret ettim.

Kebdi koltuğuma geçip ben de çizgi filmi izlemeye koyuldum. Bakıyor ama doğrusu bir şey de görmüyordum. Düşünceler yaşlı zihnime birbirlerini ite kaka acımasızca hücum ediyorlardı. Çocuk bana pek de yabancı gibi gelmemişti. Ama kim olduğunu, onunla daha önce nerede, ne vesileyle tanıştığımızı ya da karşılaştığımızı bir türlü anımsayamıyordum. Tabii gerçekten de tanışıp karşılaşmışsak. Bundan da emin değildim. Tek bildiğim, bu çocuğu büyük olasılıkla ilk defa bu gece, evimde görmediğimdi. Acaba adı neydi, kimin çocuğuydu, okula gidiyor muydu, neden bir başkasınınkini değil de özellikle benim kapımı çalmıştı? Bir şeylerden mi kaçırıyordu yoksa planlı programlı bir ziyaret miydi bu gerçekleştirdiği? Çocuk en azından şimdilik konuşmadığına göre bu soruları giderek zayıflayan belleğimi zorlayarak benim yanıtlamamdan başka çare yoktu. Belki de çocuk zamanla yeterince güvende olduğunu hisseder, benim kendisine duyduğum gibi o da bana yakınlık duyarsa söz konusu gizemleri aydınlatmamda bana yardımcı olurdu daha sonra. Acelemiz yoktu. Akıllı bir çocuğa benziyordu. Geri zekâlı olmadığı kesindi hiç olmazsa. Bakışları gayet anlamlı, zekice görünmüştü bana. Sonra çizgi filmde olan bir şeye küçük, alçak perdeden bir kakhaha attığını duydum. Ama uzun sürmedi, yüz ifadesi tekrar normale döndü hemen. Tepsiyi eğilip yere, halının üzerine bıraktı, gözlerini televizyondan ayırmadan ıslak mendille elleriyle dudaklarını uzun uzun dikkatle temizledi, tuvalete gitmek ister misin canım diye sordum ona, cevaben başını yine iki yana hızlıca salladı.

Televizyona bakarken ve bu şeyleri düşünürken içim geçmiş, hatta kısa süreliğine uyuyakalmışım. Düşümde küçük bir çocuktum. Mutsuz, öfkeli hissediyordum kendimi. Evde yalnızdım. Okuldan yeni dönmüştüm. Hava çok sıcaktı. Nefes almakta bile zorlanıyordu insan. Ne yapacağımı, nasıl vakit geçireceğimi hiç bilmiyordum. Oflaya puflaya soyunup yatağıma yüzüstü uzanmıştım. Aşırı derecede sıkılıyordum. Annem muhtemelen üçüncü katta oturan o çok sevdiği komşusunda, babam işteydi. Dönmesine de daha çok zaman vardı. Okulda kimsenin yanıtlayamadığı bir soruyu doğru yanıtlayınca öğretmenimden aferin almıştım ve bunu anne babama bir an önce haber vermek için müthiş sabırsızlanıyordum. Zira çok sık olan bir şey değildi bu, bizim ev açısından büyük, sansasyonel bir haberdi. Çalışkan, örnek bir öğrenci değildim. Onların dönmesini beklemek zorunda kalmak keyfimi kaçırıyordu. Sabırsız, tezcanlı bir çocuktum. Bir şey olacaksa ya hemen olmalı ya da hiç olmamalıydı. Uzlaşmacı biri değildim.

Uyandım. Konuğum da uyumuş uzandığı koltukta. Odamdan yün bir battaniye getirip onu uyandırmamaya dikkat ederek üzerini örttüm. Televizyonu kapattım. Işığı da söndürüp kendi odama çekildim. Biraz kitap okudum ama yazılanlara bir türlü odaklanamadım. Çocuk ve bu ani, şaşkıncı ziyareti bir türlü aklımdan çıkmıyordu. Gidip yüzüne biraz daha yakından bakmaya karar verdim. Cep telefonumun kısık ışığında onu uyandırmamaya azami derecede özen göstererek yapacaktım bunu. Zayıf yüzlü, minik burunlu, buğday tenli, küçük ağızlı, biçimli dudaklara, iri gözlere sahip sevimli, güzel bir çocuktur. Baktıkça onu bir yerlerden, mantık kurallarına aykırıysa da hayli uzak bir geçmişten, belki de siyah beyaz, çatlak fotoğraflardan tanıdığım hissi daha da kuvvetlendi. Ona olan sempatem, hissettiğim yoğun duygudaşlık daha da arttı. Biraz çekinerek de olsa usulca eğilip bir yanağından hafifçe öptüm. Farkına varmadı, yüzü, bedeni hiç seğirmedi. Derin derin uyuyordu, görüldüğünden daha yorgundu anlaşılabilir. Odama geri dönüp ben de yatağıma uzandım. Yağmur hızını daha da artırmış, aklını kaçırmış gibi delice bir öfkeyle yağıyor, yeri göğü zalimce kamçılıyordu. Arada bir şimşek çakıyordu. Yatma saatim gelmişti. Dikkatle, sıkıca örtündüm. Çocuk umarım benden evvel uyanmaz da neredeyim ben böyle diye korkuya, paniğe kapılmaz diye düşündüm. Becerebilirim arada bir kalkıp onu kontrol etmeye karar verdim. Ardından kendimi ezici, karanlık düşlerden tümüyle azade olmasını umduğum uykuya teslim etmek üzere gözlerimi yumdum, soluk alıp verişlerimi yavaşlattım.

YALNIZLIĞIN KÖKÜ

Seda Şaffak

Kimse su vermedi uzattığım zeytin dallarına
Söyledikçe eksilen bir şarkıdır kinim, sustum
Bir rüzgârla girmişti fırtına odama
Zeytinler hep acı, dallar hep kırık sonra

Kimse değildirler, canımın yongaları hepsi
Kalelerimdi, yıkılmazdı, inanmıştım
Eğilmez başımdı onlar, yüzüm yerde
Ne koyayım ortaya
İşte bir şeyim yok gönlümden başka

Yerde tükenip gökyüzüne gülümsüyorum
Biraz buruk, biraz gururla kaldırıyorum başımı
Selam size veda(fa)sız göçen dostlar
Selam sana kuş olduğumda beni koynuna alacak toprak

Anladım ki iklim değişmeyecek ve biz asla Akdeniz olmayacağız
Hem zaten Akdeniz biraz iki yüzlüdür
Sakinliğine ve sıcaklığına güvendiğimde batmıştı gemim
Tedbirsizdim, güvenmiştim

Güven en tedbirsiz yanımdır, güven en yıkıldığım deprem
Keşke diyorum matematikte yanılmanın da paydası olsaydı
Bölünce ne varsa toplayıp çıkıp gidebilseydim keşke
Hayat havuz problemi değil, ne kadar ağlasam dolmuyor boşluğum

GÜZEL YERDEYİM

Ayfer Karakaş

acıyı anlatabilmek için dilimden fazlasına ihtiyacım var
kelimeden, cümleden başka bir şeyler
yüzümde yol alan nehirden başka
kirpiğimden düşüp kırılan hüzünden başka
başka bir şeylere de daha

karanlık bir tokmak sanki
içimin duvarına vuruşunun sesi yok
çöküyor hayalet kemikli sisler
pamuğu tutsam acıyor ellerim
soluk batar mı, renkler yakar mı irisi

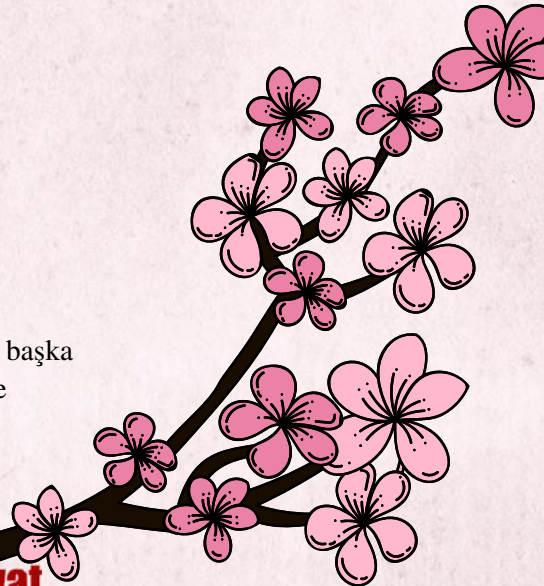
sanki suyu sıkılan kumaşım
ıslağım
yüz altmış santimetre uzayan çığlığım
baştan, hangi baştan?
her yön bir araf
her adımımın yolunu kesiyor uçurumlar of
her yorgun seferimin yol çatı münker
ki korkuyorum, şimdi değil, hayır şimdi değil
bütün zamanlara çekimliyorum aslında hep

göç etmek istiyorum bir yerlere
tasım tarağım, ekmek ufağım çıkınımda
sessizce, sessizzz... ses... sizzzz... şişttt!
beni görmediniz

öyle zerre zerre gitmek istiyorum

var olmak başka
eşyanın, hacmin, mealin kurgulanmış coğrafyasından başka
shirden, caddeden, sirklerden başka başka bir yerlere

şimdi geldim
güzel yerdeyim...

CIBILDAK ŞİİR

Muhammed Münzevi

Ha de! Ben ha deyip dala çıktım iki göz kırptım
Gözümden düşmedi diş dudak ünsüzleri
Tandırbaşı masalları anlatılmadı bana
Dilimde tüyü bitmemiş yetimin hakkı var
Enflasyonla mücadele edenler hep aynı adamlar
Domates var biber var patlıcan var soğan var
Millî güvenlik meselesidir al kırmızı nar

Onu bunu bırak da şimdi ellerin kuş kanadı olsa
Yerin kulağı duysa suyun gözü çıksa
Mağaranın ağızı açılrsa kilidin dili olsa da konuşsa
Arının burnu aksa şeyhin eli kırılır
Omuzlarının toplumun belli bir kesimiyle ilgisi nedir
Niyedir bu kan bu kin bu kün fe yekün

Ha de be kadın! Kapkadın kaçkadın katkadın
Hatırını unuttum sahi neydi adın
İnsan öldüğü yaşta[1] değil sevdiği yaşta kalır
-Sana gelmeleri biriktirdim- ve bu bir yeni bildirim
Türk aile yapısına uygun değil
Bu düzenli aşklar hiç olmamış
Şahitmiş dağlar ormanlar
Göller dolup dolup kurumuş, kurutulmuş

Ha de ve gel bizim bostanlıklara
Mesela burası karantina burada eller arkadan bağlı
Şurası da çıkmaz sokak olmalı sapsarı şapka
En kuytu köşeleri tanınmalı
Orada dur ve sadece ağzını kapa

Ayıp bunlar ama ayıp bunlar be canım
İcabında bugün git yarın gel bakalım!

[1] Selim Temo'nun Mesut Bir Tesadüfe Altıncı ve Son Mektup adlı şiirinden

KRİMİNAL “DİL”, ŞİİRSEL BELLEK VE HAYDAR ERGÜLEN

Koray Feyiz

Haydar Ergülen, şiirlerinde; kimi ‘dil’ler ‘suç’ olma niteliklerinin taşıdığı kriminal değerle, kimi ‘dil’ler de kimlik değeri taşıyıp bu yanı ile şiirsel belleği oluşturan bir ‘dil’in izini sürer...

Bellek, yaşam boyu biriktirilenlerin ifadesidir. Görülen, duyulan, öğrenilen her şeyin zihinde depolanması, saklanması ve sonrasında geri çağırılması olarak tanımlanır. Şiirsel bellek ise fizikî bütüne ilişkin bir kavramdır. Şairin zihninde fiziksel, sosyal, kültürel ve tarihsel değerlerle oluşan izleri ifade eder. Bir şiirde geçmişten günümüze var olan şiire ve şaire ilişkin süreklilik gösteren tüm değerleri kapsar. Bu değerler içinde ‘dil’, yaşama ilişkin birikimleri ile yaşamsal tüm aktivitelere ‘suç’ olma nitelikleri ile öne çıkar. ‘Dil’ dışında şiirsel belleği oluşturan somut fizikî öğeler (sokak, mektup, ağaç, iskemle, deniz, gök, tren, vapur, zarf, kedi, kadın, sis, rüzgâr, dağ, ev, ayna, gözlük vb.) ile yazılı, çizili, fotoğrafik belgelerdir.

Şiirsel bellek, şiirsel hafızadır. Şiirsel bellekte yer alan ve kolektif olarak hatırlanan bir ‘dil’in kimlik değerine sahip olduğu kabul edilir. Bu anlamda şiirsel belleği oluşturan kimlik değerine sahip tüm ‘dil’leri bir bir gün yüzüne çıkarma işlevi üstlenir. Kimi ‘dil’ler ‘suç’ olma niteliklerinin taşıdığı kriminal değerle, kimi ‘dil’ler de yaşama ilişkin birikimleri (yaşanmışlıkları) ile konu olur Haydar Ergülen şiirine. Haydar Ergülen şiiri, kimlik değeri taşıyıp bu yanı ile şiirsel belleği oluşturan bir ‘dil’in izini sürer.

“Şaşkın! Nar taklidi yapıyor bir saksıda,/ yıllarca adam taklidi yaptım ya ordan/ tanış çıktık bana: Şimdilik en uzun boylusu,/ en mahcup tazesi de bir açılmaya görsün.../ N’olur açılmasa da onu da böyle sevsek,/ insan da şaşkınlığından sevilmez mi arasıra?/ Sevmek hayli ciddi bir iş olmalı ki, dalga,/ geçmek gibi oluyor ya sonunda: Aşk nara benzer/ dediğim kulağına gitmiş demek, o duymasa/ yanındaki küpeçiçeği...” (“Şaşkın”)

İmgeler tarihsellikten koparılsa ne olur?

Bellek, mekân ve zamanla güçlü bir ilişki kurar. Geçmişten gelen imgeleri anlamsal, duyumsal olarak çağırıştırır ve anımsatarak düşünülür kılar. İmgelerin, tarihsellikten kopararak yok edilmesi ya da sürekli olarak ‘yeni’ ile yer değiştirmesi, bellek yardımıyla kurulan bireysel tarihin yitirilmesine sebep olur. Şiirsel bellek ise bireylerin benzer mekânlarla kurdukları ilişkinin sonucu olarak ortaya çıkar. Geçmişe ilişkin ortak imaj paylaşımını ifade eder. Bu anlamda geçmişte birlikte yaşamayı değil, birlikte hatırlamayı gerektirir. Şiirsel belleği oluşturan aynı ‘dil’e ilişkin anımsamalarıdır. Anımsananlar farklı da olsa anımsanan ‘suç’ aynıdır. Benzer biçimde şiirsel belleği oluşturan ‘dil’in tarihsellikten kopararak yok edilmesi ya da sürekli olarak ‘yeni’ ile yer değiştirmesi, şiirsel bellek yardımıyla kurulan şiirsel tarihin yitirilmesine yol açar.

Haydar Ergülen şiiri, bu bağlamda bir yanı ile ‘dil’i kalıcı kılmaya çalışarak bireysel tarihin sürekliliğini sağlamaya çalışır. Diğer yandan ele aldığı ‘dil’ aracılığı ile şiirsel belleğin yeniden ve farklı biçimde inşa edilmesine karşı çıkarak şiirsel tarihin sürekliliğinden söz eder. Diğer bir ifadeyle bu, Haydar Ergülen’in bellek ve kimliğe bağlı tespitler öneren şiiri üzerinden geliştirilen kriminal ‘dil’ kavramı yönteminin (suç ve fiziksel öğeler anlamında) mütevazı bir denemesidir:

“Bu mektubu senin kalbine yolluyorum/ El yazısıyla değil kül yazısıyla/ Yazıyorum ilk defa/ güzel adını/ Kardeşim benim küllkardeşim/ Ancak bir rüzgar postası taşır bu zarfı/ Bu uzun havalarda, bu yanık havalarda/ Hafifin, zarfın üstündeki pul gibi uçucu/ Şimdi öyle ağır ki/ külün/ Temmuz yandı, şiir yandı, dil yandı/ Külün daha uzun sürecek hayatından/ Mektup yanar, zarf yanar, pul yanar bundan.” (“Zarf”)

Haydar Ergülen şiiri, alışkanlıkları ve yaşanmışlıkları göz ardı eden bir yaklaşımla hızla değiştirilen ‘dil’de, ‘dil’in tarihselliğinin vurgulanmasına ilişkin bir arayıştır aynı zamanda:

“...kim karışabilir/ gövde gösterisine soytarıların, fakat/ kimdedir işlenmemiş bunca suç, arzunun hortlaklarına ödemekle bitmeyen// ruh borcu: kim bilir, kim üstlenir?/ ruh ne zaman benzedi ki gövdeye/ ruh kolay ve güzeldir/ herkesin sarılacağı kadar incedir/ ruh karışlaştırır, karıştırır/ gövdedir bırakan karşı karşıya/ o, ruhunu dışarda bırakmayan çıt - kanat/ yoktu ki şehirde konacak yeri, duydum// kanatlandı içine, başkasının gövdesine/ sıgman bir ruh gibi kırıldı, duydum:/ meğer ateşli bir hastalıkmuş hayat!” (“Herkes Dışarı!”)

Şairin kimliği ve dil

Kimlik, bir şairin özgünlüğü anlamındadır. Coğrafya, doğal ve tarihi doku, kriminal dil, şairin yaşayış biçimi, kültür, gelenek ve görenek gibi öğelerden oluşur. ‘Dil’, fiziksel özellikleri ile bir nesne olarak şairin kimliğinin en önemli göstergesi olarak kabul edilir. Kriminal açıdan benimsenen, dönemini anlatan, şairine ilişkin ipuçları barındıran, özenli ‘dil’lerden oluşan bir kriminal ‘dil’e sahip bir şair, kimlik tartışmalarında olumlu değerlendirmelerle anılır:

“...Şehir her semtiyle yazın peşine düşse/ yaz uzar bundan ve aşklar da nasiplenir,/ yazın peşinde şehir, kadının peşinde şiir/ eylülün semtine kadar böyle gidilir/ bir gecede gittimdi hazirandan eylüle eylül yazdan terkedilmişti, şiirse haziranda/ kadın tarafından terkedildi o söylenece:/ Bütün oğullar anneyi bir şiire terkeder!/ O kadın beni terkederse şair olurum/ oğul olduğum kadın sakın beni terketme,/ şiirdir söylenir, yazdır biter, kadındır gider/ Bütün kadınlar şiiri bir kadına terkeder!” (“Eylül”)

Haydar Ergülen şiiri, içinde yaşayan ‘dil’e ilişkin algıları değiştirme çabası taşır. Şiirin değerlendirilme sıfatlarını olumsuzdan olumluya çevirmeye çalışır. Bunca hırpalanmış Türk şiirinde hâlâ ‘iyi’, ‘güzel’, ‘yaşayabilir’ tanımlarını hak eden ‘dil’ler stokunun varlığını vurgulayarak şairin sahiplenilmesini kolaylaştırır.

Şairin kimliğine ilişkin tahribatı ortaya koyar bu yanıyla. Öte yandan şairin sahip olduğu tarihsel birikimin önemine göndermeler yapar. Yayımlandığı ilk kitabından başlayarak önemli bir belge niteliği taşıyan Haydar Ergülen şiirinin ‘dil’ aracılığı ile hayatı keşfetme potansiyeli vardır. Haydar Ergülen şiiri, bu yanıyla keşfedilenlerin paylaşım ortamıdır. Şairleri keşfetmeye ve paylaşmaya teşvik eder. Bir heyecana yol açar:

“kadın, gözlerinin eski gürültüsünü/ göçebe, ırmağını gezdiriyor,/ suçortakları gibi,/ gövde arayan bıçak, yarasıyla buluşuyor,/ bağışlıyor yoksul sevişme taklitlerini/ kalbimizin gam/ yükünden geçilmediği yalan,/ yaralarımızı gösterecek kadar seviştığımız de.” (“Bıçak”)

Haydar Ergülen şiiri, ‘dil’in dünden yarına toplumsal, yaşamsal kimlik kartımız olduğu saptamasını önemser. ‘Dil’in yaşanmışlıkları ile de şairin kimliğinin ayrılmaz bir parçası olduğunu kabul ederek bu açıdan önemli kimi ‘dil’lere dikkat çeker. ‘Dil’i donmuş, tekil nesnelere indirgeyen yaklaşımın dışında hayata ilişkin olanın öneminden söz eder. ‘Dil’e ilişkin yaşanmışlıkları vurgular. Bu anlamda koruma ölçütlerinin genişletilmesi çabalarına da arka çıkar:

“İki şehri var gecenin, biri gözümde/ tütüyor, birinin dumanı üstünde yağmur/ gibi çöken siste,/ bana bu uykusuz/ şehri niye bıraktın, göze alamadığım/ bir şehrin yerine bütün/ şehirlerdesin,/ gece değil istediğin hayli karanlık/ bakışlı bir şehrin gözleriyle çarpışmak/ hevesindesin! Gözlerini anlıyorum henüz/ bağışlayabileceği gözleriyle çarpışmadı kimsenin;/ gözlerimizi uzaklıklar değil ki yalnız/ göze alamadığımız yakınlıklar da acıtır...” (“Sis”)

Yeterince değerlendirilmemiş diller

Haydar Ergülen şiiri, çoğunlukla kriminal ortamında yeterince değerlendirilmemiş, farkına varılamamış kimi ‘dil’ler üzerinde durur; fark edilir ve değerli kılar. Bir suret olarak karşılaştığımız ‘dil’leri çözümleyip kriminal ‘dil’ini, kurgusunu ortaya koyar ve kriminal ortamının bilgisine sunar. Ya da kimi zaman aslında bildik olanı, farkına varılanı ele alır. Belgeler ve bu yanı ile tarihe, o ‘dil’e ilişkin bir not düşer:

“Yaşadığımız hayattan alacağı varsa yaşanmayanın/ ne anlamı kalır yalnızca yaşadığını hatırlamanın/Kimse taşınacak kadar uzak değilse birbirine/ dur, yine senden yakını bulamazsın kendine/ Şiirden daha siyah bir şey olmalı/ kelimelerde/ yoksa küfür kafiyeli söylenecek şehirde/ Sesini gölgeden çek, kül/ gibi yoksul kalsın da/ güneşin altında mırıldanacak şeyler bulunur hâlâ...” (“Şikayetler Gazeli”)

Haydar Ergülen şiiri, kriminal ortamında yaygın olan resmî ‘dil’i kırmaya ve sivil ‘dil’i yaygınlaştırmaya çalışır. ‘Kamusal’ olanı değerlendirmenin yanı sıra ‘özel’ olana da hak ettiği değeri veren bir içeriğe sahiptir. Bu yanıyla kamusal alanı reddetmez ancak sivil alanı da önemser. Kimi zaman bir araştırma sonucunu bilimsel-akademik bir ‘dil’le, kimi zaman hayata ait olanı gündelik bir ‘dil’le aktarır. Tarih içinde yer bulamamış şairlere bildik şairlerin yanında yer açar:

“Ben başkasının dili olsaydım/ ezik sözler arasında bir delidil bulurdum/ kırılmış kolyesini arayan inciler gibi/ göz yaşlarımı toplardım, o rüyadan uzakta ve yorgun/ Sen başkasın başkasından, sen delidilsin/ hey “belki” adlı iyimser kişi, durgun/ arkadaşımın uykusu, kendini görmedin ki/ başkasını görmekten, ben olsam unutturdum...” (“Ben Başkasının Dili Olsaydım”)

Haydar Ergülen şiiri, birbirine benzer ‘dil’lerde ve birbirine benzer hayatların kurgulandığı şiirlerde farklı olanı vurgular. Özenli olanı öne çıkarıp hak ettiği değeri verir, kıymetli kılar. Olan ile olması gereken arasındaki ayrımı ortaya koyar. Bu yolla şiirin yaygınlaşan hızlı üretilebilir, benzer üretilebilir ‘dil’ler tasarlama eylemliliğini eleştirir:

“sana bu gece bir konuk gelecek/ erinçli yazlar da gelir kavuşursun/ ev içlerinin tutkulu/ sessizliğine/ beyaz kuşlar gibi uykular süzülecek/ sana bu gece bir konuk gelecek/ kadını benim acımayı bilenim/ kuşkulum tedirginim sevecenim/ üşümüş su dalgın kar acılı yel/ bu gece benimle sana gelecek.” (“Düş Gibi”)

Haydar Ergülen şiiri, yıkım temelli bir şiir anlayışının Türk şiirine yönelik uygulamalarına karşı bir mücadele aksıdır aynı zamanda. Şiiri rant aracı olarak gören yaklaşımın uzantısı olan, doğal ve tarihî değerlere karşı büyük tehdit oluşturan, şiirle uğraşanların hayatla kurdukları bağı koparan edebiyat dışı ve akıl dışı uygulamalara karşı örtülü bir çatışma ortamıdır:

“yol dursun, bir fıslıtdan ibarettir/ geceleri kalbimizin yağması/ ölümü taşıran ırmakların kalbine./ yol dursun, çılgınlığa yürüsün unutulmanın/ boynuna ezilmiş sessizliklerden bir kolye/ iliştilen çiçek ordusu/ belki dağılmış bir anısı olurdefterlerde bıçaklanıp kurutulmanın...” (“Yetim Kan, Yetimim Ol”)

Günümüzde yazınsal mantık şiiri, şiirsel çevreyi, simgeler üzerinden aktarılan araştırmacı şair yeni anlamlar üretiyor. Araştırmacı şair, çelişiklere işaret edip değişen-dönüşen şiire nasıl bakılabileceğine ilişkin alternatifler sunuyor. Farklı coğrafyaları, farklı sesleri kavrayabilmek için şairi ve okurunu deneyimlemek (okuma, konuşma, dinleme) şiire bakma biçimlerini artırmak gerekiyor.

Bu farklı çalışmalarda kimi araştırmacı şairler ütopya, distopya ve heterotopya kavramlarına, bazıları 'hiper-gerçeklik' üzerinden marjinal okura yöneliyor. Bu marjinal okurun yanı sıra günlük hayat ve geçici olanın keşfi, hijyen ve steril olana tepki, devlet-devlet sonrası tartışmaların ortasında gelenek-değişim ve resmî 'dil'e bakmak da gözlenen yaklaşımlardır. Görselliğin öne çıktığı ve toplumu yönlendirdiği bu dönemde farklı coğrafyalardaki şiiri, dönüşümünü, yeni projeleri ele almak kritik önemdedir. Şiirsel belleğin standartlaşmış kalıplarına da meydan okuma, kodlanmış görsel sistemi 'holistik' bakışla ele alma, yeni yorumlara açık olma araştırmaların temel özelliği olarak aktarılabilir. Klasik 'Doğu-Batı arası köprü' betimlemesinin ötesine geçip 'kesişimler ülkesi' veya 'sınırdaki' kavramlarıyla aktarılan yeni bir 'dil' çalışmalarının sayısı artıyor. Yurt dışından gelenlerin yaptıkları yayınlarda Türk şiirinin olağanüstü dinamiklerine ve potansiyeline dikkat çekilirken yurt içi yayınlarda çelişikler, zıtlıklar ve ayrışmalar vurgulanıyor.

Bugün yaşadığımız yazınsal çevre projelerle hızla değişiyor, dönüşüyor, ölçeği ve kapsamı giderek büyüyor. Bu dönüşüm paralelinde hem şiirsel dönüşüm hem de üretilen projeler üzerine yeni tartışmalar artıyor. Bu tartışmalar üzerinden günümüz şiirinde bellek, kimlik ve kriminal 'dil'de yeniden konumlandırılıyor. Bu konumlandırmaları 'neo-postmodernist', 'dönüşüm' kavramları üzerinden ve betimleme ile aktarıma giderek olumlama, meşrulaştırma çağrışımları yapıyor.

Bu kapsamda hem dinamikleri hem çelişiklerini içeren 'şiirsel bellekte iz sürmek' kavramı daha güncel ve nesnel bir tartışma platformu yaratabilir. Tam da bu nedenle Haydar Ergülen şiirinden nesnel bir 'kesit' verebilmek, modern ve postmodern şiirin kriminalleşmesine işaret etmek önemli bir belge niteliğini taşıyor. Haydar Ergülen şiiri, şair ve şiir için değerli kimi 'dil'lerin yok olabileceği ihtimali üzerinden ele alınır. Bu 'dil'lere ilişkin değerlendirmelerle dünden geleni ve bugüne ait olanı belgeler, geleceği zenginleştirir. Geçmişle gelecek arasında bağ kurar. Şiir üzerine yazarken, konuşurken referans noktaları oluşturur.

KÜÇÜREK ÖYKÜLER

Veli Ay

MESİHA

Bu yaşlı ve kötülüklerle dolu dünyanın cennetiymi, kadın.

-Döneceğim, bekleyin, dedi ve gitti.

Zeyd bekledi, inançlı bir Musevi ya da Hristiyan kadar. Sözünde durmak, Müslüman'ın da bir hasletiydi.

Bekledi Zeyd ancak giden döner mi?

Beklediler.

Kıyamet koştular.

LALE DEVRİ

Dağlı diye horlandı lale,

Denk olamadı dikenli güle.

Seneler boyu mantığına kulak verdi.

Aşkını almaya yetmedi ömrü,

Anlatmaya da...

PAYDAŞ

Dertlerini paylaş benimle, alayım yükünü, dedi kadın.

Dertleşmediler, derdini deşti kadının.

Üç günde kırk kapıya pay etti kadının dertlerini.

YİTİK ÖYKÜ

Arzu Özdemir

İşte şimdi köşeye sıkıştık. Dünyanın son iki saati kaldığı duyuruldu.
Din adamları ibadetle geçirmenizi öğütlediler.
Psikologlar an'ı yaşamamızı...
Eyyamcılar içebildiğimiz kadar içki içmemizi...
Panikledim. Hayatımda hiç olmadığı kadar. Hangisine kulak vermeliydim?
Derin bir nefes alıp sakinleşmeye çalışırken aklıma geldi.
Kim bilir bu ruh haliyle yazdığım öykü ne kadar sıra dışı olurdu.
Hemen çalışma masama geçip ilk cümleyi yazdım:

"Yazar, yarına yitecek bir öykü yazmak için kalemi eline aldı."

SAF VE DERİN Filiz Kalkışım Çolak

geceden ayrılan sabahın buğusunda parçalanmış çığlıklarını sevdim
ışığımlarını
tenden boşalan ruhun yine seni bana yansıttıklarını

çatalından süzülen ırmakların kuytularına saçılışlarını
ayda yanan alevinin suyuma inen kıpırtısını
sırılsıklam sayıklayışların ürperen mağrurluğunda gelinciğe duruşlarını uçlarının
öylece kalışlarının içime gizleri titreyişleri

ah yürüyüşleri kanımda kor kor coşkusu köklerinin
körpe çatırtılardan çekilişleri göğşe
nazından öptüğüm inişlerin üşüyen damlacığı ah

sev sevmeler aciz
nefesinde yırtılan sevişmelerin kimsesiz kıyıları vuran hoşluğu
ıslağına yıkandığımız çırpınışların azığından kopan sonsuzluğu

ah ağızımızda yosun yeşili bir parça gök
kaburgalarımızda düğümleri atan sinelerin susuzluğu
delip geçen eriyişlerin huysuzluğu
kadifesinden üfleyen çimlerin sütlü ahengi ah
anoftacığın fıskırdığımız geçişlerin sancılara sancı doğuran çisesi

nasıl sevdim
maviye adanmış böğürtlenlerle kızılıklarına sulanışlarını
bandıkça balından kesilişlerini
ipeğinden güneşe inat sığacağıma köpük köpük bir kız verişini
kumsallarında ağaran yıldızların is'ini
nemini buluşların şaşkınlığından ah
bir daha bir daha sana bir açılıp bir kapanan çağlayışlarına dönüşleri
gözlerine her uyanışında çiy'lenen denizlerin gözlerimde kısılan düşünüyü sevdim

NASIL HİSSEDER?

Rüya Şahhüseyinzade

Ayın önünden geçen bulut nasıl hisseder?
Gökdelene konan kuş nasıl hisseder?

Fil şeklinde budanmış
O çam nasıl hisseder?

Dünya
Dünya, önünden bir çam filini geçtiğinde
Nasıl hisseder?

Karşıdan gelen ve
Gençlik çağlarındaki sevgilisinin çok
uzaklarda öldüğünü bilmeyen yaşlı bir adam
nasıl hisseder?

Bir arabanın camından caddeye dökülen
Ağzının dünyanın hangi köşesinde olduğunu
bilmeyen şarkı nasıl hisseder?

Dünya
Günbatımı
Benim kalbimden bu kadar büyükken
Nasıl hisseder?

Ve şehir, lambaları
Teker
Teker
Teker
Aydınlanırken nasıl hisseder?

Ayrılık
Ayrılık nasıl hisseder?
İnsanlar pervasızca ondan konuşurken

Duman nasıl hisseder
Yukarı çıkarken

Rüzgar nasıl hisseder?
Bir tenin kokusunu alıp kaçarken

Ve ölüm nasıl hisseder?
Ondan korktuğumuzda

Vitrindeki elbise, güzel fakir kadınlara
baktığında nasıl hisseder?

Delilik nasıl hisseder?

Tanrı nasıl hisseder?

Meltem estiğinde
Yüzüme söğüt kokusuyla dokunduğunda
nasıl hisseder?

Ruhlar
Akraba ruhlar
Mutlu akraba ruhlar
Hâlâ hayattakilerine uğradıklarında nasıl
hissederler?

Sen?
Şimdi bu şiirin son satırına varmışken
Sen, nasıl hissedersin?

Farsçadan Çeviren:
Nasrin ZABETİ MIANDOAB

BÜNYAMİN TAN'LA "FAKABASMAZ ZİHNİ'NİN MACERALARI" ÜZERİNE SÖYLEŞİ | Konuşan: Sibel Çelikel

Sizi biraz tanıyalım mı, ne dersiniz?

1 Şubat 1987, Eskişehir doğumluyum. Lisansımı Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nin Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde, yüksek lisansımı da yine aynı üniversitede Eski Türk Edebiyatı alanında tamamladım. Turkish Studies'den Arkeoloji ve Sanat Dergisi'ne kadar pek çok akademik dergide bilimsel makaleler kaleme aldım. Yine birçok dergide felsefe, arkeoloji, tarih başta olmak üzere çeşitli alanlarda makaleler kaleme aldım. Bir süre Bilim ve Ütopya, Bilim ve Gelecek, Düşünbil, Libido ve Godfather dergilerinde de çevirmenlik ve yazarlık yaptım. Hayalet Resimli Mecmua, Porsuk Kültür ve Fantastik dergilerinde aylık olarak yazılarıma devam etmekteyim. İnsanın Menşei, Kerkük Eskiler Sözü, Kutsal Hikâyeler Mecmuası, Yenişehirli Mehmed Vehbi Efendi Hayatı Edebi Kişiliği ve Divanı ve Fakabasmaz Zihni'nin Maceraları 1-2 başlıklı kitaplarımın yanı sıra Emine Gürsoy Naskali'nin editörlüğünde hazırlanan At Kitabı, Kanto Kitabı, Çizgi Roman Kitabı, Gelin Kitabı, Hırsızlık Kitabı, Meyhane Kitabı ve Cüce Kitabı isimli çalışmalarda ortak yazar olarak yer aldım. Ve daha pek çok çalışmam bulunmaktadır.

“Fakabasmaz Zihni’nin Maceraları” adlı eser hakkında bilgi verir misiniz?

Fakabasmaz Zihni adlı polisiye serisi, Türk polisiye edebiyatı tarihinde önemli bir renktir. İlk kitabı 1922 yılında yayımlanmış olan bir seri olup altı yıl aralıklı olarak tekrar tekrar baskı yapmıştır. Bu da döneminde bu serinin okuyucudan büyük bir ilgi gördüğünü göstermektedir. Gerçekten öyküleri okuduğunuzda son derece renkli, akıcı ve birbirinden güzel bir öyküler serisiyle karşılaşıyorsunuz. Çeşitli araştırmalar sonucu toplamda 55 öykü tespit edilmiştir. Fakat bunlardan ne yazık ki 42’sini ele geçirebildim. 4 ciltlik bir eser olarak hazırladım. Tabii bu sıradan bir metin neşri olmadı. Ciltlerde öykülerde geçen kültürel unsurlar, kahramanlarla ilgili notlar, o dönem İstanbul’unun genel bir çehresi ve Fakabasmaz Zihni serisi üzerine yapılan çalışmaları da inceleyerek çalışmama dâhil ettim. Tabiri caizse ciddi akademik bir çalışma oldu. Böyle bir çalışmayı Türkoloji camiasına kazandırmak da büyük bir sevinç benim için.

Eserin yazarı Hüseyin Nadir hakkında bilinenler nelerdir?

Hüseyin Nadir, aslında adı var kendi yok bir kimsedir desek, abartmış olmayız. Bu polisiye serisi dışında edebiyatımızda Hüseyin Nadir ismine herhangi bir eserde rastlamıyoruz. Erol Üyepazarcı, Amanvermez Avni adlı bir başka polisiye seriye ait İskeletler Arasında adlı öyküde yer alan Fakabasmaz Zihni başlığıyla yeni bir serinin yayımlanacağına dair bir duyurudan yola çıkarak bu serinin aslında Ebüssüreyya Sami’ye ait olduğunu, hatta üslup benzerliğinin de bunu desteklediğini belirtse de ben bu konuda kendisine katılmıyorum. Çünkü bu iki husustan yola çıkarak Hüseyin Nadir’in Ebüssüreyya Sami olduğunu ispatlayacak başka bir bilgi yok. Nitekim edebiyatımızdaki müstear adlar üzerine yapılan çalışmalarda da buna dair bir bilgi yok. O sebeple Hüseyin Nadir ismi müstear ad olmakla birlikte gerçek kimliğinin kim olduğu belli olmayan bir yazardır.

Eserde Arsen Lüpen’den esinlenmeler olduğuna dair bir anekdot vardı. Yazar kimlerden etkilendiğini ya da esinlendiğini açıkça belirtiyordu değil mi?

Evet, hatta Şarkın Arsen Lüpen’i Fakabasmaz Zihni diye de takdim ediyor okuyucuya kahramanımız. Benzerlikler de yok değil. Her ikisi de çok kurnaz, son derece zeki ve işbilir birer antikahraman. Kadınları etkilemekte de oldukça mahir, çekici ve çapkınlar; bir o kadar da kibarlar. Ama Fakabasmaz’ın Arsen Lüpen’den ayrılan bir yönü var ki o da Fakabasmaz’ın cinayet işlediği öyküler vardır. Bu da onu Lüpen çizgisinden Fantoma çizgisine kaydıran bir husustur. Nitekim Erol Üyepazarcı da buna değinmiştir çalışmalarında.

Serinin çizgi roman formatı bildiğim kadarıyla Hayal-et Resimli Mecmuada yayımlanıyor. Bu süreç nasıl gelişti?

Fikir derginin genel yayın yönetmeni Mehmet Kaan Sevinç Bey’den çıktı. Aslında ben öyküleri okudukça kendisine her ay bir öykü olmak üzere seriyi Latin harfleriyle yayımlamayı teklif ettim. Ancak kendisi bunu düz metin olarak yayımlamaktansa esere olan beğenisini de dile getirerek bu seriyi çizgi roman yapmak istediğini söyledi. Açıkçası benim de çok hoşuma gitti bu fikir. Derginin Ağustos 2019 tarihli 25. Sayısından itibaren böyle bir çalışmaya da başladık kendisiyle. Okurda da karşılığını buldu. Stray Panels tarafından comics tagına hesabımın eklenmesiyle twitter üzerinden de serinin yurtdışından çizgi roman meraklılarıncı da takip edildiğini öğrenmiş oldum. Bu beni çok memnun etti. Sosyal medya hesaplarımdan ve Fakabasmaz Zihni ve Maceraları adlı facebook sayfasından meraklıları takip edebilirler.

Peki siz bu eseri yayıma hazırlamaya nasıl karar vermişsiniz? Bir ön araştırma yapmış mıydınız?

Türk edebiyatında polisiye türüyle ilgili topyekûn çalışmaların fitili 2012 yılında ateşlenmiştir. O dönemde ben yüksek lisanstaydım ve polisiye edebiyatımız üzerine, Osmanlı polisiyesi de dâhil edilerek düzenlenen bir sempozyum oldu o yıl. Üniversitemizin (MSGSÜ) Sedat Hakkı Eldem Oditoryumu'nda 27-28 Kasım 2012 tarihlerinde düzenlenen Edebiyatımızın Üvey Evladı Polisiye başlıklı sempozyumda dinleyici olarak yer almıştım. Bildiri sunanlar arasında üniversitemizden de hocalar vardı. Polisiyeye olan merakımı daha da kırbaçlayan bu etkinlikten sonra Osmanlı Türkçesiyle basılmış matbu polisiye eserler üzerinde okumalar yapmaya başladım. İçlerinde beni en çok etkileyen Fakabasmaz Zihni olmuştu. Okudukça ne kadar değerli bir hazine keşfettiğimi anladım ve bugün bu esere yeniden hayat veriyor olmanın büyük keyfini yaşıyorum.

Sırada yayıma hazırladığınız başka bir eser var mıdır? Serinin devamı gelecek mi?

Serinin devamı gelecek. Şu ana kadar elimizde olan 42 öyküden 22'sini iki cilt hâlinde yayımladık zaten. Diğer 20 öykü de iki cilt hâlinde hazır durumda. Şu an genel yayın yönetmenim Ezgi Akyıldız ilgileniyor. Gökçe Güneyoğlu'nun mizanpajı ve Betül Kantar'ın da illüstrasyonlarıyla renkleniyor. Hepsine ayrı ayrı teşekkür etmek istiyorum. Dört cildin dördü de tarafımdan zaten geçtiğimiz Haziran 2020'de yayıncıma teslim edilmişti. Sırasıyla yayımladık ve yayımlamaya devam edeceğiz.

Çeşitli dergilerde size ait korku öyküleriniz de var. Bunların kitaplaşması ve okuyucuyla buluşması ne zaman olacak?

Evet, korku öykülerimden oluşan bir kitabım çıkacak yakında. Adı Cellatlar Gecesi... O da yayımlanmaya hazır hâlde. Yakında Mavigök Yayınları'ndan çıkmış olacak. Genel yayın yönetmeni arkadaşım Yavuz Selim Birtane ve Fantasantik dergisinin genel yayın yönetmesi ve editör arkadaşım Oğuz Acar, esere oldukça ilgililer ve ellerinden gelen hassasiyeti gösteriyorlar, sağ olsunlar. Okuyucuyla buluşacağı günü sabırsızlıkla bekliyorum.

Son yıllarda özellikle gençlerin polisiye okuduğunu ve bu türde eserlerin daha fazla üretildiğini gözlemliyorum. Sizin bu konudaki fikirleriniz nelerdir? Türk edebiyatında polisiye türünün gelişimi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Ben bunu çok olumlu buluyorum. Hatta polisiye edebiyatı, sineması ve çizgi romanları üzerine çıkarılan 221B ve Dedektif gibi dergilerimiz bile var artık. Umarım daha yeni dergilerle birlikte geniş bir polisiye kurgu yayını külliyatımız olur. Polisiye roman sayımızda da oldukça fazlalaşma söz konusu. Bu da sevindirici bir şey... Ama şöyle bir handikap da var. Nitekim polisiye edebiyat, 1920'lerde de Türkiye'de ciddi bir ilgi görmüş, pek çok eser ve polisiye seri kaleme alınmıştı. Birçoğunu okumuş biri olarak kimilerinin son derece kalitesiz olduğunu gördüm. Umarım yüz yıl sonra polisiyeye yeniden artan bu ilgiyle, bir modaya dönüştürüldü âdeti, kalitesiz ve literatüre katkısı olmayan eserler kaleme alınmaz umarım diye düşünüyordum. Maalesef çeşitli mecralarda parlatılıp okuyucuya sunulan bazı polisiye eserleri elime aldığımda bu korktuğum şeyin başıma geldiğini gördüm. Umarım sınırlı bir seviyede kalır en azından.

Sizin takip ettiniz polisiye yazarlar kimlerdir?

Yabancı yazarlardan gidecek olursak John Verdon, Dashiell Hammett, Patrick Süskind, Reginald Hill, Thomas Harris ve Tess Gerritsen en sevdiğim. Tabii Sir Arthur Conan Doyle'un Sherlock Holmes'ü, Maurice Leblanc'ın Arsen'i ve Agatha Christie'nin eserleri hep başkışede... Yerli yazarlardan Çağatay Yaşmut, Osman Aysu, Celil Oker, Cenk Eden, Birol Oğuz aklıma ilk gelenler...

AĞRI/YANIM, CÜRÜMÜŞ ET VE BUNCA KANCIKLIK

Münür Karagöz

at bindim, ok uçurdum, bunca yara dağladım.
yalnız uçtum, ummanı aşım, kıt'alar arşınladım.
ta ki yanından geçtim; gözlerine değmedim.
esrimiş türkülerle şu bağrımı közledim,
ne yana döndüm ise baktığımı görmedim.

alnımın çatısında yazılmış ne, belli değil.
şakağımda mermi, kanıma doğranmış ekmek:
"yarayla alay eder..." cümlesini bilmedim.
bileğimde gezinsin'çün bıçaklar bileyledim,
gönül koydum, hasret çektim; sinmedim.

gamzedeyim artık bunca dert, onca tasa,
zehri sağaltılmış ottan deva bulmadım.
göğsüm mü, ciğerim mi ağrı/yanım bilmedim.
deştim eni sonunda göğsümün ortasını,
çürümüş etten başka hiçbir şey görmedim.

gözlerimin karasında yılgın bir isyan düşledim.
ne cifirden anlarım, ne ebced hesapladım.
ne yaptım sa vaktini tayin etmedin bu sırrın.
dikildim artık karşına köşe bucak kaçmadım:
*"bunca kancıklığın hiçbirine değmedi!"**

**Murad Özel - El Pençe Divanı*

EN İYİ NERDE

Hilâl Fırat

bu kadar şeyleri nasılsınız seviyorum
aslında kendiliğinden iyisi mi görmeli

ancak söylerim de yeminle

bir enfiye kutusunda

güle güle çocuk

tahta bir tarakla

kırmızı yeşil gök

bile tomurcuk karanfiller

cebimizde kalır ya

hatırlanırsın ki Meryemlerden anladığım var da kim bu İsa

hiç görmedi öyle bayramları gibi çiçek
hep aklımda alınmamışsın bir hediyesin işte

geçmiş olamam lazımdı şimdiye dek
sahi kendimi ve neyi öğrendiğim olacaksın ki

bana bakmayınızı çok anlarım da
acı en iyi nerde'...

** Yok mu sizde de birkaç Meryem ama susmalısınız değil hiç!*

SIRA DIŞI BİR KAYIP İLANI

Jale Önder Darıcı

Annemi kaybettim. Dört gündür salondaki tıkırtılarını duyamıyorum. Oysa terliğinin salon ile mutfak arasındaki geliş gidişlerde yerle temas sayısını ezberlemiştim. Salondan mutfağa on vuruş saymışım. Tabak, tencere sesleri yüzünden mutfak içi geliş gidişleri takip edemiyorum. Kulağımı kapıya dayayınca ve onu mutfakta hayal edince oradan çıkış anını yakalayabiliyorum. Terliklerin salona yöneldiğini sesin bana doğru yaklaşması ile anlıyorum. Odam mutfakla karşı karşıya. Aramızda salon var. Ses bana yaklaşıyorsa salona gelmiştir, üç ses yaklaşıp sonra uzaklaşmaya başlarsa yatak odasına yönelen koridora girmiş ve odasına doğru ilerliyordur. Yatağımdan bu sesleri takip etmeyi ilk başlarda beceremedim. Kapıya kulağımı dayayıp gözlerimi kapatınca sesler de görüntüler de netleşti.

En son dört gün önce odamın kapısına kadar geldi. Kapının kolunu tuttu. İç tarafta kulağımı dayayıp onu dinlediğimden habersizdi. Aramızda beş altı santim vardı. Kapının kolunu kavrayıp aşağı doğru biraz oynatınca yüreğim hoptu. Açmaya çalışırsa hemen yatağa koşmam üç dört saniyemi alırdı ama gürültü çıkarmadan yatağa girmem imkansızdı. Yukarıdan aşağı tere bulandım. Kalp atışlarım hızlandı. Kalbim kesesini tekmeleyip çıkmaya çalışan bir cenin gibiydi. Seri halde tekmeliyordu. Derin derin nefes aldım. Dışarıda sırtını kapıya dayayıp oturduğunu anladım. Nefes alışverişlerini duyuyordum. Gözlerimi kapattım yine. Üzerinde lila elbisesi olmalıydı, çiçekleri minik minik olan. Bu rengi onun elbisesi ile öğrenmiş ve âşık olmuşum. Ne zaman bir hayal kursam fon lila oluyordu. Söylenişi bile bir şarkı gibiydi. Lilalilalila... Evet kesin o vardı üstünde, terlikleri de lacivert olmalıydı. Koyu lacivert, hafif topuklu... Öyle alelade şeyler giymez, renk renk terlikleri vardır onun. Hangi elbisesinin altına hangisi yakışır bilir.

Ben de sırtımı kapıya dayadım. Sırt sırta vermiştik, yıllardır olduğu gibi. Beraberce atlatmıştık babamın gönderdiği boşanma ilamının şokunu. “Yine sırt sırtayız, bunu da atlatırız anne!” İçimden söylediğim bu cümleyi duymuş mudur acaba? Yoksa?.. Duysa “Oğlum, atlatırız tabi, sen yeter ki çık!” derdi.

Günlerce kapıma gelip benimle konuşmuştu. O konuşmuş, ben dinlemiştim. Cevap vermeyecektim. Cevap verirsem büyüün bozulacağını ve annemin de bir mektup yollayıp beni terk edeceğini söylediler. Üzerinde şöyle yazacak kağıdın dediler: “Oğlumdan ayrılmak istiyorum.”

Buna izin veremem, ölene kadar susacağım. Kapının dışından bir hıçkırık sesi geldi, kısa ve kesik: “Ağlama, ne olur! Seni kaybetmemek için kayboldum ben.”

“Çık artık, dayanamıyorum, ölüyorum!”

“Senin tıkırtılarını yaşıyorum, sesini alma benden!”

Annemi kaybettim. Dört gündür terlik seslerini duyamıyorum. Odanın içinde boğuluyorum. Bir kayıp ilanı hazırlayacağım. Dışarı çıkamam. Beş on tane hazırlayıp rüzgârlı bir havada pencereden salarım. Sokaklara uçar, rüzgarlara karışır ve birileri mutlaka görür. Hatta şöyle yazarım:

Annemi kaybettim. İsmi, Nezaket. Nezaket Sevim. 155 boylarında, hafif kilolu, üzerinde lila elbisesi olur çoğunlukla. Kısa, kahverengi saçlıdır. Saçlarını arada boyar. Bu kısım olmadı, çıkaralım. Kısa, kahverengi saçlıdır. Konuşurken “yavrum, evladım” der sık sık. Öğretmen olduğu için alışmış, bakkala manava “yavrum, evladım” diyor. Bu kısım da olmadı. Çok açıklama yapmayayım, bunlar kimin umurunda? O zaman da nasıl bulacaklar annemi? Tamam, buldum, gözlerini anlatabım. Ela gözlüdür ama öyle bir ela ki içinde yeşil yapraklar ve mavi kelebekler vardır. Araya kahverengi küçük çizgiler de kondurulmuş, kelebekler o çizgilerde dinlensin, yapraklar arasında uçarken yorgunluklarını atsınlar diye. Böyle bir kayıp ilanını dikkate alırlar mı? Olsun ben yine de yazayım. Gözlerini anlatmadan annem anlatılmaz ki...

Odada bulduğum eski defterlerimin boş sayfaları işime yaradı. Yırtıp yırtıp her birine annemi anlattım. Kiminde ellerinden bahsettim, bulutlar gibiydi, dedim. Beyaz ve yumuşacık. Kiminde gecelerce ağlayışlarını, uzun uzun içli içli ağlayışlarını anlattım. Kiminde sadece adını yazdım. Adı bile yeterdi onu anlatmaya. Birinde ise babamla ayrıldıktan sonra yırttığı fotoğraflardan bahsettim, içinde benim olduklarımı yırtamamıştı... Beş on tane hazırlarım derken elli tane olmuştu. Salondan bir ses gelse ve kapının altından uzatırsam bütün yazdıklarımı. “Bak anne, seni anlattım satırlar boyu. Kayboldun sandım, bulsunlar diye seni anlattım insanlara.” desem.

Ne bir ses ne bir nefes, hiçbiri yoktu. Bütün yazdıklarımı tek tek okudum. Okudukça bıraktım rüzgârın ellerine. Şimdi onu bulup getirmelerini bekliyorum. Yatağımın içinde onun ördüğü battaniyeye sarılıyorum. Mavi ve beyaz çiçekler işlemiş üstüne. Her çiçeği kalbinden koparmış olmalı. Kalbimle örtülsün oğlumun üstü diye. Kulağım seste, bekliyorum. Dışarıda şımarık bir rüzgâr var, açık pencereden girip dansa kaldırıyor tülleri. Danstan yorulup kenara çekilen tüllerin aralığından bir kâğıt girdi içeri. Yazdıklarım bana geri mi dönüyordu yoksa? Halının üstüne yüz üstü düşüp bekledi kâğıt. Usulca kalktım, ön yüzünü çevirdim. Okudum. Başım dönmeye başladı, harfler odanın içinde sağa sola deliler gibi koşturuyordu. Uzanıp hepsini topladım tek tek. Parmaklarımın arasından sıvışmak isteyenler oldu. İzin vermedim kaçmalarına. Başımın dönmesi biraz hafifledi, harfler de kaçamayacaklarını anlayıp yerleştiler kağıttaki evlerine. Okudum yazılanları tekrar tekrar:

“Oğlumı kaybettim. Günlerdir haber alamıyorum. Ona ördüğüm mavi, beyaz çiçekli battaniesini de alıp gitmiş. Daha on altı yaşında. Ağır psikolojik tedavi görüyor. Hayatından endişe ediyorum. Ne olur bulun onu! Bulunca bulun beni! Kayboldu! Kayboldum!”

2018'den beri önce insan ve sonra da sadece ve daima "edebiyat" demeye devam ediyoruz

BÖRTÜ BÖCEĞİN RIZKI GÖZLERİM

İbrahim Hulusi Kaya

Buğulanır hesaplar çantamda
aldanıp güneş görmemiş sırtı
arsızlığa soluyan kaldırımlarda.

Huysuz banknotları var gölgelerin
kısık sesli ve beyaz
yamanmış talihine yaprakların
demirden sayfalar eriten telaş.

Betona ağan bakışlarımdan kime ne
aşkı hurdalıklara saklanırken gördüm
gebe kalan ayaklarım nereye.

Son ölümü çapa yapan kadınların
kuytu bir rüzgar söyledi beni
seyre değmemiş otların.

Bundan habersiz dünya
haksız bir bulutla karşılaşıncı
hummalı birkaç saniye
karanlığı kaçırın şair.

ANILAR DA YORULUR ELBET

Reşit Güngör Kalkan

Aramızda neler olmuştu, hâlâ bir sırdı bizim için. Biz o büyük yangınları alevleriyle ruhlara taşıyan, sinema yüzü görmemiş, dizlerinde kabuk bağlamış yarası hiç eksik olmayan yoksul varoş çocuklarıydık henüz. Seslerin büyüğü dolan odalar içinde erkence, avluyu gören pencerelerden sürgün vermiş ilk dal uçlarına bakıp hayret ederdik. Kuş sesleriyle dolu avluda kış, çekildiği mekânları izlerdi uzaktan, ki kokusundan tanırdık. Bir de benzer kokularla güzelleşen tanıklığı vardı o yitip giden sabahların. Bir yaprağın mesela, dallarına su yürüyen asil bir asmanın, iki sokak öteden tüten fırındaki ekmeğin, sonra yağmurla birlikte ruhlara dinçlik bahşeden toprağın; işte hepsinin kuş sesleriyle dolu avluya taşıdığı o eşsiz rayihalarla başlardı hayat. Radyo cızırtısıyla kulağımıza belli belirsiz dolan o hiç tanımadığımız seslerin Kur'an olduğunu öğrenmemiz ise geç olmadı elbette. Kardeşler arasında başlayan hayat, çorap tekinin bir türlü bulunamıyor olmasıyla tatlı didişmelere bırakırdı yerini. Bükülü battaniye bastırılmış eşik önlerinde, açılan kapıdan dolan rüzgârın verdiği o tatlı ürpertiyle çökerdik yer sofrasına. Yaşamak, şarkılarla güzelleşen rahmanî bir eylem olurdu birden. Bize aşk, bize sevmek, bize hayır kelimelerinden başka ne duyduksa ne bildikse kalbimizden sevinçle taşan hatırlı zamanlardandı elbette.

Sahi, aramızda neler olmuştu, hâlâ bir sırdı bizim için. Biz o büyük kışların ardından gökyüzüne yalvarışlar ve korkular eşliğinde bakarken, kömür kokusundan genzi yanmış, yamalı pantolonları kemersiz, bîgünah taşra çocuklarıydık. Ezberimizde altmış yedi şehir, dört mevsim ve çarpım tablosunun ızdıraplı ezberi vardı hep. Oysa buğu gibi bir şeydi taptaze kokladığımız ekmeğin lezzeti; bölüşmek daha lezzetliydi şüphesiz ekmeğin kendisinden. Bunu da yıllar sonra öğrenecektik büyük bir şairden. Gün, tenimizi yakmayagörsün, alçacık damlarıyla o köstebek yuvası evlerin duvarlarında açılmış oyuklara sokardık ellerimizi, tam da o saatlerde, birkaç serçe yavrusunu seyretmeye doyamazdık hiç. Sahi, matematik nasıl da sıkıcıydı böyle, aman Allah'ım! Oysa Türkçe öyle miydi ya; açardık Beşir Göğüş kitabını ve 'Oduncu ve Oğulları'nı, 'Bir Deprem Yaşadık'ı, 'Peri Bacaları'nı, Behçet Necatigil'i, Ziya Osman Saba'yı okurduk; can katardı ruhumuza her mısra. Buğulu zamanlar içinde hep, aynı tomarla ırgalanışın merakıyla seğirtirdik sokaklara. Kar yürürken evrenimize, bahar nasıl da uzaktı öyle! Aylarca kalkmayan kar sokaklarda, şehri yeni baştan griye boyardı; sis içinde biz. O siste biz, ergen kırması hayâllerimizle, 'Allah'ın evi'ne misafir olurduk, başımızda akça pakça takkeler... Tozuyan, savrulan karla güzeldi o ilk secdelerin lezzeti. Ulvî bir kapıdan sızarcasına açılan kış oruçlarıyla başlayan bu sonsuzluk içinde neyi arıyorduk, bulabilecek miydik gerçekten, ses yok!

Sonra anladık ki anılar da yoruluyordu elbet... Yılları tarazlayan o gaddar takvimlerle birlikte, üstelik şarkılar bile soğumamışken yürekte, yorulur anılar ve körpe bir susku kalır geride. Sahi, 'Beyaz haberler'in şairi öyle demiyor muydu, 'sevmek de yorulur' diye. Yorulduk işte Cahit, evet çokça yorulduk üstelik sevgili şairimiz...Şüphesiz sevmek yorulur ve dünya kadar tıkanan bir ağrı bırakır yürekte, yalan değil. Diyorum ki, ıssızlığa meyyal o karanlık işte, tutar kahırdan adanmış ruhlara satar gençliğini bir daha, bir daha ve bir daha... Sonra hatırlayınca çözümler geçmişin sessizliğinde bekleyen o siyah beyaz hatırlamalar. Hatırlamak yaşamaktır çünkü, yaşadıkça hatırlanan o ibrişim sığınakta, yani gönülde işte. Bir yaşamakla dalgalanır da insan, yorulan günlerine hayıflanır sonra. Hatırlamaktır işte, o yılgın seslere karışan birkaç karedir, ki silinmez hiç. Hem, hangi yaşamak geri getirebilir şimdi o maviliklere karışan zamanları bundan sonra? Hangi solgun dudak yeniden aralanır aşkla? Şarkı susar ve hüzün kayıp mevsimler içinde çarelenir dudaklarda. Anılar da yoruluyordu elbet... Zamanı birer birer öğüten harflerin o gizli aynasında anılar, yorulur ve körpe bir dinginlik içinde bekletir sancıyan yürekleri. O naftalin kokulu odalarda perdelenir işte, bırakılmışlığın ilk akşamında çırpınan, yorgun bir kalbin özlemiyle, işte bir başına. Yalnızlık, kirliliğin bir avuntunun adıdır artık, daralır odalar, daralır dünya birden. Fakat o gizli harfler hep peşimizdedir yine de, hep mazinin ayak seslerini getirirler her nereye dönsük, yalan değil. Bir koku, bir resim yahut bir nazarla sınanır yalnızlığımız; korkudur aslında bu da, yürek savunmasızdır artık, gerçek ise kaskatı. Yıllar yorulur ve anılar içinde başıboş bir yürekle, o üzüncü aralığında işte, takvimlerle kesilir yolumuz her adımda. Kesilir ve buruk bir albüm içinden seçilir o en güzel yaşamaklar. Kitaplardan şiirler seçilir sonra, romanlar, plaklar, gramofonlar arasında akıp giden bir teselli aranır her kapı zilinde, telefon sesinde. Eski alışkanlıklar içinde, duru bir suskunluk kesiverir her yönden; hüzün işte, gitmelere âşiktir daima. Bir dünya sönmüş, sadece kehribar hüzünlerle sarmaşıklanan unutmaklar kalmıştır geride.

Avuçlarımızı aşkın rengiyle hayata bulayan o tuhaf geçmişimizdi aslında. Susarken çoğalan ve sahtiyan bir sabrın topaklandığı gözlerimizde, hep bir özlemek pası birikirdi, yalan değil. Bir güvercin tedirginliğiyle tünediğimiz o kış sayfaları ve daha çok yaşamaklar arasında burulduğumuz o katı şey, nefretle sınanmış keskin birer bıçak ağzıydı işte. İşte bizim, sırtı sızanmış hayâller içinde sarkıntılık ettiğimiz aynalara kırgınlığımızdan olmalı; sesler, çokça silinmiş yüzler ve bir kavgada mintanı yakasından yırtılmış heyecanlar eşliğinde oturdu ömrümüzün üstüne kederden yapılmış o şehirli tutku. Ömrümüz, duru bir mevsimle baş başa kışa doğru akarken, nasıl da unutturuz, silinen gülcemâl resimleri arasında, tutup uzak bir şehre ve şaraba sattığını en içli hatıralarını. Sonra, sarkıntılık ettiği aynalar karşısında ah nasıl da sahtiyan bir sabır büyütürdü. Saçları, şehirli bir çengi kadar aşk renginde unutulmuş uzak çağlayanlardı hep içimizde. Dedim ya, avuçlarımızı aşkın rengiyle hayata bulayan o tuhaf geçmişimizdi aslında. Aslında sevmek, kışa doğru dört mevsim akan solgun birer hatırlayış faslıydı.

Üstelik biz şimdi seninle, yenilmiş ordular kadar eski ve bir taş plakta çalan Münir Nurettin bestesi gibi yeniyiz artık. Ne yenilmiş ordular gibi ezik ne de o taş plakta dönen şarkılar kadar da yakınız birbirimize. Geçip giden o telaş dolu zamanlar içinde sen, peygamber çiçeğinin sevinciyle aralardın kapılarımı hep, yalan değil. Begonyalar, menekşeler ve fesleğenler yürürdü peşin sıra üstelik. İki saklı güvercin kanadıyla geçerdin odalardan, saçlarında açelyalar... Bilmem hatırlar mısın, aramızda yekpare bir gül taşıdık seninle koca bir mevsim. Koca bir mevsim, sağır ve yatalak bir odada üstelik, aynı rengi naksettik yüreğimize, kırmızı. Aynı kırmızıyla yeniledik saçlarını baharın. Hep aynı iyimser dualardan işte, kırmızıyla dalandı kalbimiz. Yenilmiş mevsimler kadar ezik, Münir Nurettin bestesi kadar da gül koktu bütün bir gençliğimiz, biliyorsun. Bütün bunları biliyorsun işte, biz seninle duru bir gök katında, melek kanatlarıyla dokunmuş, hamde meyyal dipdiri bir aşk sûsesiydik! Her harfinde içlendiğimiz yalınkat bir gençliğin nazarlanmış bakışıydık bir de. Neydi bizi o dağlardan koparcasına ayrılığa rapteden hayret? Ve neydi gençliğimiz içinde çağlayan suların bereketinde hayret bulan merak dolu felaket?

Biz şimdi seninle, uçucu bir merhametle taşan ve o yıkılmış surlarında beklediğimiz cömert gençliğimizin, göndere çekilen yıpranmış iki bayrağıyız. Ardımızdan ağlayıp, karanlıklara karışan ıssız saçlarıyla eskimiş bir tarih kadar da yorgunuz artık. İşte seninle, dişlerini yumruğuna geçirmiş inmeli bir annenin kundağında başıboş bekleyen beşik gibi üstelik, ayırız yaşamaklardan. Güldüğümüz zaman, kanımıza ten tutuşturucu bir arzuyla bulaşan o baygın yortuların uzağındayız bir de. İki düş yorgunu bir hatırlayış sızısı içimizde; iki düş gezgini çaresizlik... Gülle çevrilen yolumuz, hummalı baharlarla bırakıyor sancısını içimize. Şarkılara, kalplere ve evlere dönen şairler kadar cesur değiliz artık. Bilmem hatırlar mısın, begonyalar, menekşeler ve fesleğenler yürürken peşin sıra, iki saklı güvercin kanadıyla geçtiğin odalar şimdi, saçlarında açelyalarla soldu birer birer. O koca mevsim içinde, sağır ve yatalak bir odada üstelik, şimdi farklı rengi naksettik yüreğimize, siyah. Ayrı siyahlarla yaşlandı saçları sonbaharın. Hep ayrı kötümser beddualardan işte, siyahla dalandı kalbimiz üstelik. Şimdi ne hatırlamak kaldı begonyalarla süslenmiş odaları ne de o eski taş plakta çalan Münir Nurettin bestesi... Kavuşmak, bir başka notasında artık aşkın, uzak zamanlara heves eden kırgın kalplerle bir de...

İTİRAZ

Hümeyra Yargıcı

razı değilim
kitap gibi önüme açtığım yazın
tetiği çekilmiş acı soğuklarda yırtılmasına
güz giyinmiş çalılardan kuytularından
bu yemişleri avuçlarımı kanatarak topladım
çingene şarkıları büyüttüm kucağımda
tersinden başlayan hikâyeler adımladım
çalgılarında çığırkanlık gezdiren
şölenlerin davetlisi olmadım
şatafatı çelmedi aklımı
incirinde taze süt kamaşan kıtaların
feneri sönmüş yalan uykularda yalpalamadım
ceplerimde adanmışlığı kaldı
vedalara emanet bırakılan
masum mahcuplukların

bir sabra uzatma beni
sarkıtma merhametine uçurumların
korkuluklar dikmişler ortasına
ardıç kokan tarlaman
rençberi olamam
kelimeleri sayılarla değiş tokuş eden pazarlıkların
mağlup dönemeçlerin mihrabında
namluya sürülüyor sancısı teşhis edilmemiş yollar
kokuda çiçek hayalde gerçek inciniyor
çatlayan atlarımı geri versin ufuklar
ya bu çukuru gözlerimden kovacak bahçe olsun
ya da çekilsin rüzgârımdan
ilmek ilmek ilmek onardığım kalabalık ağıtlar

MÜNZEVİ

Emine Selcen Akkuş

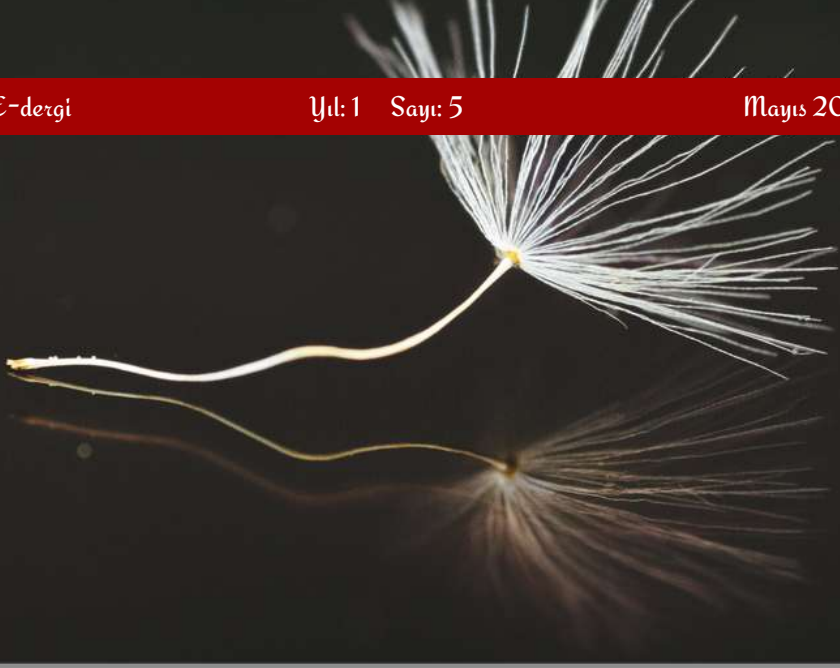
Seni ben çağırmadım ki... Bir münzevi gibi sessizce girdin hayatıma. Dervişane sözler ettin. Yüreğime dokundun. Geldin, hayatımın tam ortasına oturdun. Aktın içime sakince. Ruhuma bile duyurmadın. Aldım seni, sardım, kucakladım. Bir yokluğu sardığımı bilmeden. Belaya dokunduğumu, ateşi tuttuğumu görmeden: Ruhumu yangınlara atacakmışsın meğer, hissetmeden.

Seni ben çağırmadım ki... Bir münzevi gibi sessizce girdin hayatıma. Adımladık günleri seninle. Yapraklara basmadan, çıt çıkarmadan. Kimse duymadı, görmedi bizi. Uzun sandık, kısıymış yolumuz. Dedim ki “Nereye bu gidiş?” Dedin ki “Düşünme. Biz zaten baştan karayız. Sadece yüreğini dinle.” Giz buydu değil mi seninle: Adımlar sayılıydı, yol bitecekti elbette.

Seni ben çağırmadım ki... Bir münzevi gibi sessizce girdin hayatıma. Sevgi arayışında değildim ki ben. Beklediğim bir şey yoktu. Sükunetimi yaşıyordum sadece. Hüznümü damıtıyordum kendi yağmurlarımda. Bir ıssızlıktı içim öyle derin. Ellerimi tuttu birden ellerin. Sıcaklığın yayıldı içime. Bulutlar aralandı, gün doğdu. Yalnız sen biliyordun: Gün bir yerde soluyordu.

Seni ben çağırmadım ki... Bir münzevi gibi sessizce girdin hayatıma. Başladığımı bitirmek senin hakkınmış. Ben parmaklarının ucuyla dokunup bıraktığın bir “an”mışım yalnızca, “zaman” sanmışım. Dur, dediğin yerdeyim öyle şaşkın, çaresiz. Zor olurmuş düşmek yükseklerden: Yaralarımı sarmakmış şimdiye bana düşen, kimseye hissettirmeden.

Seni ben çağırmadım ki... Bir münzevi gibi sessizce girdin hayatıma. Sana ben git demedim ki sevgili. Bir münzevi gibi çıktın hayatımdan... Sessizce...

BOŞ

Fatma Nuran Avcı

Gece öksürük sesine uyandım. Kesilmiyor, canı burnunda, boğuldu boğulacak. Aylardır acı çekip inliyor. Benimse içimde bir demir yastık, yüreğimin üstüne bastırıyor. Bedenime yayılan bu pas tutan soğukluk hiç geçmiyor. Onun kalın sesi geliyor kulağıma.

“Dikkat et, bana yaslan.” Kapı kapandı. Perdeyi aralayıp arkalarından baktım. Omuzlarını tutan kocası arabaya zorla, kollarını, bacaklarını yerleştiriyor. Başı göğüslerinin üstüne düşüyor birden. Bitkin, perişan. Güzel yüzünü tutamıyor. Uzun beden iki büklüm, tükenmiş. Taşları titreten bacakları, tıkrıtlı, ışıltılı, gerçekle rüya arası kadın, nerede? Gören tanıyamaz.

Dönmeyecek biliyorum. El salladım, vedalaştım annemle. Beni görmediler, güle güle, diyemedim. Son kez arkasından baktım. Sarmaşıkların altındaki araba bahçe duvarlarından sarkan yapraklara sürünerek kayboldu gitti. Yasemin kokusuna karışan gecede bu evi düşündüm.

“Parka gidiyoruz,” demişti annem. Hızlı hızlı kolumdan çekiştirerek yürümüştük. Sokağın köşesinde durmuş, bahçe içinde üç katlı villaya gülümseyip derin bir nefes almıştı. Kayrak taşlarıyla kaplı dış duvarların içinden, uçları sivri mızrağa benzeyen demir çubukları görünce korkmuştum. Kapı gıcırtyla açılınca köpek havlamasını duyduk. Sonra onun sesini.

“Asil, bağırma oğlum.”

Alman kurdu kapatıldığı geniş kafesin tellerinden burnunu çıkarmıştı. Köpeğin yanında bekliyordu. Beni gördüğüne sevinmişe benzemiyordu. Babaannesinde kalmayacak mıydı bu kız, nereden çıktı?

Ahşap iki kanatlı kapıdan girdik, eşyasız, bomboş salona. Yeşil badanalı duvarlarda çivi delikleri, çerçevelerin bıraktığı soluk izler, iri böcek gibi duruyordu. Yerlerde tozdan toplar, parçalanmış kâğıtlar, çöpler...

Annem,

“Ne olmuş bu eve,” diye bağırınca,

“Gece dayamışlar kamyonu, eşyaları yükleyip götürmüşler. Kardeşi geldi sabah. Bunca yılın karşılığı değilmiş ama. Geveledi durdu lafi. Kovdum, gitti.” Esmer elleri annemin yanaklarını okşarken,

”Alırım yenisini sen üzülme,” demişti. O eller annemin süt gibi teninde geziyor.

Uykularımı kaçırın her gördüğümde mideme bıçak olup saplanan eller. Başımı okşamaya, gözyaşlarımı silmeye çalışın, sahte, soğuk parmakları çok görmüştüm, ilk değildi.

Okuldan geldiğim o gün dedemin dükkânının kepenkleri kapalıydı. Camda büyük harflerle yazılmış bir kâğıt asılmıştı. “Cenaze dolayısıyla kapalıyız.” Hecelemeden okuyorum diye sevinmişim. Apartman girişindeki babamın bir çift ayakkabısına baka baka merdivenleri çıktım. Paspasın üstünde bir sürü kadın terliği vardı. Emine Abla açmıştı kapıyı.

”Geç hadi içeri, başın sağ olsun.” Çabuk çabuk, kolaycacık. İçeriye seslendi.

“Helvanın altını kapat Aysel.” Dolap kapağını kırar gibi açıp preses resimli tabağıma bisküvileri, miki fareli bardağıma sütü koydu. ”Kırıklamadan ye, dökme masanın altına.”

Camın önündeki koltuklara Aysel Abla’yla oturmuşlardı. Sigara yakmışlardı bir de. Sağırılmışım gibi yüzüme bakarak,

Nasıl da babama benziyormuşum. Aman yaşım benzemesin. Gençcik adam, çok zormuş be. Su testisi su yolunda kırılmış. Alacaklıları kapıda bekliyormuş, borç gırtlaklarında. Bir şey olmazmış bunlara. Zeytinlikleri, apartmanları dolu. Erik gözlü de bulurmuş gene yağlı kapı.

Babaannemin haykır haykır ağlaması, tabağı yere fırlatmam, parça parça kırık bisküviler, bardaktaki sütü önlüğüme dökmem, kumaşın üstüne yayılan ak damlalar. Ne oldu, ah yavrum, vah kuzumlar. Deterjanın, suyun şişirdiği eller. Kaba, kırmızı, sert. Dokunacak, babamı geri getirecek, acımı bitirecekmiş gibi.

Annemin üç gün sürdü hazırlığı. Eşyalarımız birer birer dolaplardan kutulara, oradan da, hangi çatı arasına, hangi bodrumun karanlığına gitti kim bilir? Bir daha görmedim. Evimiz, arabamız satıldı. Anneannemlerin evinde kaç ay durduk, buraya nasıl yolumuz düştü? Bilmiyorum. O günlerden iki bebekle babamdan fotoğraflar var elimde, bir de düşlerim. Onu çok özlediğimde geliyor babam. Kızıyor.

”Sen ağladıkça dayanamıyorum,” diyor, canlı gibi sarılıyor bana.

Ay çekildi gitti, sırasını verdi. Güneş doğuyor. Komşunun erkenci kırlangıçları başlarını küçücük yuvalarından çıkarıp uçuyor. Yavrular da büyüdü. Geçen baharda gelmişlerdi. Annem görmüştü ilk önce. Daha yatağa düşmemişti, balkonda oturuyorduk. Komşunun çatısının altında dönüyorlardı durmadan. İki gagadan uzayan tükürüklerini göstermişti annem. ”Yuva yapacaklar bak.” Suratı asılmıştı.

“Keşke bizim çatının altına yapsalardı. Kırlangıç yuvası uğurdur, yaptığı eve mutluluk getirir, derler,” demişti.

Gözlerinde sönmüş, titrek ışıklarla boş boş bakmıştı. Kuşların kanadına dalıp gitmişti. Bir hafta erkek kırlangıç çöpü, saman parçalarını taşıdı. Dişi kuş sepet örer gibi çevresinde kanat çırdı. Ortasından kesilmiş topa benzeyen küçük yuva duvara yapışmıştı sonunda. Ufacık ağızlarından kocaman çığlıklar atıyorlardı. Sevinç içindeydiler. Yuva, yavrularına hazır. Ben gördüm bu defa.

“Ne güzel oldu, gördün mü?” Yine aynı sözler...

“Bizim çatıya gelselerdi keşke.” Yüzüne bakmadan gülümsedim.

“Sen kendini yuva yapacak dişi kuş mu sandın? Başkasının yuvasını yıkıp üstüne oturdun işte.”

Pırlanta yüzüklerini döndürmeye başladı. Küpeleri yerinde mi diye yoklarcasına kulak memelerini tuttu.

“Ne yıkması doğru konuş. Zaten boşanacaklardı,” dedi. İyice dikleştirdi sırtını. İri göğüslerini gözüme sokacak gibi. Bana ne senin memelerinden? Bu tahrik edici hareketlerinden. Bozulacak, pörsüyecek diye emzirmemişsin bile beni.

“Niye bekleyemedin o zaman? Sayenizde kocanın eski karısı şimdi akıl hastanesinde değil mi,” deyince annem kalakaldı. Alt dudağının içini ısırmağa başladı. Kekeleyerek konuştu.

“Çocukluğundan beri hastaymış, saklamışlar. Her duyduğuna inanıp da...”

Herkesin bildiği bu gerçek sır olmaktan çoktan çıktı. Ben utandım, sen utanmadın. Sığıntı gibi yaşadım. Benim olmayan evde, karanlık odadan çıkmayarak... Duy bunları artık.

“Nasıl dayak yemişse artık bir hafta komada yatmış kadıncağız. Feyza’nın annesi o gece nöbetçiymiş. Kadının çığlıklarını anlattı,” dedim. Annem birden ayağa fırladı,

“Yazıklar olsun. İki lafı tutamamışlar ağızlarında. İkimize de yıllardır neden rahat vermediğin şimdi anlaşıldı.”

“Ben, size, rahat vermemişim. Öyle mi? Yatak odanızda sesleriniz gayet rahat çıkıyordu.”

“Sus Allah’ın cezası. Dinledin demek. Sabahları o dikenli bakışlarıyla yerin dibine sokardın bizi. Adamcağız da nerden bilsin, yüzünü güldürmek için neler alırdı. Kızım, dedikçe kıyametleri koparırdın.”

“Hepimiz biliyoruz anne, ben onun kızı değilim.”

Hırsla kalktı yerinden. O kadar. Bu kavgadan sonra konuşmadık. Aynı evin içinde birbirimizden kaçtık. Annem benden ve hayattan koptu yavaş yavaş. Renklerle vedalaştı. Giyinmedi, süslenmedi. Ne yedi, ne içti. Sonra doktorlar, hastaneler, konan teşhis, kalan zaman...

Sokağın köşesinden dönen araba balkonun altında durdu. Yan koltuk boş. Arabadan indiğinde orada olduğumu biliyormuş gibi kaldırdı başını,

“Annen öldü,” dedi bir çırpıda. “Anneannen bekliyor, akşama mevlit okutacakmış.”

Bir oda dolusu gözleri fıldır fıldır bakan kadınların içine oturdum. Başörtülerinin oyalalarına, boncuklarına saklanıp konuşuyorlar. Gençliğine doyamamış annem. Çok güzelmiş. Erik gibi kütür kütürmüş yanakları. Yeşil gözleri de iri iri. Erik gözlü, takmışlar adını da bilememişler. Zamanı can eriği gibi çabuk geçmiş, kısa olmuş ömrü. Dünya boşmuş zaten. Ben de ona benziyormuşum, tıpkısıymışım.

“Yaşım benzemesin, aman,” dedim. Anneannem bacağıma çimdik attı.

“Sus Allah’ın cezası,” dedi. Avucuma kâğıt mendil koydu. Buruş buruş, lekeli elleriyle.

“Al şunu, gözünü siler gibi yap,” dedi.

YAN-KI-LAR

Muhammet Çavdar

I.

Kuşlar göçtü bu diyardan, göl durur mu, durmadı, kurudu.

Hem de tüm balıklarını balçığına gömerek!

Dua eden oldu mu?

Dua mı! En son yağmur duasına çıkanlar şimdi torun torba sahibi!

Çocuklarının çimeceği gölleri yok artık köyün.

Yas tutan oldu mu?

Kaç tane anne saçını başını yoldu! Ağıt yaktı, gölü doldurdu.

İşte tam buradan karşıya yüzdüğün ilk gün, yosunlardan korkan çocuk.

Zafer senin mi şimdi! Sahi kimin!

Zafer gözlerini kısarak kuruyan sazlık tarafına bakanların.

II.

Close your eyes!

Şimdi sokul kalabalığın en yalın haline,

Bu bir mücadeledir, kime karşı, bilinmez olan sadece O!

Akşamüzeri güneşinden sana kalan bir parça, ısıt göz çanaklarında bu anlamsız telaşı,

Şimdi takıl upuzun gölgelere, tebrikler artık eğreti durmuyorsun,

Yavaşça aç gözlerini,

Burası seni en son terk edenin durduğu yer, emaneti bırakabilirsin!

O'nu uykudan önceki beş dakikalık seansa tıkadığımız doğru, sen, ben ne fark eder,

'Sultans of Swing', ben, sen çok fark eder!

Bulutlara doğru, bulutlara doğru...

Close your eyes!

III.

Oyalama beni!

Su bekler kuzular,

Tulumbada çocuklar, yalakta yıkanacak kadar küçük değiliz!

Kaz çobanlığından, kuzu otlatmaya terfi ettim bu yaz,

Bu ağıl oyun alanımız, dolmaz hiç ambarımız...

Biliyorsun, bir canbazın arabasına kadar beraberliğimiz,

Melemelerle şen çayır, top peşinde çocuklar,

Sazlık herkesin, hayvanlar aç, yok keyfiyete zamanımız!

Hem kurban yaklaşıyor,

Kışa nasıl gireriz, tarlada amele anne ve babamız!

Kuzular ki onlar işimiz, gücümüz, aşımız...

IV.

You'll be fine!

Tramvayın en arkasına...

Bana yakışmadı bu palto, biliyorum,

Ne fark eder?

Kaçınıcı durak, kaç durak var daha, "İşte teneşir" diyecek yakın insanlarım,

Bana bir bardak sıcak bitki çayı ısmarlayan az önceki yakınım,

Bu palto üşütüyor, hepsi bu yüzdendi, soğuk halim!

Tramvay sadece benim için mi yürüyor rayların üzerinde,

Bırakın maskeleri, paylaşalım dünyanın soğuk algınlığını, hepsi geçer, alınganlığım!

Haydi hapsirdi hapsiracak akşamın şehri!

İyi olacaksın! Be fine. Be fine.

ŞEHRİN SESSİZ SAHİPLERİ: BACALAR

Yaşar Ercan

*“Azap kuleleri, cüceleşmiş devlerin;
Kör mazgallarında raksı var alevlerin.
Öyle evciller ki, tepesinde evlerin,
Kopuyor içinde görünmez facialar,
Bacalar...”*

Necip Fazıl

Bilinen ilk yerleşik topluluklardan günümüz çağdaş toplumuna uzanan yolda insanı iki şey temsil etti: Bunlardan biri dil, diğeri şehirler. Her ikisi de çevreyi, yaşantıyı, insanı etkiledi; ihtiyaçtan ve doğal seçimden etkilendi. Her ikisinin çeşitli ortak özellikleri mevcut, zira sosyal döngüde varlığın idamesi, geliştirilmesi, yeniden üretilmesi gibi alt konularda da elzem konumdalar. Buradan yola çıkarak dil ve şehri bütünleyen, onları bir arada tutan ve hatta birbirlerini beslemelerine olanak sağlayan bazı hususlardan söz etmek yazımın ana hattını oluşturan bir çerçeve olması bakımından önemli. Çünkü dilin varlığı temsil ettiği insan topluluğuna mal edilirken şehirler de aynı insanlar tarafından var edilen ve içerisinde kültürel yaşamın inşa edildiği yerleşkeler olarak göz önünde duruyor. Bizi çevreleyen tüm konularda hem yaşayan hem de yaşanan konumda olan bu iki temsilciyi imgesel bir göstergeyle anlatmak gerekseydi; şehirlerin göbeklerinde yükselen devasa binaları, konakları, apartmanları, küçük bahçeli evleri, gecekonduları ortak paydada buluşturan “baca”ları seçerdim. Zira baca gerek işlevi gerek bulunduğu makam nedeniyle insan eliyle inşa edilen tüm binalarda eşit bir görev üstleniyor.

Bacalar, şehirli hayatın kalabalıklaşmasıyla gökyüzüne baş kaldıran belki de en yoğun mevsimlik işçi grubunu oluşturuyor. Öyle ki sonbahardan kışa geçilirken başlayan işçilikleri kışın yoğunlaşarak zaman zaman ilkbaharın ortalarına kadar sürüyor ve kimse onlara dönüp bakmıyor. Bunca emeğin karşılığı senede bir temizlenmek olmaktan çok daha öte olmalı ki Necip Fazıl, Çile isimli kitabında bir şiirini bacalara ayırıyor ve onları şöyle tarif ediyor:

*“Görürüm, çıkmışlar kararmışlar çatlardan,
Kemik bir kol nasıl fırlarsa mezardan.
Her ân, bir haberi kollar gibi yukardan,
Dipsiz maviliğin esrarını kurcalar,
Bacalar...”*

Şüphesiz insanın günlük yaşamında çok da ilgi çekici bir konumda değil bacalar fakat incelikli düşünme ve yaşamayı bireysel dünyalarında büyük bir şevkle yücelten, yalnızlıklarına mekânları ortak eden kimi amansız düşperestler gibi benim için de mekânı süsleyen yapılara önem atfedilmesi değerli. Sözelimi bir evin de gözü, kaşığı, dili, anlattığı herhangi bir şeyi olduğuna inanıyorum. Hatta çoğu zaman binaları izlerken bir şeyler dillendirdiklerini hissediyorum. Kıyıda köşede kalmışlıklardan tutun terk edilmişliğe, eskiyip dökülmeye yüz tutmaktan yepyeni bir suretle dinç bir görünüme değin birçok görsel gözümün önünde akıyor, zihnimde anlaşıp kendini ifade edebiliyor. Pencerelerin hüznüne, kapının ıssızlığına, duvarların yaşına şahit olan insanların binanın sırtında hançer gibi duran ve hep aynı vakarla dumanını tütüren bacaları önemsememeleri ya da görmezden gelmeleri, dama hapsedilmiş yalnızlıklarına bir yük daha eklediğinden midir bilinmez ama hep efkârlıdır bacalar. Bu yüzden göğü her sabah aynı duruşla selamlayan bu yapıları önemsiyorum. Yeri geldiğinde kuşlara yuva olurken yeri geldiğinde yağmuru karşılayan ilk konut sakini olurlar.

Bir bacaya duman yolundan ziyade atfedilmesi gereken görev ve sorumlulukları işlevsel yönden çoğaltamayız, biliyorum fakat şehrin sokaklarında yürürken şehrin bu ıssız sakinlerine daha uzun göz gezdirmek onların sayıca hiç de azımsanmayacak kadar fazla olduklarını fark etmenize yol açabilir. Uzun-kısa, geniş-dar, kirli-temiz ya da eski-yeni... Günümüzde şeklen değişime uğrasalar da işlevsel özellikleri olduğu gibi devam ediyor. Çok sıradan gibi gelebilir bacaya atfettiğim önem. Zaten sanat da sıradan görülende sıra dışılığı yansıtmak değil midir? Edebiyat salt insan hayatlarını aktarmaktan ibaret midir? Yazınsal türlerde mekânın görülen kısımlarından, köşebaşlarından ziyade dehlizlerinde kalmış kendine has özelliği haricinde bir paylaşımı olmayan yönlerini de ön plana çıkarmak ilgi çekici olabilir. Böylece konu ve imge kısırlığı çeken yazınsal metinlerde yalnızca bu imgenin bile temsil ettiği şeylerin yazın dünyasında ne denli etkili olabileceği konusunda yaratıcı düşünceleri tetikleyebilir.

Ne diyordu Sait Faik: *“Yalnızlık dünyayı doldurmuş. Sevmek, bir insanı sevmekle başlar her şey. Burada her şey bir insanı sevmekle bitiyor.”* Ben de benzer bir görüşle şehrin sokaklarında boy gösteren konutların içinde yaşayanlardan ayrı düşünülmemeyeceği gibi binanın tamamının da görünen kısımdan ayrı düşünülmemesi gerektiğini, yani maddenin salt madde olmadığını, özünde bir anlam taşıdığını dile getirmek istiyorum. Bir şehri sevmenin o şehrin anlamlı imgeleriyle mümkün olabileceğini düşünüyorum. Şehrin ıssız sahipleri olan bacalardan başlayarak...

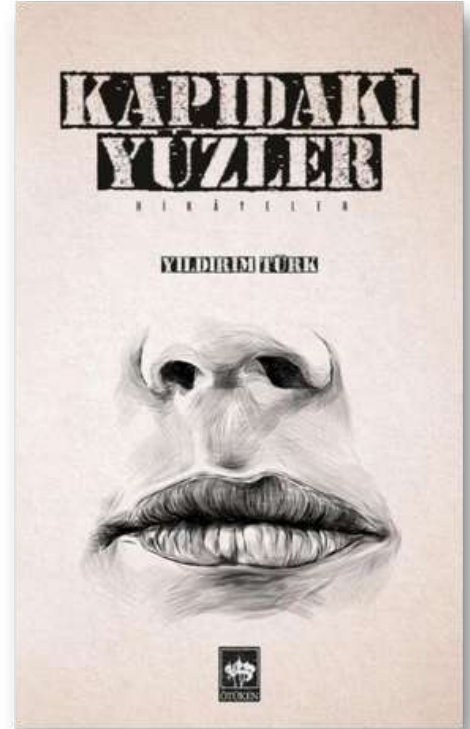
HAKİKATİN SESİ: KAPIDAKİ YÜZLER

Çağlar Sarıtaş

Yıldırım Türk 1975 yılında Sivas'ın Suşehri ilçesinde doğmuş, ilk ve ortaöğrenimini bu ilçede tamamladıktan sonra Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun olmuş. Hikâyeleri ile Hece Öykü, Yedi İklim, Türk Edebiyatı, Söğüt gibi dergilerde karşılaştığımız Yıldırım Türk hikâye yazmaya ilk günkü heyecanla devam eden bir yazar.

“Ayrı Düşmüş Zamanlar” 2012 yılında Ötüken Neşriyat'tan çıkan ilk hikâye kitabı, ikinci hikâye kitabı “Kapıdaki Yüzler”i ise 2018 yılında yine Ötüken Neşriyat'tan çıkıyor. “Kapıdaki Yüzler” adlı hikâye kitabı 18 hikâyeden oluşuyor. Doğup büyüdüğü ilçe olan Suşehri'nin de yaşadığı şehir olan Kırıkkale'nin de kültürünü ve kimliğini hikâyelerinde içten ve samimi bir dille anlatıyor Türk. Necip Tosun onun öyküleri için “Ne taşra sıkıntısı ne de taşra övgüsü var.” tespitinde bulunuyor. Çevresini gerçekçi bir gözlemlerle ele alan Türk, taşra insanın yitip gitmeye yüz tutan insani değerlerini yansıtırken aynı zamanda yaşadığı zamanı ve mekânı da yakalayan bir hikâye yazarı. Bir yazarın en iyi bildiği, özüne nüfuz edebildiği durumları ve kişileri anlatabileceğini dile getiriyor Türk:

“Nasıl ki Sait Faik Adalar'ı, Orhan Kemal Çukurova'yı, Halikarnas Balıkcısı Bodrum'u, Mitat Enç Gaziantep'i, Abbas Sayar, Mustafa Çiftçi ve Ethem Baran Yozgat'ı anlatıyorsa ben de doğup büyüdüğüm ve de yaşadığım yerin insanının hikâyesini yazıyorum bir bakıma.” diyor bir söyleşisinde. Bunu yaparken de yereli evrensele taşıma gayreti içinde olduğunu, sanat adı altında inancına, millî ve manevi değerlerine uygun düşmeyen yaklaşımlardan uzak durduğunu dile getiriyor.

“Kapıdaki Yüzler” adlı hikâye kitabında farklı konu ve temalarda ele alınan hikâyeler çıkıyor karşımıza. Türk, hikâye karakterlerinin hayatı sorgulayıp yaşadığı çıkmazları anlatırken hikâyelerin alt metinlerinde okura farklı konularda çıkarım yapma imkânı da tanıyor. Hikâyelerde deli mi veli mi olduğu belli olmayan bir meczup da çıkıyor okurun karşısına, yıllara meydan okuyan yükselen beton yığınlarının arasında geçmişten izler taşıyan mimarisi ile dimdik ayakta duran ahşap konak da. Hikâyelerde stajyer bir avukatın yaşadığı çıkmazlarına da yer veriliyor, yazarın kaleminden çıktıktan sonra elden ele gezip duran kitabın ağzından yazılmış yolculuğu da anlatılıyor. Mülteci bir kız çocuğunun umudu, umutsuzluğu da anlatılıyor, bir kayanın üstüne kök salmış karaçam ağacının ağzından doymak bilmeyen insanların HES yapmak için doğayı nasıl katlettikleri de. Bir öğretmenin, bir akademisyenin hayata bakış açısını da görüyoruz, üniversitede asistan olan ve adaletsizliklere sessiz kalamayan ve dışlanan bir öğrencinin, üniversitede güvenlik görevlisi olan bir kişinin ruhsal bunalımlarını da. Hikâyeler çok yönlü olsa da hepsinin bir meselesi var. Cengiz Aytmatov “İnsan için en zor şey, her gün insan kalmaktır.” diyor. Türk’ün hikâyelerindeki karakterler de insan kalabilmenin sırlarını arıyorlar âdeta.

Yıldırım Türk’ün öğretmen kimliği hikâyelerine de yansıyor. Türk, Kırıkkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun olmuş ve Kırıkkale’de öğretmenliğe başlamış, hâlen Kırıkkale’de görev yapmakta. “Akıp Giden Günler” adlı hikâye okulun ilk gününden başlayıp günlük tarzında yazılarak devam eden, bir öğretmenin ağzından yaşadıklarının dile getirildiği bir hikâye. Öğretmenin değişen ve gelişen dünyaya, yeni nesle bir türlü âşina olamayışı, yavaş yavaş eriyen, yitip giden değerlerimize hayıflanışı anlatılıyor. “Boşluk” adlı hikâyede bir öğretmenin kendini ve çevresini sorgulaması, anlam arayışına girmesi ve çıkış yolu bulamaması dile getiriliyor. İçi boşaltılmış eğitim sisteminden, insanların makamlara olan düşkünlüğünden, betonlaşan kentlerde çocuk seslerinin kalmayışından, korunaklı binaların yükselmesi ile insanların giderek daha da yalnızlaşmasından dem vuruluyor. “Aykırı Adam” ve “Bir Deli Rüzgâr” adlı hikâyelerde üniversitelerde akademisyen olan karakterlerin iç dünyaları yansıtılıyor. “Aykırı Adam adlı hikâyede her yönüyle arkadaşlarından farklı olan, öğrencilerine bir şeyler öğretebilmek adına büyük uğraşı veren, kitaplardan başka kendi doğruluğunu fısıldayan çıkmadığı için kitaplardan kendine duvar ören bir akademisyen anlatılıyor. “Bir Deli Rüzgâr” adlı hikâyede değişen şartlarla beraber esen rüzgâra karşı koyamayan, oldukça samimi oldukları halde birbirlerinden ayrışan üç arkadaşın savruluşu anlatılıyor.

Günümüz insanı yükselen beton kulelerde doğadan, hayvandan, bitkiden gitgide uzaklaşmakta kendi varlığını yüceltip bu dünyada sadece insanlar yaşıyormuş gibi kendi dışındaki canlı, cansız varlıklarla her geçen arasına daha çok mesafe koymakta, hatta onlara karşı çoğu zaman acımasız bir tutuma girebilmektedir. Yıldırım Türk, nesnelere dilinden yazdığı hikâyelerde, nesnelere gözüyle insanlığın gidişatına bakarak farklı bir pencere açıyor. “Geçtim Dünya Üzerinden” adlı hikâyede yazarının kaleminden çıkıp marketin ışıltili raflarında ilk okurunu heyecanla bekleyen kitabın ağzından elden ele gezip en son bir sahafın önünde kaldırımda tekrar yazarına kavuşması anlatılıyor.

"Son Konak" adlı hikâyede iki katlı ahşap bir konağın ağzından zamanla değişen mimariyle bir bir yıkılan konakların yerine beton kulelerin dikilmesi anlatılırken, insanlarla dolup taşıdığı o eski neşeli günlerine özlem duyan konağın zamana nasıl şahitlik ettiğini görüyoruz. Eskilerin eşyaya yansıttığı inceliğin şimdi soğuk duvarlara düşmediğini dile getiriyor konak. "Sadece değişen ve betonlaşan biz konaklar mıydık acaba?" diyerek insanın kendini sorgulaması gerektiğini, betonlaşmanın sadece mimari olmadığını zamanın insanı da betonlaştırıp kimliğine ve özüne yabancılaştırdığını dile getiriyor bir bakıma. Dargın Akıyor Dereler adlı hikâyede gürül gürül akan derenin HES yapımı ile cılızlaşması ve kurulacak tesis için çam ağaçlarının acımasızca kesilmesi bir kayaya kök salmış sarıçam ağacının ağzından anlatılıyor. "İnsanoğlu doymak bilmiyordu bir türlü." diyen sarıçam ağacı insanın doğaya karşı yaklaşımını gözden geçirmesi gerektiğini haykırıyor bizlere.

"Vahit Kayboldu" adlı hikâyede haramla helâlin o ince çizgisini ayıran, kendine has huyları olan, çocukların başını okşayıp güzel ahlâklı olmaları için dua eden, beklenmeyen anlarda ölüm var diyerek en büyük hakikati hatırlatan bir delinin esnaf tarafından korunup gözetilmesi, insanların ona karşı naif yaklaşımları anlatılıyor. Zamanın akıp gitmesi ile babalar oğullarına devrediyor dükkanlarını, Vahit'e insanların yaklaşımları değişince beni çağırıyorlar diyen Vahit gözlerden kaybolur. Dostluk ve samimiyetin yoğun yaşandığı eski günlere özlem duyuyor insan bu hikâyeyi okuduğunda.

Hikâye kitabına adını veren "Kapıdaki Yüzler" adlı hikâyede üniversite ana giriş kapısında güvenlik görevlisi olan Arif her gün yüzlerce kişinin kimliğini kontrol etmektedir. Bir gün yüzler acayipleşir, görüntüler birbirine karışır. Bu durumu kimseye söyleyemez, eve gidip eşine söylediğinde de eşi ona neden onun da herkes gibi olmadığını sorarak çıkışır. Yaşadığı buhranla ne yapacağını bilmez halde öylece kalakalan Arif'in içinde fırtınalar kopar. Hikâyenin sonunda aynada kendini; kalbinin yerinde koca bir taş, kafasının ortasında derin boşluk varmış gibi gören Arif'e karısının, sonunda kendine gelmişsin demesi de okuru farklı mecralara sürükleyen bir son olmuş. Karakterin ruhsal durumunu ve yaşadığı çıkmazları çarpıcı bir biçimde dile getirmiş bu hikâyede Yıldırım Türk.

Son olarak Yıldırım Türk'ün "Akıp Giden Günler" ve "Çoraklaşan Günler" adlı hikâyelerini günlük tarzında kaleme aldığından ve "Bir Deli Rüzgâr" adlı hikâyede samimi olan üç arkadaşın yaşadıkları olayları kendi bakış açıları ile üç başlık altında kaleme almasından da bahsetmek isterim. Ayrıca dikkatimi çeken bir başka husus da Türk hikâyeciliğinde çok az rastladığımız sen anlatıcı, ikinci şahıs anlatıcı, ile kaleme alınmış hikâyelerle de karşılaşmamız oldu. "Bana Hayallerini Anlat" ve "Kuşlar Döner mi Yurduna" adlı hikâyelerde sen dili başarılı bir şekilde kullanılmış.

Genel olarak durum hikâyesi tarzında yazılan hikâyelerde Yıldırım Türk, hep insani değerleri ön plana çıkarmaya çalışmış ve her hikâyenin bir meselesi var, zihinlerde yer ediyor bu meseleler. İnsan kendini sorgulamak durumunda kalıyor. Oldukça sade ve akıcı bir dille yazılan hikâyelerde ne içerik üsluba yenik düşmüş ne de üslup içeriğe. Hem içeriği hem de üslubuyla birbirini tamamlayan hikâyelere yer veren Yıldırım Türk'ün hikâyeciliğimize katkıları uzun soluklu olacak gibi.

Temaya Pâhil

GERÇEKLİĞE YAKILAN MUM: DÖRT KÖŞELİ ÜÇGEN Gülnaz Eliaçık Yıldız

*“Sorgulanmayan bir yaşam, yaşanmaya değer değildir”
Platon*

Salah Birsel’in şaşkınlık denizinde kulaç attığı bir metin Dört Köşeli Üçgen. Yazıldığı dönem göz önüne alındığında ise epey cesurca bir dil ve tema ile karşı karşıya buluyor okur kendini. 1957 yılında Ulus gazetesinde tefrika halinde yayımlanan roman Salah Birsel’in ilk ve tek romanı. Yazar, eserinin Türk edebiyatının ilk düşünce romanı olduğunu iddia ediyor.

Dört Köşeli Üçgen, Birsel’in oluşturduğu “Gözlemci” karakteri üzerinden toplumsal yergiyi hiciv ve ironi yoluyla yapar. Gözlemci’nin felsefi sorgulamaları da romanı okur açısından ilginç kılarak sürükleyici bir okuma sürecine götürür. Ancak bu kitaba her ne kadar roman denilmişse de Birsel’in hakkını verdiği tür olan denmeye daha yakın olduğu muhakkak.

Günümüzde türlerin birbirine dair geçirgenliği artık inkâr edilemez bir gerçekken 1960’lı yıllarda, bunu postmodern bir tavırla yakalamak büyük başarı. Ancak bu dönemde Birsel’in romanı belki de birçok iyi kitabın uğradığı kadere maruz kalarak çok da dikkat çekmez.

Gözlem ve Gerçek Algısı

Roman Tütün Yaprak Evin’de çalışan gözlemcinin - esasında bekçidir, - kendini önüne gelene “uluslararası gözlemciyim” diye tanımasıyla bir yere evrilir. Bu tavrı yaptığı işi değersiz kılan topluma esasında önemli biri olduğunu ispat etmek için ortaya koymuştur. Romandaki başka bir karakterin gözlemciye “bir baltaya sap olamayışından” böyle bir şey uydurduğunu söylemesi de karakterin değersizlik duygusunu ve ilgi çekme merakını meşru kılar.

Gözlemci, önceleri gözlem işi için yirmi dört saatini ayırırken gittikçe bu süreyi artırtarak kırk sekiz saate çıkarır hatta öyle ki bir gece evine geldiğinde lambanın yanmaması sonucu karanlıkta kalır ve yatağına uzandığında ayağının kedisine değmesiyle sadece gözüyle değil bütün uzuvları ile gözlem yapabileceği keşfine ulaşır. Bu durum öyle ağır bir hal alır ki, en son bir fırıncıyı yanarken hissettiklerini gözlemlemek adına diri diri yakmaya kalkışır ve akıl hastanesine yatırılır. Gözlem konusunda ileri gittiği muhakkaktır ama şöyle bir yanı var ki Birsel bu karakter üzerinden “gerçekler”in ne denli tahammül edilemez olduğunu da ortaya koyar. Roman karakterimizin gerek etrafındaki arkadaşları, gerekse şefi olan ve aslında bir yığın anormal davranışa sahip olan kişiler yaşadıkları ve söyledikleri yalanlarla adeta yalandan oyulmuş büstler olarak gezmektedir. Gözlemci ise salt gerçekçidir. Ve yaşadığımız toplumda ne o gün, ne de bugün, kimse gerçeğe talip değildir. Çünkü gerçekler insanın omuzlarını düşüren ve baş ağrıtan şeylerdir. Kitabın isminden mülhem soracak olursak gerçek kaç köşeli bir üçgendir? Bir duruma yahut olmuş olan olaya kaç farklı açı ile bakılabilir? İşte gözlemcinin asıl başını ağrıtan mevzu birden fazla bakış açısıyla toplumun kurallarını hiçe sayarak öğrenmeye çalıştığı gerçeklerdir. Öğrendiklerini anlatması ise ona akıl hastanesinin kapılarını açar. Aslında tipik bir deli mi veli mi hikâyesi şeklinde de okunabilir bu eser. Bu taraftan baktığımızdaysa yine toplumun cehaleti ile yüz yüze gelmekten kaçınamayız. Çünkü deliliğin bir parça velîlikle, velîliğinsene bir parça delilikle icra edildiğine kim karşı çıkabilir? Toplum gerçekleri örtüsüz söyleyenlere –gözlemci gibi- deli, örtülü söyleyenlere ise velî ismini takmıştır.

Örneğin romanda gözlemcinin şefi olan İsmail karakterinin karısının diğer bir şefle ilişkisinin ortaya çıkması ama İsmail’in karısını uygunsuz şekilde şefiyle yakalaması halinde bile bu gerçeği inkara girişmesi ve bu olay sonucunda gözlemcinin işinden kovulması, gerçekleri gösterenle, gösterilen arasındaki farkı bariz olarak okur önüne serer. Gerçek usulünce söylenmezse kaybettirir, yalanın gölgesi isi genellikle korunaklıdır!

Romanda Mizah, Hiciv İroni

Salah Birsel’in gerek deneme ve şiirlerinde gerekse tek romanı Dört Köşeli Üçgen’de mizah, hiciv ve ironi kol koladır. Hatta yer yer yaşanan olaylardan absürtlük fıskırır. Okur olarak, toplumsal yergide üslup olarak benimsenen bu tavrı, yer yer seviyor, kimi zaman kızılıyorsunuz. Mesela kitabın ilk sayfalarında “karnından konuşanlar” mevzusu vardır, bu bölümde kadınları ve erkekleri karşılaştırırken Birsel, kadınlar için bekâr, dul, evli gibi toplumsal tanımlar kullanır bu kadınları kıyaslarken karşısına koyduğu erkeklere ise, amir, müdür gibi toplumsal statüsü olan unvanları verir. Hâlbuki bekârlık, dulluk ya da evli olma hali sadece kadına özgü bir hal değildir. Her ne kadar bu sınıflandırmayla ironik bir üslup kullanmaya çalışsa da asıl başarı herhangi bir türü, -kadın erkek, hayvan, bitki...- alaşağı etmeden, vermek istediği mesajı iletebilmesidir.

Birsel, gerek denemelerinde, gerekse söz konusu eserinde kullandığı hiciv, mizah ve ironi arasında git gel üslubuyla toplumsal yozlaşmaların, hoşgörüsüzlüğün, liyakatsizliğin üstesinden gelmeye çalışır.

Gözlemci karakteri üzerinden birçok alt başlıkla toplumsal eleştirilerin yer aldığı bu eser, okuyanı bugün de cezbedecek niteliktedir. Eser Mehmet Güreli tarafından sinetomagrofik anlamda çok başarılı şekilde 2018 yılında sinemaya uyarlanmış ancak kitap gibi filmin de kıymeti pek bilinmemiştir. Filme baktığımızdaysa Gözlemci karakterini oynayan Mustafa Dinç gerçekten rolünün hakkını verir. Ancak her film uyarlaması gibi, film kitabın onda birini ancak anlatır.

Son olarak hayata dair rahatını kaçırmak istemeyenlerin, sormadan yaşamayı sevenlerin kitabı değildir Dört Köşeli Üçgen, bu yüzden olsa gerek taliplisi az olmuştur. Ancak kendi keşfine çıkan insanoğlu için okunmazsa çok eksik kalınacağına inandığım bir eser oldu. Okuduğunuzdaysa zaten var olmayan huzurunuzun görünen kuyruğu dahi yok olabilir ve hayata bağlandığınız tüm köşeler yıkılıp sizi ortada dımdızlak bırakabilir!

Sahi siz hangi köşenizden bağlanıyorsunuz hayata?

“GÜZELLİĞİNİ GÖRDÜKÇE AĞLAYASIM GELİYOR” İLE ETHEM BARAN İNCELİĞİ

Sibel Yılmaz

On altı yaşında ilk öyküsü dergilerde yayınlanmaya başlayan Ethem Baran’ın yazın hayatı oldukça sağlam bir geçmişe dayanıyor. Deneme, öykü, eleştiri, roman türünde verdiği eserleri ile çağdaş edebiyatımızda önemli bir yere sahip. Aldığı çeşitli ödüllerle de buna resmiyet kazandıran yazar en son “Döngel Dünya” ile 2020 yılında 66. Sait Faik Hikâye Armağanı’na değer görülerek bunu taçlandırmış vaziyette.

“Binlerce öykü uydurdum, sayısız defter doldurdum gerçek öyküyü, bütün bu sözcüklerin oturacağı o bir tek öyküyü bulduğumda kullanılacak tümcelerle. Ama daha bulamadım o öyküyü. Ve sormaya başlıyorum, öyküler var mıdır diye.” Dalgalar, Virginia Woolf

2021’de yayımlanan yazarın son öykü kitabı “Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor”, Woolf’a ait bu epigraf ile başlıyor. Bir nevi Baran’ın edebi görüşünü de açık eden bu giriş hala ilk günkü duygularla yazmaya devam ettiğini gösteriyor bize. Bitmemişlik, aranan öyküye ulaşma hissi ile kaleminden daha nice öyküler okumak isteyen bir dünya okur var zira.

“Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor” iki ana bölümden oluşuyor. “Boş Geçmeyelim” ve “Baş Dönmesi”. Her iki bölüm başında da yazara ait karakalem resim çalışmaları var. Öykü kahramanlarının isimlerinin verildiği ilk bölümdeki “Furkan” ve “Nisa” öyküleri birbirine değen ortak karakterlerin yer aldığı uzun öyküler. İkinci bölümdeki altı öykü ise kısa öyküler.

Karakterlere, olaylara ve mekânlarla bakıldığında bunların oldukça gerçekçi çizildiğini, içimizden bireyler olduğunu görebiliyoruz. Bu yönüyle ortak bir paydada herkesi içine alan bir öykü dünyası var yazarın. Özenli bir dil, mesaj kaygısı olmayan bir üslup ile dil akıp gidiyor. Öykülerin okuru götürdüğü yer okurun kendini bulduğu yer oluyor.

Birinci bölümdeki “Furkan” ve “Nisa” öyküleri kahraman bakış açısı temelli olsalar da, yer yer hâkim bakış açısına yerini bırakarak ilerliyor ve bu durum öykülere hareketlilik getiriyor. Furkan öyküsü bir gencin aile sancılarını, gençlik sancılarını, büyüme sancılarını, sıkıştığı ailenin dini eğitim anlayışı ile bunun yanında devlet uzantılı kuran kursu din eğitimi anlayışı arasında git gellerini, buradaki çıkmazlarını dile getiren bir öykü. Türkiye’nin yakın tarihine de ayna tutan, dini duyguların bazı yapılanmaların ellerinde ne duruma geldiği, itaatın sorgulanmadığı, ailenin yanlış yaparken çocuğa baskıcı bir tutum ile yaklaşmasını eleştiren bir öykü aynı zamanda. Müthiş bir baba- oğul sorunsalı da vardır burada. Babanın yanlışlarına gösterilen hırçınlığın arka planında babaya özlem vardır aslında. Benzer duygu Nisa öyküsünde de kendine vücut bulur.

“Babam benim için bitmiş gibi görünen ama aslında yarım bir resimdir.” (s. 50) der Nisa.

Hem Furkan hem de Nisa günümüz iletişim çağına uygun iki karakter. Furkan Counter Strike, Pubg gibi dijital oyunlar oynarken (s. 16) Nisa sanalda, sohbetlerde yeni insanlar tanır. Hatta birinin peşinden şehrine gitmeye bile kalkar. Furkan Sagopa Kajmer, Ahmet Kaya dinler. Sagopa’nın şarkı sözlerini hayatıyla ilişkilendirir. Telefonundan yanlışlıkla açtığı bir fal uygulamasından falını okur. Ve öykü boyunca bu fal eşlik eder metne. Faldaki yorumlar ile kendi hayatını paralel kulvarlarda götürür Furkan. Bu durum öyküye, öykü içinde öykü durumu katar.

Öykü aslında kısacık bir zaman aralığını içerir. Bir öğle sonu ile akşam vakti arasında gelişir her şey. Yazar bu dilime birçok şey sığdırmıştır. Hava şartlarını, Ankara’nın kenar mahalle parklarından birini, parktaki her işi yapan bekçiyi, saksıya, ergenlerin takıldığı Pilevne İnternet Cafe’yi, oynadığı dijital oyunları, anne-baba ve abisiyle olan ilişkisini, evlerinden bir sokak ötede kaldığı Kuran kursunu, orada abi dedikleri kişiyle ilişkilerini, okudukları ama kimsenin anlamadığı şuaları, camide cemaatten “Kur’an Kursu’na yardım, Kur’an bülbüllerine yardım!” (s. 31) denilerek toplanan himmet paralarını, zikir gecesinde yaşananları, camide açılan iftarı, İş-kur’a eleştiriyi, Ankara Çayı’nı, şehre kondurulan yabancı isimli rezidansları, kardeş ayrımcılığını ve Nisa’yı ve de Hemingway’in “Yaşlı Adam ve Deniz” kitabını dantel işler gibi işler öyküye Baran.Hemingway’in kitabının adı yazmaz ama Gulfstrim (s. 14) denilince hangi kitap olduğu anlaşılır. Öykünün en güzel yanlarından birisi de o kadar olumsuzluklar içerisinde Furkan’ın edebiyata ilgisi, kitap okumasıdır.

Kaçırılan bir nokta var aslında bu öyküde Furkan babasının karşısına dikilip ondan hesap sormayı planlamaktadır.

“Hemingway’in kitabı dizlerimin üzerinde. Niye aldıysam yanına. Akşam yapacağım iş için bana yardımcı olacak sanki.” (s. 14) Akşam yapacağı iş babasıyla yüzleşmedir.

“Balkondaydı artık. İçeriden sesler geliyordu. Babasıyla o kadının sesleri miydi, yoksa televizyondan mı geliyordu, anlayamadı. Önemli olan... Camı tüm gücüyle tıklattı.” (s. 46)

“Furkan çoktan balkon penceresinin camını yumruklamaya başlamıştı.” (s. 58)

Yukarıdaki Nisa öyküsündeki son cümle ile de birleştirilen Furkan öyküsünün olay örgüsü Furkan’ın babasının karşısına çıkıp belki de tüm kafasında dönenler için bir boşalma anı idi. Ve bu planlanan bir karşılaşmaydı Furkan için. Fidan’ın evi ve babasının orda olma saati bilinendi.

“Ben bir soru işaretiyim, hangi cümlelerin sonuna konacağımı bilmiyorum, derdi Furkan.” (s. 58) Bu sözler de Furkan’ın içinde bulunduğu psikolojik durumu oldukça net göstermekte.

Nisa ve Furkan isimleri hatta Enes, Eyüp, Fatih, Âdem, Büşra gibi isimlerin bilinçli seçildiği söylenebilir. Belediyelerin ücretsiz kursları, reislik kavramı da eleştirilerden nasibini alır bu öykülerde. Değişen toplum ve ahlak yapısının, yanlış politikalar ile yanlış dini yapılanmaların eleştirildiği öykülerdir bu ilk kısımdaki öyküler.

“Baş Dönmesi” isimli ikinci bölümde bulunan altı öykü birbirinden bağımsız kısa ve olay örgülü öykülerdir. “Yedi Kaleminen Yazı Yazarım” ve “Bay WC Sıcak Duş Emanet Alınır” öykülerinin ana karakterleri yazardır. Bunca yıllık yazarlık hayatı olan Baran’ın hala ilk günkü heyecanla yazılarını yazdığını bu öykülerde görmek mümkün.

“Söylersen yazdıklarım silinecek, sahip olduğum her şey elimden gidecek, beni ben yapan sırlarım ortalığa dökülecek sanıyorum.” (s. 71) Dergilerde ilk öyküleri çıkan bir yazarın ifadesi bunlar. Dergiyi satın alıp nasıl özenli taşıdığını, yazar buluşmaları ve edebiyat etkinliklerinde konuşma hayalleri, kendine yakın bulduğu bir başka ünlü yazarın yazıları hakkındaki fikirleri gibi yeni yazmaya başlayan bir yazar adayının duygu ve düşüncelerini ortaya koyan bir öykü “Bay WC Sıcak Duş Emanet Alınır” öyküsü.

“Yedi Kaleminen Yazı Yazarım “ öyküsünde öykücü bir adamın kalemle olan eğlenceli imtihanını okuruz. Kendine ait olmayan kalemlere sahip olan insan psikolojisi vardır bu öyküde. Ve kendine ait olmayan kalemle imzalar atan bir yazarın (kalem benimdir)

“Güzelliğini Gördükçe Ağlayasım Geliyor” kitabını imzalarırken bu öyküye tik atmasını başka nasıl açıklayabiliriz. Teşekkürler Ethem Baran bu güzel jest için.

“Gözleri Dolana Dolana” öyküsü kitaba adını veren öykü olması hasebiyle önem arz eder. “Bu arada dediğim oldu, sen bir güzelleştin, bir güzelleştin, bakanın içi titrer, ağzının suyu akar. Güzelliğini gördükçe ağlayasım geliyor.” (s. 66)

Bu öyküde sevdiği Nüket'e ulaşamayan Supi'yi okuruz. Alengirli bir olay yüzünden Nüket'e kavuşamaz. Hüzünlü bir öyküdür. Dikkat çeken diğer bir yönü ise bu öyküde geçen isimlerden birer “h” harfi düşmesidir. Feti, Supi, Mitat, Nurayat, Nüket, Etem, Ferat... Belki de eksik bir aşk öyküsü olduğu içindir bu, kim bilir.

“”Merhaba”

“Merhaba”

“N’apıyon, Nasılsın?”

“İyiyim, sen?”

“Nişanlandım.”

“Ben de evlendim.”

Yosun yeşili bir ışık dolandı Nüket'in gözlerinde. Işık dolandı gözlerinde, gözleri dolandı Supi'nin yüzünde. Işık dolandı, yeşil dolandı, kabaran bir damla dolandı. Supi tuhaf tuhaf baktı yeşile, ışığa, damlaya. Gözleri de onlarla birlikte dolandı.” (s. 69)

“Tıkır Tıkır” öyküsü distopik özelliklere sahiptir. Yaşlı çift yaz tatili için gittikleri ‘yaşlılar cenneti’ olarak adlandırılan kasabada baston kullanmadıkları için hor görülürler. Belediye başkanının koyduğu kural ile yaşlılar baston kullanmak zorundadır.

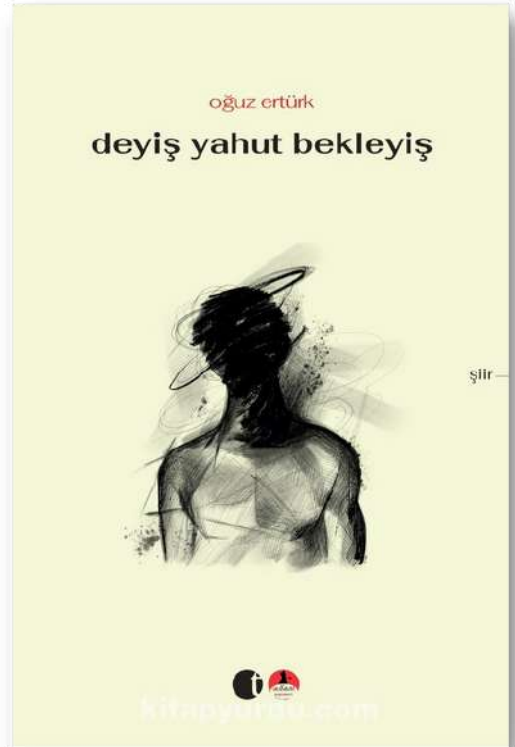
“Her Yaz” öyküsü Alamancı dayısının kızına âşık olan delikanlının umutsuz aşkını anlatır. Son Öykü “İthaf” ise modern çağımızda ağır aksak her şeye, hayatı yaşanamaz kılanlara, dert edilenlere, engellere, karşı ithaf edilmiş bir öykü niteliği taşır.

“DEYİŞ YAHUT BEKLEYİŞ” ÜZERİNE BİRKAÇ YORUMLAMA DENEMESİ

Mustafa Bostan

Şiirlerine dergilerden aşına olduğum Oğuz Ertürk'ün ilk kitabı “deyiş yahut bekleyiş” Çalacakalem Yayınları etiketiyle okurla buluşmuştu. İlk yayınlanışından bir yıl sonra yeniden okuduğumda bambaşka duygular sardı şiirlerle birlikte. Aslında şiir tam da bu değil midir her daim yaşayan ve yaşatan. Her okuduğunda bambaşka kapılar aralayan, yeni yeni duyguları çağırın, çağrıştıran.

“deyiş yahut bekleyiş”i ilk okuduğumda kitabın ismi üzerinde pek fazla durmamış, hemen içindeki şiirleri merak etmişim. Şimdi ise önce kitabın ismi üzerine uzun uzun düşünme fırsatı buldum. Oğuz Ertürk kitabının ismini herhangi bir şiirinin isminden seçmemiş. Aslında bu bile kitap isminin ayrı bir anlam taşıdığına en büyük göstergesi. Düşünölmüş, özenilmiş, şiirlerin duygusuna en uygun bir adlandırmaya gidilmiş. Şiirlerin tamamını okuduktan sonra kitabın isminin daha derin bir anlam taşıdığını fark ettim. Ayrıca Cahit Zarifoğlu'nun “Korku ve Yakarış” kitabında şiirlerle kitap ismi bağlantısını benzer bir şekilde bu kitapta da hissettim. Oğuz Ertürk kitapta yer alan ilk şiirlerden itibaren hayatı bir şiir olarak ele alıyor ve şairin yani bireyin görevini de yazmak, direnmek ve umutla beklemek olarak belirtiyor. Tabi ki şiirler bambaşka yorumlara açık çok katmanlı bir anlam dünyasına sahip. Bu yorumlar da bu katmanlardan sadece bir tanesi. Şiirlerin her biri hatta her bir dize bir yaşamı ele alıyor. Bir yaşanmışlığın harflere, kelimelere bürünmüş hali gibi. Şair bu yaşam döngüsünü de başlangıçtan itibaren ele alıyor. Başlangıçların da başlangıcı sözden. Kitabın isminde yer alan “deyiş” ifadesi sözü temsil ediyor ve “deyiş” günümüz şiirinin kökenine bir gönderme mahiyetinde.

Şiir kadim türlerin ilkidir ve kadim bir tarihe sahiptir. Oğuz Ertürk de şiirin köksüz olamayacağını hem kitabın isminde hem de şiirlerinde bir dip akıntı olarak veriyor. Aslında bu durum aynı zamanda Oğuz Ertürk şiirinin ana damarlarından birini de gösteriyor; söz, şiir, gelenek ve tarih.

“deyiş”i şiirin kadim geçmişi olarak yorumlamak mümkün. Peki ya “bekleyiş”? Bana göre tek bir cevabı var bu sorunun o da umut. Çünkü Oğuz Ertürk şiiri bir hayat tasavvuru olarak ele almış. Bu hayatı şair yaşıyor ve mücadelesini dizelerle gerçekleştiriyor. Mücadeleden sonra da yapılacak tek bir şey kalıyor o da beklemek yani umut etmek. Bu anlamlandırma denemesi “ya şafi” şiiri üzerinden de yapılabilir. Kitabın ilk şiiri bir anlamda Oğuz Ertürk’ün poetikasına giriş mahiyetinde değerlendirilebilir. Özellikle gül imgesi dikkat çekici. Kaotik bir çağda hemen her yerin gri olduğu, kül ve toz kaplı sokaklarda yoksul insanların donukluğu arasında kıpkırmızı duran gül bu çağa rağmen, haksızlıklara, savaşımlara, ölümlere rağmen umudun hâlâ var olduğunun bir göstergesi. Oğuz Ertürk bunu “tel örgüler güllere işlemiyor mahpusluk yok güllere”

dizeleriyle anlatıyor. Aynı umudu “pir’in ölümü” şiirinde de hissettim ama biraz daha karamsar haliyle. Yani şair umut ediyor, evet her gelecek gün ve her doğan bebek yeni bir umuttur. Ancak her gelen yeni nesil bir önceki nesilden de kötüyse böyle bir durumda umuttan söz edilebilir mi?

Şu dizelerde şairin umut içinde umutsuzluğunu duyumsadım:

“her çölde mecnun
her mağarada yunus
umut hep yeni doğana bağlandı
koptu göbek bağı
beşikte kan”

Umut ile umutsuzluk arasında bir de pişmanlık hissettim bu dizelerde. Her yeni nesil sanki elini taşın altına koymuyor da asıl kurtarıcıyı gelecekte bekliyor. Şair de bundan rahatsızlık duyuyor.

“habersiz hağlubiyet” şiirini okumadan önce başlıktaki farklılık dikkatimi çekti. Aslında bu durumu böyle uzun uzadıya ele alıp dilsel sapma, dilsel kırılma, üvercinka misali şair kelimelerin yapısıyla oynayarak aslında bize şöyle bir mesaj veriyor diye yazmak isterdim ama ya bu “hağlubiyet” aslında dilsel bir sapma değil de masum bir baskı hatasıysa... (Bu konuda gerekli açıklamayı şairden bekliyoruz.) Bu şiir aslında Oğuz Ertürk’ün poetik görüşüne dair bir gönderme gibi. Tarihle yüzleşme ya da yüzleşememe. Şiirde derin bir pişmanlık var ancak bu pişmanlık hem genel anlamda hem de özel anlamda yorumlanabilir. Şair burada aslında herkes adına mı konuşuyor yoksa bahsettiği pişmanlık bireysel mi?

“bir marş gitmek için” şiiri üzerinde çok durduğum şiirlerden biri oldu. Kıyısına köşesine o kadar çok not almış, orasından burasından o kadar çok ok çıkarıp bir şeyler yazmışım ki. Bu şiir adeta bir başkaldırı şiiri. Protest bir hava her dizeye sinmiş. Marşın o tok tınısı hissediliyor. Peki, şair bu şiirde neye başkaldırıyor? Aslında bahanelere ve bu bahaneler arasına gizlenen yapaylığa, moderniteye, postmoderniteye, kaosa, adaletsizliğe, ölümlere, savaşımlara, kentleşmeye, betonlaşmaya, dil deformasyonuna, kültür erozyonuna, görme çağına, görülme çağına, görmeme çağına, duymama çağına, bilmeme çağına...

Şair “bu çok telaşlı ayakları geçelim” diyerek başlıyor şiirine. Metropol telaşı, hız çağı aslında bunların hepsi birer bahane. Hep işi vardır insanın, hep bir yerlere yetişmesi gerekir, hep geç kalır. Hız çağının olayı da tam da budur. Şair de buna karşı çıkıyor bir nevi ve bu kentleşmeyle hayatımıza giren yabancılaşmayı “sabırsız binaların balkonlarını” dizeleriyle tamamlıyor ve asıl var oluşun dikey mimaride olmadığını belirtiyor. Bir noktada insanlığı durmaya, durup bakmaya, görmeye, farkında olmaya ve düşünmeye çağırıyor. Çünkü insan o kadar kaptırmış ki kendini akıp giden hayata durmaya, farkında olmaya vakti yok. Bunun yanında bir de öğretilmiş yalanlar var insanları oyalayan, yalnızlaştıran, duyarsızlaştıran.

“çokça anlatılan masalın yalanıdır iyiler mutlu ölür
bunlar hep kelime tuzağı”

diyerek gerçekleri haykırmak istiyor şair. Ayrıca okuru davet ediyor uyanmaya:

“mayınlarına bas ve beraber düşelim
bu kavga bu kuruluk unutkanlıktan
lügatleri işgal eden lafları geçelim
bir buluta değer gibi düşelim”

Uyanışın kolay olmadığına vurgu yapıyor şair ve bunu mayınlı bir bölgede yürümeye benzetiyor. Alışkanlık haline getirilen gereksiz ayrıntılar bırakıldığı zaman uyanış gerçekleşecektir. Mesela bir kez pencere açık kalsın, rüzgâr dolsun, güneş dolsun odaya. Mesela bir kez “terapileri seansları ve sirenleri geçelim” diyor şair. Önerileri sunduktan sonra da insanın unutacağını biliyor. Ya unutacak ya unutturulacak. Şiirin sonu ise bir hatırlatma:

“insan insanın sualidir, kazılan kuyular yalan
unutursan eğer
beni tüten dumandan, sise karışan dağdan hatırla”

Yıl: 1
Sayı: 5
MAYIS
2022

SON SÖZ YERİNE Arka Kapak Şiiri

www.edebiyatdaima.com

Daima Edebiyat e-dergi

Dizgi, tasarım,
uygulama:

Prelüt Creative

PRE
LÜT

köşelerin tarihine klişe dışı bir bakış.

Oğuz Ertürk

burası ayrılık atlası
en uzun gecenin ayrılığında imhotep
dönüş yolunu kaybetmiş bir peygamber kadar
yalnız tanrının adını sayıklıyor yıldızlar

konuşmadık asırlar boyu
çünkü nal ve kılıç sesine benzemiyor konuşmak
kışı ve kırgınlıkları kim toplayacak

suskun köşelerde dağılmayı bekleyen çiçek
ha bir füyve patlamışdır gönlümde, ha...
karanlığa uzansın parmaklarım
değer belki kutsallığı yitirilmiş topraklara

nereye sığar insanın yüreği
ilk sürgünü kim başlattı ilk süngüyü kim
kim anlar üzerinde emanet olmadan yürüyenleri
ki öyle olsaydı demiri bileyleydi miydi davut

işte zırlılar coğrafyası
köşe kapma oyununda ordular
sargondan kalma bir yıkım bu
peki kim tamamlayacak güzel olan ahlakı